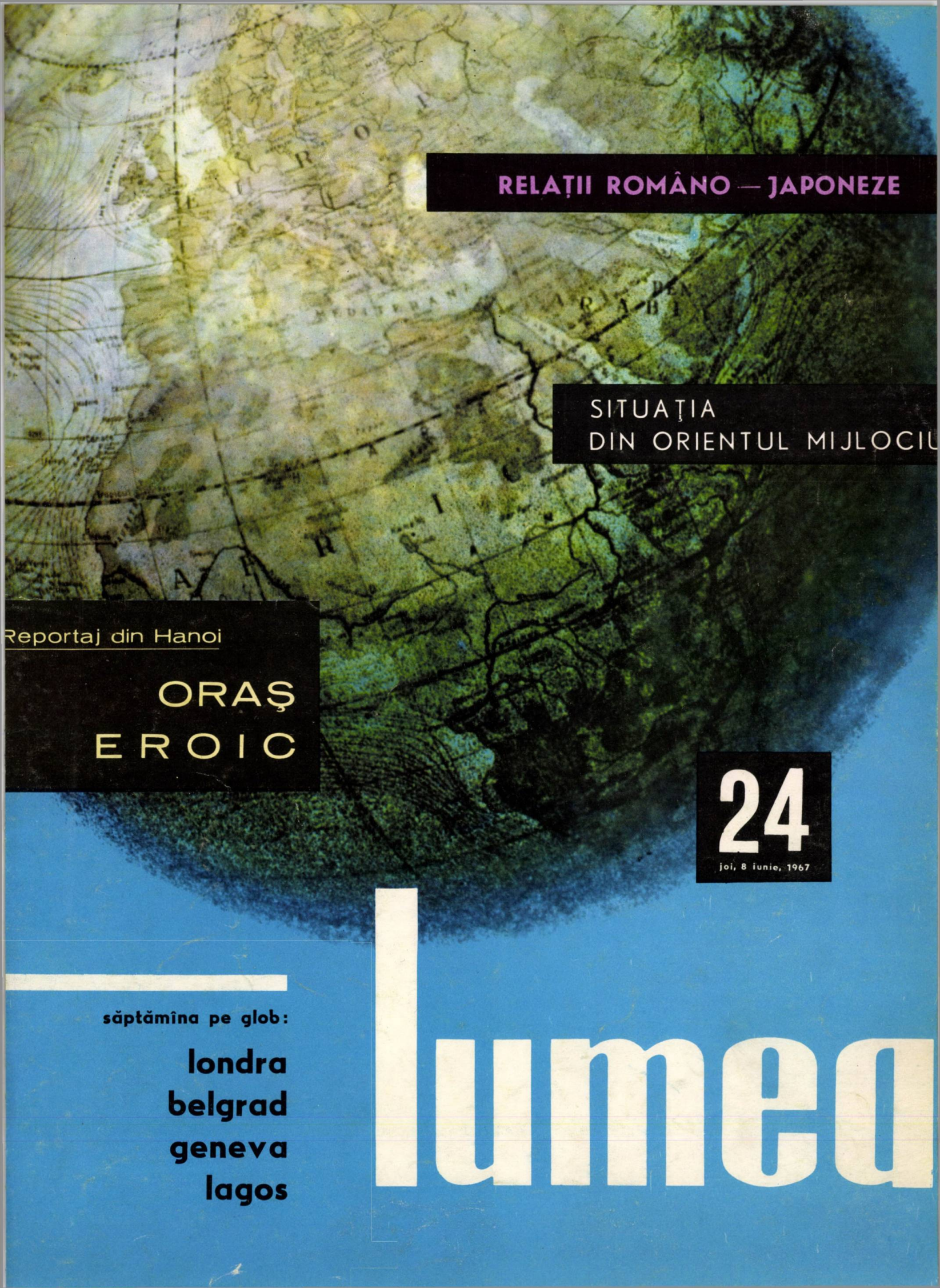

RELAȚII ROMÂNŌ — JAPONENZE

SITUAȚIA
DIN ORIENTUL MIJLOCIU

Reportaj din Hanoi

ORAȘ
EROIC

24

joi, 8 iunie, 1967

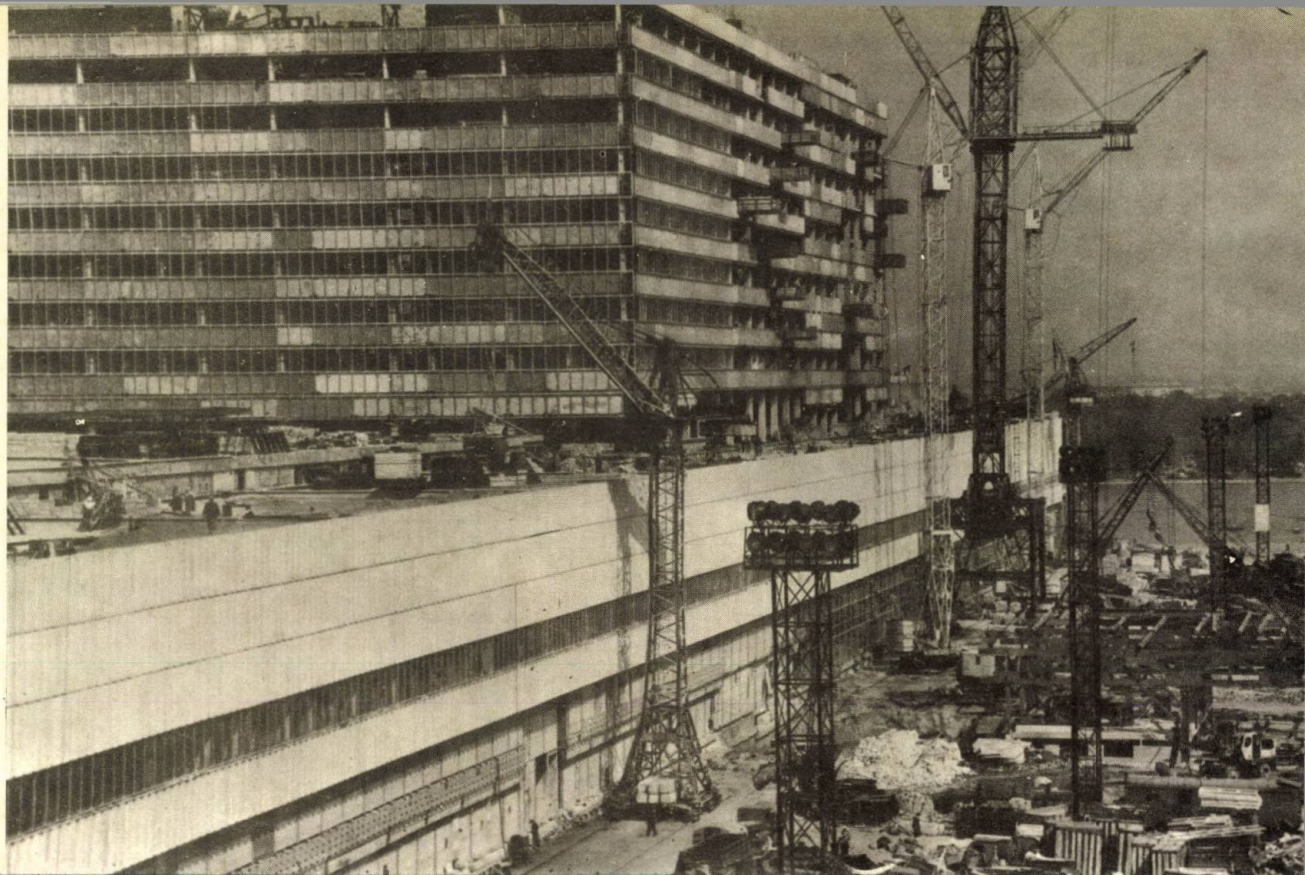
săptămîna pe glob:

londra
belgrad
geneva
lagos

lumea

În cinstea celei
de-a 50-a aniversări
a Marii Revoluții
din Octombrie
va fi dat
în folosință
centrul de televiziune
Ostankino,
prevăzut cu un turn
ce va atinge
36 m înălțime. Anul viitor
se vor transmite
de aci programele
de televiziune în culori

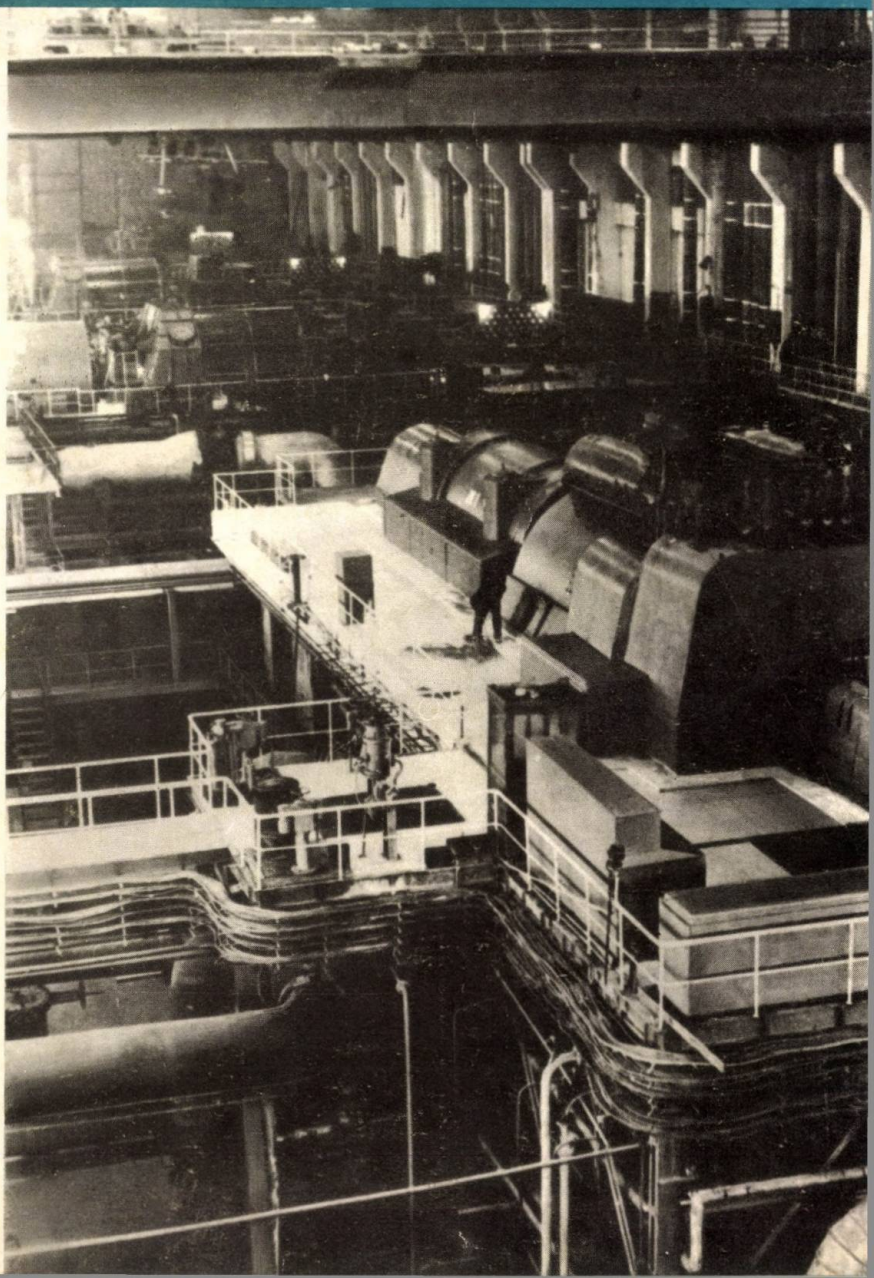

IMAGINI DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

Un perete de beton gros de un metru și o ferestruică prevăzută cu o sticlă specială permit oamenilor de știință de la Institutul de cercetări nucleare din Rez (în apropiere de Praga) să lucreze cu probe metalurgice puternic radioactivizate

În rețeaua de energie electrică a R.P.D. Coerene, un rol de seamă joacă termocentrala din Phenian, căreia i s-a adăugat recent o nouă secție de distribuie rațională a curentului

lumea

nr. 24 (189) - 8 iunie 1967

sumar

MERSUL EVENIMENTELOR

2—4 Acțiuni în spiritul păcii, colaborării. — Bilanț deficitar pentru agresorii din Vietnam. — Situația din Grecia. — Afacerea Ben Barka. — „Impărțirea” triumfului

INTERVIURI

9 LUIGI PRETI, ministrul finanțelor al Italiei : Perspective favorabile schimbului de valori economice și culturale. *Petru Uilăcan*
13 JOSEPH DESIRÉ MOBUTU, președintele Republicii Democratice Congo : Probleme congoleze. *Silvian Petrescu*
15 Turism și cunoaștere reciprocă. *Radu Pascal*
17 MARTIN LUTHER KING, laureat al premiului Nobel : Ce gîndesc despre războiul din Vietnam. *Horia Liman*

DE LA CORESPONDENȚII ȘI TRIMIȘII NOȘTRI

5 TOKIO : Evoluția pozitivă a relațiilor româno-japoneze. *Cornel Răducanu*
8 BELGRAD : Imagini iugoslave. *Mircea Ivănescu*
16 HANOI : Scutul orașului. *Adrian Ionescu*
22 PARIS : Navele viitorului. *Roger Géraud*

ARTICOLE

6 Evenimentele din Orientul Apropiat
10 Geografia setei. *Mircea Malița*
12 Lidice. *Dic. Baboian*
18 Nigeria : rădăcinile secesiunii. *Ileana Nicolaescu*
22 Renașterea teatrului englez. *Nigel J. Abercrombie*

LUMEA ÎN CARTI ȘI REVISTE

20 Relațiile internaționale și „politica puterii”. *Conf. univ. Gheorghe Moca*

24—26 Pe urmele lui Bormann et comp. (5)

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—31 Nhan Dan. — The New Republic. — L'Express. — Frankfurter Rundschau. — Daily Express. — Izvestia. — International Herald Tribune. — El Nacional

PROFIL

31 MIKA SPILJAK, președintele Vecei Executive Federale a R. S. F. Iugoslavia

BREVIAR (2) • POȘTA REDACȚIEI (32)

31 mai

— Președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, a primit pe ministrul afacerilor economice al Olandei, Leo de Block, care a făcut o vizită în țara noastră.

1 iunie

— S-au încheiat convorbirile între tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al Partidului Comunist Român, și tovarășul Santiago Carrillo, secretar general al Partidului Comunist din Spania, care, la invitația C.C. al P.C.R., a făcut o vizită în țara noastră.

— A plecat la Cairo vicepreședintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Petre Blajovici, pentru a face o vizită de prietenie în Republica Arabă Unită, la invitația vicepremierului R.A.U. Abul Nur Abdel Mohsen.

— Prin Decret al Consiliului de Stat, tovarășul Constantin Oancea a fost numit în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Socialiste România în Republica Federală a Germaniei.

2 iunie

— Vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Gheorghe Rădulescu, a primit pe ministrul industriei grele din R. P. Polonă, Janusz Hryniewicz.

— Vicepreședintele Consiliului de Miniștri al Uniunii Sovietice, M.A. Leseciko, a sosit în țara noastră pentru a participa la lucrările primei sesiuni a Comisiei interguvernamentale româno-sovietice de colaborare economică.

3 iunie

— Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al Partidului Comunist Român, a primit pe ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Marii Britanii în Republica Socialistă România, Sir John Chadwick, în audiență de prezentare.

— Prin Decret al Consiliului de Stat, tovarășul Corneliu Bogdan a fost numit în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Socialiste România în Statele Unite ale Americii, în locul tovarășului Petre Bălăceanu, care a fost rechemat în Centrul Ministerului Afacerilor Externe.

4 iunie

— Prin hotărâre a Consiliului de Miniștri, tovarășul Alexandru Petrescu, ministru plenipotențiar, a fost numit șef al reprezentanței consulare și comerciale a Republicii Socialiste România în Spania.

5 iunie

— A sosit în Capitală ministrul justiției al Republicii Populare Ungare, dr. Korom Mihaly, pentru a face o vizită în țara noastră la invitația Ministerului Justiției.

— A părăsit Capitala Frederick Peart, ministrul agriculturii, pisciculturii și alimentației al Marii Britanii, care, la invitația Consiliului Superior al Agriculturii, a făcut o vizită în țara noastră.

1-7 iunie

În spiritul păcii, colaborării

Deși atenția opiniei publice a fost atrasă de evenimentele petrecute în Orientul Apropiat și Mijlociu, săptămîna aceasta a fost marcată și de unele acțiuni de colaborare între state. Sub aspectul dezvoltării relațiilor bilaterale și multilaterale, pe agenda politico-diplomatică a ultimei săptămîni figurează o serie de întâlniri și declarații consemnate cu interes de opinia publică.

În fruntea unei delegații de partid și guvernamentale a R. P. Bulgaria, Todor Jivkov a făcut o vizită în Republica Socialistă Federativă Iugoslavă.

În comunicatul comun publicat la încheierea vizitei, se scoate în evidență evoluția favorabilă a relațiilor bilaterale, dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice din-

lațiilor bilaterale în spiritul bunei vecinătăți și al colaborării. Miniștrii și-au exprimat îngrijorarea în legătură cu evoluția evenimentelor din Vietnam și au salutat extinderea relațiilor și contactelor între țările europene, subliniind că Turcia și Bulgaria doresc să contribuie la această evoluție. Ei au amintit rezultatele pozitive obținute de țările balcanice în dezvoltarea relațiilor de bună vecinătate și colaborare, în asigurarea păcii și crearea unui climat de încredere reciprocă. Înapoiat la Ankara, după vizitele făcute în Republica Socialistă România și Republica Populară Bulgaria, ministrul afacerilor externe al Turciei, Ihsan Sabri Caglayan-gil, a subliniat importanța contactelor dintre țările balcanice, arătînd că eforturile spre dezvoltarea relațiilor Turciei cu

Conducătorul delegației de partid și guvernamentale a R. P. Bulgaria, Todor Jivkov, împreună cu președintele I. B. Tito și Edvard Kardelj

tre cele două țări, precum și sporirea continuă a volumului schimburilor de mărfuri bulgaro-iugoslave.

Cele două părți au examinat situația din Orientul Apropiat și Mijlociu, exprimîndu-și îngrijorarea față de pericolul pe care îl reprezintă conflictul izraeliano-arab pentru pacea lumii. În comunicat se condamnă intervenția imperialistă în treburile țărilor din Orientul Apropiat și se cere ca Organizația Națiunilor Unite să ia măsuri eficace și urgente în vederea restabilirii păcii în această regiune a lumii.

Examinînd situația din Europa, părțile au constatat dezvoltarea unei colaborări tot mai largi și mai multilaterale între statele acestui continent, ceea ce contribuie la consolidarea păcii în lume.

Comunicatul bulgaro-turc publicat la încheierea convorbirilor de la Sofia dintre ministrul de externe bulgar Ivan Bașev și omologul său turc, Ihsan Sabri Caglayan-gil, exprimă satisfacția ambelor părți în legătură cu dezvoltarea re-

Bulgaria, Iugoslavia și România dau rezultate pozitive. „Există toate condițiile, a declarat Ihsan Sabri Caglayan-gil, pentru ca țările acestei regiuni a lumii să trăiască și pe viitor într-o atmosferă de pace și înțelegere reciprocă, în condiții de colaborare“.

La Oslo, în cursul întrevederilor dintre miniștrii de externe ai Norvegiei și Iugoslaviei, s-a confirmat apropierea dintre punctele de vedere ale celor două părți privind o serie de probleme internaționale. Oprindu-se asupra situației actuale din Europa, cei doi miniștri au constatat cu satisfacție existența unor tendințe pozitive spre slăbirea încordării pe continentul european. Ei au reafirmat dorința guvernelor lor de a promova o politică care să încurajeze aceste tendințe. Partea iugoslavă și-a exprimat, în timpul discuției referitoare la problemele europene, îngrijorarea în legătură cu ultimele evenimente din Grecia. Cele două părți au subliniat că un tratat de nerăspundere a armelor nucleare trebuie să conțină asemenea

prevederi încît să nu pună în nici un fel într-o poziție de inegalitate țările care nu produc arme nucleare. Cele două părți s-au pronunțat pentru încetarea bombardamentelor aviației S.U.A. asupra R. D. Vietnam, ca prim pas pe calea reglementării conflictului.

În capitala Afganistanului a fost dat publicității comunicatul comun referitor la vizita oficială făcută de Nikolai Podgornii, președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. Se subliniază că în cursul convorbirilor cu oamenii de stat afgani a avut loc un schimb de păreri referitor la relațiile sovieto-afgane și la unele probleme internaționale importante.

Într-un interviu acordat ziarului englez „Times“, Antonin Novotny, președintele Republicii Socialiste Cehoslovace, și-a exprimat convingerea că în Europa își face drum un nou mod de a gîndi, care urmează să promoveze înțelegerea între popoare și cunoașterea lor reciprocă, să întărească opoziția față de război. „Acest proces, care se manifestă mai ales în Europa, este foarte important pentru întreaga lume, a spus A. Novotny. Europa poate face mult pentru progres, pentru menținerea păcii și securității. Cred că va veni timpul cînd va fi posibilă desființarea Tratatului N.A.T.O., precum și înlăturarea vechilor suspiciuni. Dacă s-ar realiza în Europa un sistem de pace și securitate, el ar putea să constituie modelul pentru un sistem mai larg pe plan mondial. Putem observa în zilele noastre condițiile care favorizează o asemenea evoluție“. În continuarea interviului, președintele R. S. Cehoslovace a subliniat că prin agresiunea în Vietnam S.U.A. au încălcat dreptul internațional. Poporul vietnamez — a arătat el — trebuie să fie lăsat să-și hotărască singur soarta.

Bilanț deficitar pentru agresorii din Vietnam

Și în săptămîna care a trecut forțele patriotice sud-vietnameze au provocat pierderi grele trupelor agresoare americane. 2941 de soldați americani au fost scoși din luptă în decursul a numai 7 zile, cifră considerată „record“.

La Hanoi, în cadrul unei conferințe de presă, Nguyen Van Thien, reprezentantul permanent al Frontului Național de Eliberare în capitala nord-vietnameză, a dat citire comunicatului Comitetului Central al F.N.E. în legătură cu rezultatele militare înregistrate în perioada de iarnă-primăvară (octombrie 1966-aprilie 1967).

În timpul celor șapte luni, prezicează comunicatul, patrioții sud-vietnamezi au scos din luptă 175 000 de inamici, dintre care 70 000 americani, 90 000 de militari aparținând guvernului marionetă de la Saigon și 15 000 aparținând trupelor din țările satelite ale S.U.A. Forțele patriotice sud-vietnameze au doborât și avariat 1 800 de avioane și au distrus 3 985 de vehicule militare de tipuri diferite. Totodată, trupele americano-saigoneze au suferit serioase înfringeri în acțiunea lor de așa-zisă pacificare a regiunilor sud-vietnameze. După cum relatează zilele trecute agenția U.P.I., luna mai a fost luna „cea mai ucigătoare” pentru trupele americane angajate în războiul din Vietnam.

Intr-o scrisoare adresată lui Nguyen Huu Tho, președintele Prezidiului C.C. al Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud, Ho Și Min, președintele R. D. Vietnam, salută victoriile raportate de F.N.E. și populația sud-vietnameză asupra agresorului, ca și riposta viguroasă dată de armata poporului și populația nord-vietnameză care, angajate în lupta cu pirății aerului, au doborât aproape 2 000 de avioane americane, capturând, totodată, un mare număr de piloți inamici. Totodată, președintele Ho Și Min a scos în evidență falsitatea așa-ziselor „negocieri de pace” propuse de S.U.A. care concomitent continuă să-și intensifice acțiunile militare în ambele părți ale Vietnamului. Subliniind că toate acestea nu reprezintă decât o tactică menită să inducă în eroare opinia publică mondială, președintele Ho Și Min a exprimat,

Primul ministru al Franței, Georges Pompidou, vizitând pavilionul României la Tîrgul internațional de la Paris

încă o dată, hotărîrea întregului popor vietnamez de a lupta pînă la obținerea victoriei finale.

La Washington, 76 de personalități americane, printre care scriitorii James Baldwin, Allen Ginsberg, Arthur Miller, artiștii Marlon Brando, Betsy Blair, Harry Belafonte, pictorul Alexander Calder, au lansat vineri prin intermediul ziarului londonez „Times” tuturor celor care, ca și ei, condamnă escaladarea agresiunii Statelor Unite în Vietnam, un apel de a-și exprima față „oroarea față de acest război rușinos”.

„Noi, cetățeni ai Statelor Unite, sintem serios preocupați de războiul din Vietnam și dorim să se știe că nu subscriem poziției oficiale americane”. Adresîndu-se britanicilor, autorii scrisorii subliniază: „Vă asigurăm că nemulțumirile dv. în legătură cu războiul rușinos vor fi privite nu ca acțiuni anti-americane, ci ca un sprijin acordat acelei Americi pe care o iubim și cu care ne mîndrim”.

După cum anunță agenția V.N.A., într-un interviu acordat unor ziariști japonezi, Nguyen Duy Trinh, vicepremierul R. D. Vietnam, a arătat următoarele: „Intrucît au dezlănțuit agresiunea în Vietnam, S.U.A. trebuie să-și pună capăt în ambele zone și să retragă din Vietnamul de sud toate trupele americane și satelite. Guvernul Republicii Democratice Vietnam a prezentat o poziție în patru puncte drept bază a unei reglementări politice juste a problemei vietna-

meze. Azi toată lumea recunoaște că independența, libertatea și autodeterminarea sînt drepturi sacre ale poporului vietnamez, ca și ale tuturor celorlalte popoare. Acestea sînt principii inviolabile.

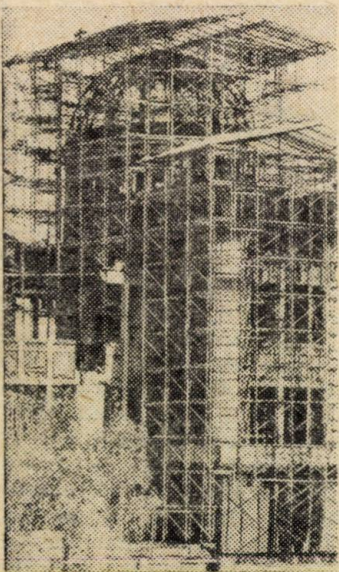
Răspunzînd ziaristului australian W. Burchett la 28 ianuarie 1967, am arătat clar bunăvoința guvernului Republicii Democratice Vietnam în ce privește calea serioasă care poate duce la convorbiri între Republica Democrată Vietnam și S.U.A.: S.U.A. trebuie să pună capăt în mod necondiționat bombardamentelor și tuturor celorlalte acte de război împotriva Republicii Democratice Vietnam. Dar autoritățile americane au „escaladat” războiul din ce în ce mai grav în ambele zone ale Vietnamului.

Statele Unite sînt acelea care nu doresc pacea”.

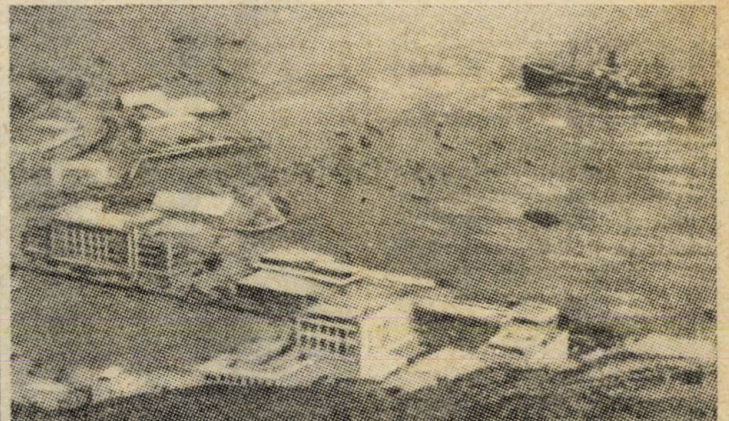
Referindu-se la declarația primului ministru al R.D. Vietnam, Fam Van Dong, despre posibilitatea unor convorbiri între Republica Democrată Vietnam și S.U.A., după încetarea necondiționată a bombardamentelor și tuturor celorlalte acte de război ale S.U.A. împotriva Republicii Democratice Vietnam, Nguyen Duy Trinh a spus: „Această declarație, pătrunsă de bunăvoință, înseamnă că orice soluție a problemei vietnameze trebuie să facă o deosebire clară între poporul vietnamez, victima agresiunii, și agresorii imperialiști americani. Ea arată, de asemenea, că sintem hotărîți să luptăm pînă la victoria finală, fiind gata în același timp să deschidem calea unei reglementări a problemei vietnameze, pe baza respectului S.U.A. față de drepturile noastre naționale”.

„Războiul de distrugere al S.U.A. împotriva Republicii Democratice Vietnam este nedrept și criminal, a declarat în continuare vicepremierul R. D. Vietnam. Lupta poporului nord-vietnamez este pe deplin justă, deoarece obiectivul ei este de a apăra independența și libertatea țării, a apăra viața poporului și a contribui la menținerea păcii în Asia și în întreaga lume”.

„S.U.A. au suferit înfringeri repetate, care devin tot mai mari o dată cu continuarea «escaladării» și sînt menite să sufere o înfringere totală în acest război. Poporul vietnamez, a spus Nguyen Duy Trinh, dă o înaltă prețuire mișcării poporului american pentru încetarea războiului agresiv din Vietnam, pentru o viață omească și pentru drepturi democratice în S.U.A. Aceasta este o luptă pentru ideile de libertate și interesele vitale ale poporului american, și în același timp o acțiune de solidaritate și sprijin față de poporul vietnamez”.

La Hiroshima a început restaurarea singurei clădiri distruse doar în parte de bomba atomică. Lucrările se vor încheia în luna august

Portul Aden a rămas pustiu în urma grevei docherilor care protestează împotriva ocupației britanice

În Grecia, valul de arestări operate în ultimele zile printre personalitățile politice — în special în rândurile foștilor deputați — ilustrează din plin una din metodele de predilecție ale guvernului de dictatură militară. Drumul închisorii l-au luat recent și fostul ministru de externe Averof (partidul E.R.E.) și Lykemezof, fost ministru de interne. Potrivit declarațiilor generalului Patakos, ministrul de interne, au fost arestați pînă în prezent 50 de deputați greci.

De asemenea, el a recunoscut că de la lovitură de stat militară din 21 aprilie au fost arestate peste 10 000 de persoane.

În baza Decretului lege numărul 19, publicat în Buletinul Oficial, au fost destituiți din funcții numeroși conducători ai băncilor, organismului național de turism, radioteleviziunii, spitalelor de stat, organismelor de asigurări de stat și altor instituții. Concedierile s-au făcut în cadrul programului de epurare a aparatului de stat de toate elementele considerate că se opun regimului de dictatură militară. Ziarul „Eleftheros Kosmos” scrie că scopul tuturor acestor măsuri guvernamentale în domeniul legislației muncitorești este epurarea mișcării sindicale de toate persoanele considerate „comuniste” sau avînd vederi care contravin actualului regim.

Într-un comunicat dat publicității de trei juriști autorizați să vină în Grecia pentru a se informa asupra regimului la care sînt supuși deținuții politici arestați în urma loviturii de stat din aprilie, se arată că din persoanele arestate, numai aproximativ 1 800 au fost puse în libertate. Deținuții nu au posibilitatea de a beneficia de asistență judiciară a avocaților. În comunicat, Joe Nordmann, secretar general al Asociației internaționale a juriștilor democrați, Jules Chome, președintele Asociației juriștilor democrați din Belgia, și John Bowden, reprezentantul „Societății Haldene” din Londra, declară că, în ciuda cererilor lor insistente, nu au fost autorizați să viziteze insula Yaros, unde sînt încarcerati deținuții politici. Totodată ei informează că Asociația avocaților din Atena, al cărei președinte se numără printre deținuții de pe insula Yaros, a fost dizolvată, fiind înlocuită cu „o direcție numită printr-o hotărîre administrativă”.

Guvernul militar al Greciei — a anunțat agenția „Associated Press” — a interzis operele a 70 de scriitori greci cu vederi democratice. De asemenea, melodiile compozitorului

Mikis Teodorakis, autorul muzicii din filmul „Zorba Grecul”, sînt interzise în întreaga Grecia.

În întreaga lume continuă manifestările de protest împotriva loviturii militare din Grecia și a represiei la care sînt supuși democrații din această țară.

La Paris a fost constituit un „Comitet pentru Grecia democratică” din care fac parte personalități politice franceze marcante, printre care Claude Fuzier, membru al Comitetului executiv al Federației stîngii democratice și socialiste, Daniel Mayer, președintele ligii drepturilor omului, Jacques Denis, membru al C.C. al P.C.F., Guy Deson, membru al conducerii P.S.U.

La Santiago de Chile, parlamentarii chileni au condamnat dictatura militară din Grecia, urmărirea și arestarea activiștilor progresiști, cum sînt eroul național al Greciei, Manolis Glezos, poetul Iannis Ritsos și compozitorul Mikis Teodorakis. „Este de datoria noastră să ne exprimăm îngrijorarea față de evoluția situației politice din Grecia și cerem restabilirea libertăților cetățenești și a drepturilor omului, respectarea securității personale a deținuților politici”, se spune în telegrama adresată de către 36 de senatori chileni regelui Constantin.

La Helsinki, în cadrul ședinței conducerii centrale a Organizației „Partizanii păcii din Finlanda”, s-a adoptat o declarație de protest împotriva represiei la care sînt supuși democrații din Grecia.

Afacerea Ben Barka pare să fi ajuns la punctul final

Mohamed Oufkir, ministru de interne al Marocului: închisoare pe viață în contumacie; Antoine Lopez,

fost agent al serviciilor de contraspionaj franceze: 8 ani de detențiune; Souchon, fost polițist: 6 ani detențiune; Ahmed Dlimi, colonel, fost director adjunct al siguranței marocane: achitat; Philippe Bernier, ziarist: achitat; Le Roy-Finville, fost șef al unei secții din cadrul serviciilor de contraspionaj franceze: achitat; El Mahti, student marocan: achitat.

Aceasta este sentința pronunțată luni seara de către Curtea cu juri a Departamentului Senei, în procesul intentat persoanelor bănuite de a fi organizat și executat răpirea liderului opoziției marocane, Mehdi Ben Barka.

Afacerea Ben Barka, pentru care verdictul citat reprezintă faza finală a două procese, a spectaculoase incidente și complicate speculații publicistice și judiciare, a izbucnit la 29 octombrie 1965, dată la care Mehdi Ben Barka, fruntaș al opoziției marocane, în vîrstă de 46 de ani, a fost răpit din inima Parisului, cartierul Saint-Germain de Près.

Încă din primele zile ale procesului (septembrie 1966) numele generalului Oufkir și colonelului Dlimi au fost legate de instigarea și organizarea răpirii. În noiembrie, Georges Figon, care participase la acțiunea din cartierul Saint-Germain de Près, dezvăluie fapte senzaționale. Vorbește. Cam prea mult. La 17 ianuarie 1966 cîțiva polițiști pătrund în apartamentul său. O împușcătură. Figon este găsit mort. Crimă? Sinucidere, conchid experții.

Procesul se desfășoară lent. Numai întrebarea: ce s-a întîmplat cu Mehdi Ben Barka? mai frămîntă din cînd în cînd asistența.

Ultima pledoarie este pronunțată, cînd, deodată, o lovi-

tură de teatru: la 19 octombrie colonelul Dlimi sosește la Paris și este arestat. Prima repriză a procesului — considerată pînă atunci singura — ia sfîrșit.

În perioada de instrucție imediat următoare, printr-o coincidență tragică, trei avocați ai părții civile mor în mai puțin de două luni. Redeschiderea procesului nu are loc decît la 17 aprilie 1967, în absența părții civile decimate.

O lună și jumătate de audieri, în total 36 de ședințe. Și în tot acest răstimp, nimic nou. Luni, 5 iunie, în sfîrșit cleznodămîntul: clementă pentru acuzații prezenți, intransigență pentru absenți. Dar întrebarea aflată pe buzele tuturor: ce s-a întîmplat cu Mehdi Ben Barka? — continuă să-și păstreze întreaga actualitate.

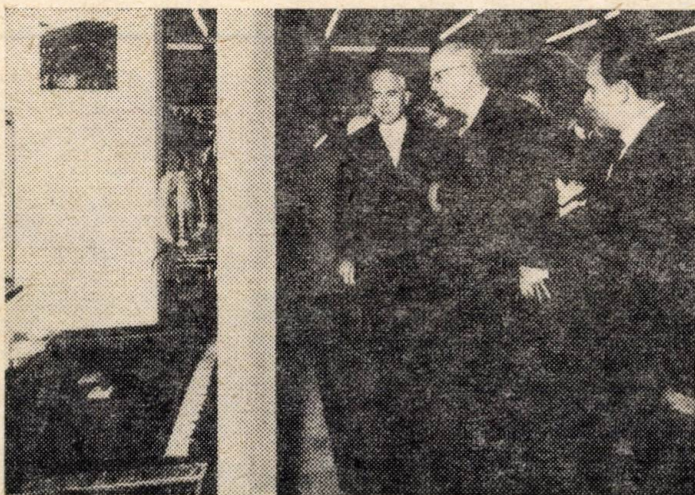
„Împărțirea” triumfului

Încă înainte de desfășurarea alegerilor din Saxonia Inferioară, fiec socialiste de aproape 20 de ani, pronosticurile erau destul de sumbre pentru Partidul Social Democrat. Într-adevăr, deși rămas primul partid al landului, P.S.D. a trebuit să-și „împartă” duminică triumful cu Uniunea creștin-democrată, U.C.D. obținînd 63 de locuri din cele 149 ale dieței din Hanovra. Pierzînd șapte locuri, P.S.D. și-a văzut redus decalajul între el și U.C.D. de la 11 locuri în trecut, la numai 3.

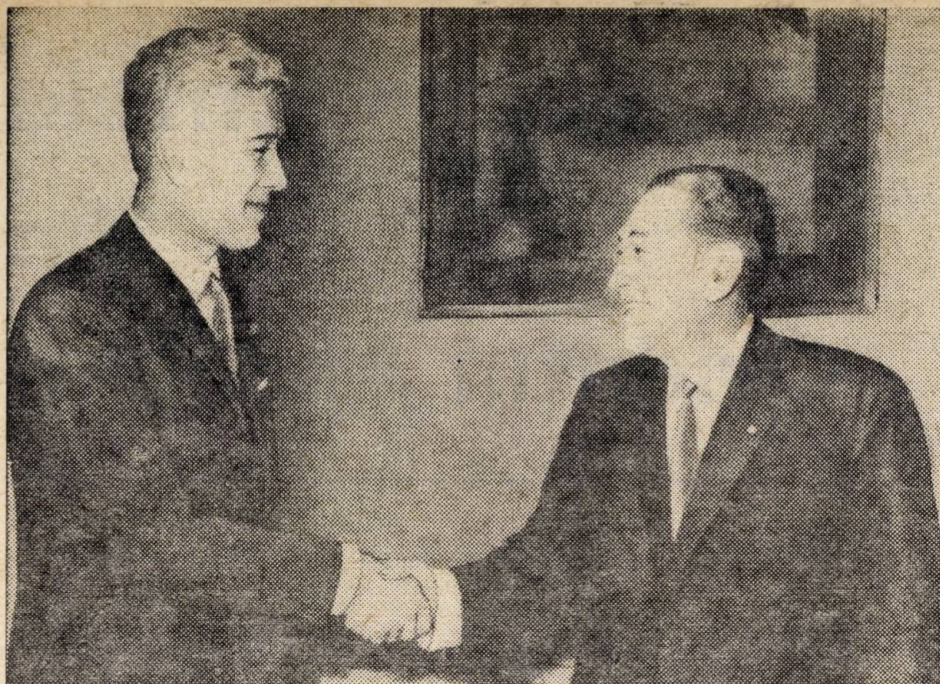
Deși aparent paradoxal, unii comentatori au remarcat în rîndurile conducerii creștin-democrate — care, sigură că a depășit criza de anul trecut, se aștepta la o victorie electorală — o anume grijă pentru soarta partenerului guvernamental, în același timp rival în alegeri. Explicația o oferă opinia că o înfrîngere foarte severă în alegeri a P.S.D. ar fi avut o influență și asupra formulei de „mare coaliție” care a constituit, în mare parte, motivul consolidării U.C.D.

Inexistent în 1963, Partidul național democrat, de extremă dreaptă, își face intrarea în dietă cu 10 locuri, fiind reprezentat acum în 5 din cele 11 parlamente locale din Republica Federală a Germaniei (Hessa, Bavaria, Schleswig-Holstein, Renania-Palatinat și Saxonia Inferioară). Se pare că voturile sale au fost obținute în dauna Partidului Liber Democrat, care deține acum doar 4 mandate față de 9 în trecut.

Rodica DIPLAN

La Tîrgul internațional de la Göteborg, regele Suediei, Gustav VI Adolf, în fața exponatelor românești

Primirea ministrului afacerilor externe al României, Corneliu Mănescu, de către primul ministru al Japoniei, Eisaku Sato

Correspondență din Tokio

Evoluția pozitivă a relațiilor româno-japoneze

De la trimisul nostru C. Răducanu

Hotărît lucru, Japonia nu este o țară obișnuită sau care se descifrează lesnicios pentru un călător ce debarcă pentru prima oară pe aeroportul Hanedo de lângă Tokio. Dacă ești tentat să aplici complexității cu care ești confruntat într-un ritm nebănuit de viu, metodele obișnuite de informație și cercetare, ești obligat curînd să te repliezi și să reverifici concluzii stabilite prea repede, pentru a încerca să te apropii, răbdător și receptiv, de ceea ce pare a fi cu adevărat miezul lucrurilor. Explicațiile marelui avînt economic care a ridicat Japonia într-un ritm record în rîndul primelor state industrializate ale lumii sint, desigur, multiple și specialiștii găsesc răspunsuri într-o largă gamă de probleme, care merge de la ieftinătatea mîinii de lucru și nivelul scăzut al cheltuielilor militare, impus de constituție, pînă la tehnica modernă a întreprinderilor și calificarea excepțională a celor ce o minuiesc. Nu ne propunem în nici un caz, mai ales după un atît de rapid și limitat contact cu realitățile japoneze, să contestăm sau să supraapreciem vreuna din afirmațiile acestea. Mulțumită ospitalității exemplare și strădaniei delicate a gazdelor noastre, un program sintetic și reprezentativ ne-a permis, însă, înso-

țindu-l pe ministrul afacerilor externe al României, Corneliu Mănescu, să notăm cîteva prime impresii care să ne înlesnească înțelegerea dezvoltării rapide a Japoniei.

Dacă s-ar încerca o sinteză a ceea ce frappează cu precădere în parcurgerea, chiar și din goana superexpresului Hokaido, a complexului industrial gigantic desfășurat pe cei 500 de kilometri dintre Tokio și Osaka, sau ceea ce impresionează mai mult în vizita la uzinele de aparatură electronică Yoshida sau la cele fotooptice Canon, la șantierele navale Hitachi sau la posturile de radioteleviziune N.H.K., s-ar recunoaște cu siguranță, ca trăsătură de unire, aceeași extremă finețe și precizie, organizare și meticulozitate, combinate cu o estetică rafinată a formelor și culorilor, pe care am întîlnit-o și în concepția arhitecturală a palatelor și templelor din Kyoto, în alăturarea elementelor decorative de țesături și tapete sau în aranjamentul plin de gingăsie al florilor și grădinilor, ce sensibilizează și umanizează decorul orașelor și caselor.

Pentru opinia publică japoneză, vizita ministrului afacerilor externe al României, Corneliu Mănescu, a constituit, incontestabil, un eveniment central. Prima dată după restabilirea re-

lațiilor diplomatice (1959) și după o serie de schimburi de delegații politice și economice, a avut loc „vizita unui ministru de externe român, iar răspunsul la vizită al ministrului japonez se va produce în viitorul apropiat la București”, remarca în ediția sa engleză influentul ziar „Asahi”. Iar „Japan Times” scria chiar în prima zi a vizitei că „oaspetele român reprezintă o națiune care impresionează lumea printr-o activitate politică vastă și o economie în creștere rapidă”. Cointeresate într-o serie de schimburi comerciale reciproc avantajoase, cele două țări constată în ultima vreme, iar discuțiile purtate de tovarășul Corneliu Mănescu cu personalități oficiale de prim rang au confirmat din plin acest fapt, un curs satisfăcător al evoluției relațiilor bilaterale pe diferite planuri. De pe acum, România ocupă al doilea loc în comerțul Japoniei cu țările socialiste europene (după Uniunea Sovietică), ca urmare a atingerii în 1967 a unui nivel de șase ori mai mare ca în 1960. Ceea ce a fost recunoscut în toate întîlnirile avute aici cu oameni de afaceri, reprezentanți ai firmelor care fac comerț cu țara noastră, este, pe lângă sporirea volumului, o evoluție pozitivă a structurii schimburilor, favorizată de ritmul înalt de dezvoltare a economiei românești și de creșterea ponderii produselor industriale, utilaje și mașini, produse chimice și alimentare.

La întreprinderile Hitachi Zosen, lângă Osaka, de unde achiziționăm nave de pescuit și mineraliere, construite în șantierele de la Inoșima ale acestei firme, ni s-a vorbit elogios despre deplina înțelegere care există între parteneri. Acolo, ca și în altă locuri, s-a recunoscut interesul companiilor japoneze pentru cumpărarea unor produse românești, echilibrarea balanței schimburilor și crearea unor noi disponibilități de plată pentru România pe piața japoneză.

Mi se pare semnificativ pentru caracterizarea atmosferei ce domnește în relațiile economice ale celor două țări, să semnalez sublinierea pe care a făcut-o, la dineul oferit tovarășului Mănescu de influența Uniune a firmelor japoneze Keidanren, președintele Ishizaka: „Sperăm în încheierea cît mai grabnică a unui tratat de comerț și navigație între cele două țări, ceea ce va pune relațiile economice pe o bază mai stabilă”.

O remarcă asemănătoare a făcut și ministrul de externe Miki cînd exprima părerea că „tendința de dezvoltare a comerțului între cele două țări va continua și, împreună cu aceasta, vor exista posibilități de largire a cooperării în domeniul economic și tehnice, pe baza realizărilor de pînă acum”.

Desigur, în cadrul schimbului de păreri, o atenție esențială a fost acordată examinării unor probleme internaționale de interes general, expunerii punctelor de vedere ale celor două guverne în principalele chestiuni la ordinea zilei. Exprimarea clară a opiniei guver-

nului român în probleme ca aceea a Vietnamului, situația din Europa și căile realizării securității europene, gravele amenințări la adresa păcii în Orientul Mijlociu, opinii ce decurg în mod direct din principiile care călăuzesc cu consecvență activitatea internațională a statului nostru, au fost reținute și reluate în comentariile unor ziare și posturi de radio.

O caldă apreciere a politicii externe a țării noastre ne-a făcut-o într-o declarație dl Kawashima, președintele Comisiei de afaceri externe a Dietei japoneze, fost oaspete al țării noastre: „Politica dv. este solid fundamentată pe principii de mare putere de convingere, care și-au cucerit o largă recunoaștere. Noi admirăm fermitatea cu care vă dezvoltați, și cei care v-au vizitat țara îi păstrează o minunată amintire și prietenie“.

Marti, ministrul de externe al României, Corneliu Mănescu, și soția, au fost primiți la Palatul Imperial din Tokio de Majestatea Lor Imperială, împăratul Hirohito și împărăteasa Japoniei. Cu acest prilej, între Majestatea Lor Imperială și ministrul de externe al României a avut loc o convorbire cordială, cu privire la relațiile dintre cele două țări și la unele probleme ale situației internaționale.

Cu mare interes a fost urmărită declarația tovarășului Mănescu și răspunsurile la întrebările ziariștilor japonezi și străini prezenți marți la conferința de presă de la Hotelul „New Otani“, reședința delegației; o prezentare televizată a întâlnirii ministrului de externe român cu ziariștii a fost redată de principalele posturi japoneze. Arătând că rezultatele vizitei și convorbirilor sint pozitive, ministrul de externe român a spus că examinarea atentă a stadiului actual al relațiilor dintre cele două țări întărește convingerea că există posibilități reale pentru extinderea și diversificarea cooperării reciproc avantajoase între România și Japonia.

Miercuri este ultima zi a vizitei. Comunicatul comun va fi publicat în cursul zilei de joi, ceea ce nu ne permite să-l putem relata de pe acum cititorilor noștri. În orice caz, există aici un consens unanim asupra rezultatelor pozitive ale vizitei, a dezvoltării relațiilor dintre cele două țări, a clarificării și înțelegerii mai bune a punctelor de vedere respective în diferitele probleme la ordinea zilei.

Vizita făcută de ministrul de externe român în Japonia, rezultatele pozitive obținute și perspectivele de dezvoltare a relațiilor bilaterale între cele două țări sint dovezi palpabile ale posibilității cunoașterii și apropierii între popoare, în ciuda distanțelor geografice, a diferențelor social-politice. Drapelele celor două țări, prezente permanent pe masa tratativelor dintre cei doi miniștri de externe, ca și în toate locurile vizitate, exprimă în alăturarea lor relațiile prietenești ce se dezvoltă între Japonia și România, în folosul lor reciproc și al înțelegerii internaționale.

Tokio, 6 iunie

Evenimentele din Orientul Apropiat

După cum este cunoscut, în ultimele zile în Orientul Apropiat s-a creat o situație gravă. Depășind cadrul politic, criza din această regiune a luat aspectul unui conflict armat între Izrael și statele arabe. Această vărsare de singe constituie o situație grea, periculoasă, pentru popoarele din această regiune, pentru pacea și securitatea întregii lumi. Ostilitățile din Orientul Apropiat au stîrnit o profundă îngrijorare în țara noastră, ca și în întreaga lume.

INTERESELE LEGITIME ALE POPOARELOR

Încă înainte de începerea ostilităților, expunind poziția partidului și statului nostru, secretarul general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a declarat:

„O situație deosebit de gravă, ce neliniștește profund toate popoarele, s-a creat în ultimul timp în Orientul Mijlociu. Poporul român sprijină lupta dreaptă a popoarelor arabe pentru apărarea independenței și cuceririlor lor democratice și sociale, pentru realizarea aspirațiilor lor de unitate națională. Ne pronunțăm împotriva tuturor uneltirilor reacționarii, ale cuceririlor imperialiste, în frunte cu cele ale imperialismului american, la adresa țărilor din Orientul Mijlociu. După părerea noastră, un război sau un conflict armat între statele arabe și Izrael nu ar servi nici unora, nici altora, ci numai cuceririlor reacționare, imperialismului internațional. De aceea, poporul nostru își exprimă speranța că se va face totul pentru evitarea unui conflict armat, că problemele litigioase se vor rezolva pe calea înțelegerii între părți, că se va ajunge la acorduri raționale și echitabile, care să țină seama de drepturile legitime ale popoarelor interesate.“

Interesele popoarelor din Orientul Mijlociu, interesele generale ale păcii cer ca între țările din această zonă să existe relații de colaborare, cer excluderea amestecului reacționarii imperialiste în treburile lor interne, asigurarea progresului economic, național și social al acestor țări“.

APELUL GUVERNULUI ROMÂN

La 5 iunie, George Macovescu, prim-adjunct al ministrului afacerilor externe, a invitat la M.A.E. pe dl Mohamed Fahmy Hamad, ambasadorul Republicii Arabe Unite la București, căruia, în numele guvernului Republicii Socialiste România, i-a făcut o comunicare exprimînd îngrijorarea poporului și guvernului român față de începerea ostilităților din Orientul Apropiat, între Republica Arabă Unită și Izrael. Avînd în vedere pericolul

pe care-l reprezintă continuarea războiului pentru pacea în Orientul Apropiat și pentru pacea lumii, guvernul Republicii Socialiste România adresează un apel guvernului Republicii Arabe Unite pentru încetarea imediată a ostilităților și ar saluta cu deosebită satisfacție soluționarea pe calea tratativelor a diferendelor, ajungerea la acorduri echitabile și raționale care să țină seama de drepturile legitime ale popoarelor interesate.

În aceeași zi, George Macovescu a invitat la M.A.E. pe ministrul Izraelului la București, Eliezer Doron, căruia i-a exprimat îngrijorarea poporului și guvernului român față de conflictul armat din Orientul Apropiat și i-a solicitat să comunice guvernului Izraelului că, preocupat fiind de pericolul pe care-l reprezintă continuarea războiului pentru pacea în Orientul Apropiat și pentru pacea lumii, guvernul Republicii Socialiste România adresează un apel guvernului Izraelului pentru încetarea imediată a ostilităților, pentru soluționarea pe calea negocierilor a problemelor litigioase, cu respectarea drepturilor legitime ale popoarelor interesate.

REZOLUȚIA CONSILIULUI DE SECURITATE

Intrunit marți 6 iunie la New York, Consiliul de Securitate a adoptat în unanimitate o rezoluție în care se spune: „Consiliul de Securitate, ținînd seama de rapoartele secretarului general asupra situației, luînd cunoștință de declarațiile făcute în Consiliu, îngrijorat de izbucnirea luptelor și de situația primejdioasă din Orientul Apropiat, cere tuturor guvernelor interesate, ca un prim pas, să ia toate măsurile pentru încetarea imediată a focului și pentru întreruperea tuturor activităților militare din această regiune, cere secretarului general să țină Consiliul la curent și să-l informeze imediat asupra situației“.

Proiectul de rezoluție a fost elaborat, după cum a anunțat președintele Consiliului de Securitate, Hans Tabor, (Danemarca), în urma consultărilor ce au avut loc între diferitele delegații.

Reprezentanții țărilor membre ale Consiliului de Securitate au luat apoi cuvîntul pentru a-și motiva votul. Reprezen-

tu l Etiopiei, Endalkachew Makonnen, a declarat că rezoluția constituie primul din pașii numeroși pe care Consiliul trebuie să-i facă pentru restabilirea păcii în Orientul Mijlociu și Apropiat. El a spus că dacă luptele vor continua, aceasta va aduce numai suferințe. Delegatul Franței, Roger Seydoux, a spus că rezoluția trebuie să fie îndeplinită fără întârziere. „Țările interesate — a declarat el — trebuie să știe că în spatele acestei rezoluții se află întreaga greutate a Națiunilor Unite”. Vorbind în numele Danemarcei, Hans Tabor a exprimat mulțumirea guvernului său privind adoptarea acestei rezoluții, ca un prim pas spre reglementarea conflictului din Orientul Apropiat.

Reprezentantul U.R.S.S., N. T. Fedorenko, a condamnat agresiunea Izraelului și a declarat că Uniunea Sovietică sprijină guvernele R.A.U., Iordaniei, Siriei și ale altor națiuni arabe în lupta lor pentru independență și drepturi umane. Rezoluția adoptată de Consiliu — a spus el — reprezintă un program minim pe care Consiliul de Securitate trebuie să-l realizeze în etapa actuală. Aceasta, după cum se spune chiar în hotărârea Consiliului, constituie un prim pas. Delegația sovietică consideră că Consiliul trebuie să adopte în același timp o hotărâre privind retragerea imediată a trupelor agresorului dincolo de linia de armistițiu. Or, în urma împotrivirii opuse de S.U.A. și Anglia, nu s-a reușit să se cadă de acord asupra acestei probleme importante.

Delegatul S.U.A., Arthur Goldberg, a spus că „este de datoria fiecărui membru al Națiunilor Unite să sprijine aplicarea acestei rezoluții”. Reprezentantul Marii Britanii, lordul Caradon, și-a exprimat satisfacția pentru adoptarea rezoluției. În cuvântările lor, reprezentantul S.U.A. și al Marii Britanii au negat participarea aviației americane și engleze la lupte de partea Izraelului.

În cuvântările lor, reprezentanții Siriei și Irakului au condamnat Marea Britanie și S.U.A. pentru faptul că au sprijinit în mod efectiv agresiunea Izraelului împotriva țărilor arabe.

În cursul ședinței au mai luat cuvântul reprezentanții Izraelului, R. P. Bulgaria, Indiei, Canadei și Republicii Mali.

ALTE APELURI LA ÎNCETAREA OSTILITĂȚILOR

Primul ministru al Turciei, Suleyman Demirel, a declarat că țara sa „speră în restabilirea rapidă a păcii și, în acest scop, își va alătura eforturile la acelea ce vor fi depuse de Națiunile Unite”. Într-o declarație dată publicității, guvernul iranian a chemat, de asemenea, la încetarea ostilităților dintre statele arabe și Izrael. „Elveția este gata să colaboreze, în măsura posibilităților sale, la orice acțiune menită să restabilească pacea în Orientul Mijlociu”, se spune într-o declarație a Consiliului federal elvețian. Consiliul își exprimă speranța într-o soluționare pașnică a conflictului, prin negocieri în cadrul O.N.U. sau al unei conferințe internaționale. Un purtător de cuvânt oficial al Japoniei a anunțat că „guvernul japonez sprijină rezoluția Con-

siliului de Securitate pentru încetarea focului în Orientul Mijlociu”. Pe de altă parte, anunță agenția „France Presse”, ministrul afacerilor externe, Takeo Miki, a declarat în parlament că Japonia dorește să contribuie la restabilirea păcii în Orientul Apropiat prin intermediul O.N.U. Potrivit aceleiași agenții, la Ottawa apelul Consiliului de Securitate a fost primit cu vie satisfacție, cercurile oficiale canadiene apreciind că această rezoluție realizează „o acțiune binevenită și o fază necesară” în desfășurarea evenimentelor. Ministrul francez al informațiilor, Georges Gorse, a subliniat satisfacția produsă la Paris de rezoluția Consiliului de Securitate privind încetarea focului, rezoluție care corespunde vederilor politicii franceze. La Roma, premierul Aldo Moro a făcut cunoscut că a lansat țărilor interesate „un apel insistent și prietenesc de a se favoriza o soluționare pașnică a conflictului”.

■ În comunicatul comun bulgaro-iugoslav publicat la încheierea convorbirilor dintre Iosip Broz Tito și Todor Jivkov se subliniază că cele două părți au examinat situația din Orientul Apropiat și Mijlociu, exprimându-și îngrijorarea față de pericolul pe care-l reprezintă conflictul izraeliano-arab pentru pacea lumii. În comunicat se condamnă intervenția imperialistă în treburile țărilor din Orientul Apropiat și se cere ca Organizația Națiunilor Unite să ia măsuri eficace și urgente în vederea restabilirii păcii în această regiune a lumii.

■ Într-un interviu acordat radiodifuziunii franceze, secretarul general al P.C.F., Waldeck Rochet, a declarat: „Partidul Communist Francez cheamă pe toți partizanii păcii să-și exprime dorința de a vedea triumfând o soluție pașnică

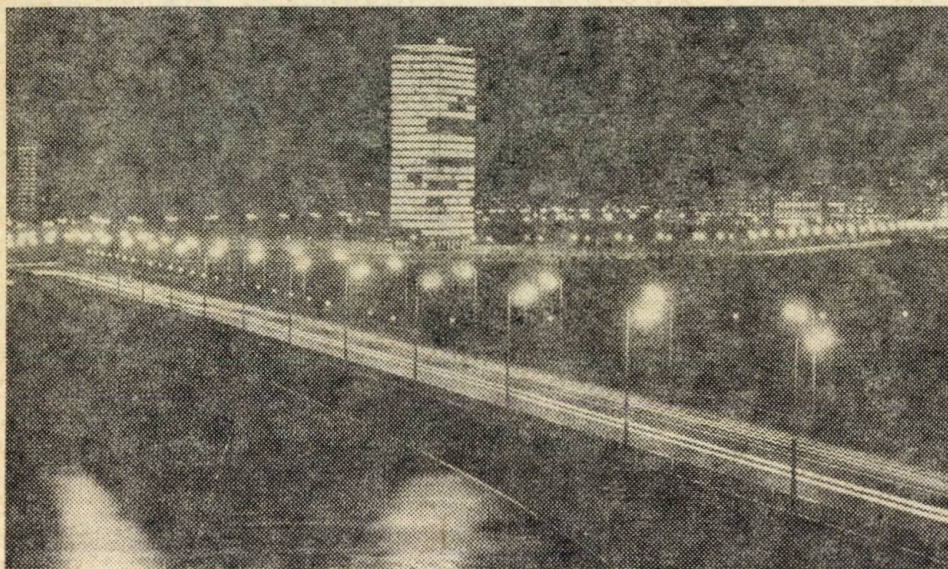
pe baza unor negocieri care să țină seama atât de dreptul la existență al Izraelului cât și de drepturile naționale legitime ale popoarelor arabe, inclusiv arabii care locuiesc în Palestina. Nu vrem ca Franța să fie antrenată într-un nou război și considerăm, dimpotrivă, că ea trebuie să sprijine pacea în Orientul Mijlociu, restabilită pe baza negocierilor, potrivit drepturilor la existență și independență ale tuturor țărilor și popoarelor interesate”.

■ Ziarul „Washington Post” apreciază că rezolvarea problemelor din această parte a lumii trebuie să se bazeze „pe adoptarea unor măsuri de securitate pentru Izrael, care să țină seama deopotrivă de năzuințele legitime ale statelor arabe”.

Cunoscutul comentator politic francez Jacques Debu-Bridel scrie în „Notre Republique”: „În acest caz, ca de altfel întotdeauna, nu există de fapt decât o singură soluție — respectarea dreptului popoarelor de a dispune în mod liber de destinul lor”.

■ „Atât arabii, cât și izraelienii sînt victime ale unctionilor imperialiste — subliniază într-o declarație Comitetul Politic al P.C. din Marea Britanie. Timp de decenii — se spune în declarație — puterile imperialiste au ațîțat conflictele dintre izraelieni și arabi pentru a salva propriile lor interese economice și strategice în Orientul Mijlociu. Cei care plătesc acum pentru aceasta sînt popoarele arabe și izraelian”. Documentul cere imediată încetare a focului și retragerea trupelor în limitele propriilor lor frontiere, ca un început pentru soluționarea prin negocieri politice a diferențelor dintre statele arabe și Izrael.

Imagini iugoslave

Luminile Novi Beogradului

În general, călătorind printr-o țară străină, cauți o confirmare a ceea ce cunoșteai mai dinainte și încerci, totodată, — aceasta e esențial — să stabilești un contact mai profund cu realitățile specifice ale țării. Un drum în Iugoslavia e un bun prilej de a cunoaște realizările poporului vecin și prieten, iar un contact mai îndelungat cu această țară favorizează o înțelegere de altă calitate decât aceea pe care o pot oferi diferitele informații — fie ele cit de bogate și semnificative — despre viața sa socială și spirituală atât de bogată.

Străbătind orașele și satele țării vecine, capeți o frapantă imagine de ansamblu a unui amplu proces evolutiv, de creație în toate domeniile, proces care-și găsește o confirmare temeinică în datele realităților actuale. Iugoslavia este acum una dintre țările cu cea mai rapidă dezvoltare industrială din Europa; aceasta și explică de ce, după multe decenii de statut „eminamente agrar”, ea se află astăzi în plină și dinamică dezvoltare industrială. (Producția industrială s-a dublat în perioada anilor 1957—1966 și a crescut de peste opt ori în comparație cu nivelul anului 1939. Produsele industriei iugoslave reprezintă acum aproape 3/4 din totalul exporturilor acestei țări.)

În momentul de față, Iugoslavia socialistă se găsește angajată într-o acțiune de mari proporții, îndreptată spre consolidarea și valorificarea realizărilor obținute în cursul anilor postbelici în dezvoltarea economiei naționale. Este vorba de un complex de acțiuni menit — așa cum îl aprecia economistul iugoslav Liubomir Veliković — să asigure „trezirea de la dezvoltarea extensivă la o dezvoltare intensivă”, să ridice pe o treaptă nouă procesul de industrializare a țării.

În funcție de necesitățile actuale și de posibilitățile existente se urmărește, de asemenea, extinderea pozițiilor deținute de Iugoslavia pe planul schimburilor comerciale internaționale. „Apariția

firmelor iugoslave pe piața internațională în mod competitiv, în așteptarea beneficiilor corespunzătoare, a constituit de fapt unul din obiectivele de bază ale unui complex de măsuri”, se spune într-un articol din revista „Međunarodna Politika”. E vorba de acțiuni conjugate și organizate potrivit unor planuri complexe și urmărind obiective importante și pe termen lung.

Iugoslavia este cunoscută pe plan mondial nu numai prin volumul și calitatea produselor sale de export — industriale sau de altă natură — ci și prin prezența sa culturală, care se bucură de o largă apreciere.

Aceste succese și prezențe în diferite domenii ale actualității capătă noi valențe atunci când sînt însoțite de promovarea, pe plan internațional, a unei politici orientată spre destindere și spre consolidarea cooperării între state. Sînt bine cunoscute acțiunile și pozițiile Iugoslaviei atît în ce privește raporturile bilaterale în diferite domenii de colaborare cît și pe planurile cooperării regionale sau în cadrul diverselor organizații internaționale. Aceste poziții pot fi rezumate în cuvintele rostite recent de secretarul de stat pentru afacerile externe, Marko Nikezić: „Cooperarea egală în drepturi a țărilor independente ne va apropia, desigur, de întărirea securității fiecărui stat european pe baze durabile... Acțiunea țării noastre în domeniul politicii externe va continua să aibă drept obiectiv consolidarea păcii și colaborării internaționale și asigurarea dreptului fiecărui popor de a trăi în libertate și independență. Oricît de îndepărtată ne-ar putea părea soluția marilor probleme mondiale, sîntem convinși că numai o acțiune constantă poate deschide o perspectivă în această direcție”.

În Iugoslavia, țara noastră este cunoscută și apreciată. Nu rareori m-am întîlnit cu cetățeni care mi-au vorbit cu sinceră admirație despre realizările

noastre. Și, ca simplă notație de turist într-o țară străină, îmi amintesc cu plăcere de trecătorii pe care i-am oprit pe stradă ca să-i întreb cum să ajung în cutare loc al Belgradului și care mi-au strîns călduros mina aflînd că sînt român. Am văzut turiști care studiază hărți românești și se interesează de posibilitatea de a-și petrece vacanța sau concediul în România, unii revenind în țara noastră, pe care au început s-o cunoască anii trecuți. Un reprezentant proeminent al culturii iugoslave, poetul Vasco Popa, care dirijează la Editura de stat o colecție de literatură română, îmi mărturisește interesul cu care se asigură traducerea unor opere reprezentative din literatura română contemporană; ziariști specializați în problemele economice sau de politică externă, referindu-se deopotrivă la Iugoslavia ca și la România, vorbesc despre importanța acțiunilor și politicii consecvente de pace ale celor două țări, de contribuția pe care o aduc la rezolvarea problemelor internaționale.

Toate acestea reprezintă aspecte ale unei realități care-și găsește expresia în planul general al colaborării dintre cele două țări.

Inginerul șef Ksenija Neimarevici, directorul Departamentului pentru documentare al Comisiei bilaterale pentru hidrocentrala de la Porțile de Fier, a avut amabilitatea să-mi răspundă la cîteva întrebări privind importanța cooperării între părțile română și iugoslavă și realizările înregistrate pînă acum în construcția sistemului hidroenergetic de pe Dunăre. „Încă de la anunțarea acestui gigantic proiect, în septembrie 1964, ne-a spus Ksenija Neimarevici, a început o rodnică activitate de cooperare pentru înfăptuirea acestui mare sistem hidroenergetic, cel mai important din Europa și al cincilea, în ordinea importanței, din întreaga lume. Colaborarea se desfășoară cu succes; atît experții, cît și echipele de lucru ale celor două părți își îndeplinesc competent obiectivele planificate și rezolvă diversele probleme tehnice care se ridică pe parcurs. Deși acest proiect este unul dintre cele mai complicate și de largi proporții întreprinse pînă acum, lucrările prevăzute se desfășoară în termenul fixat, sincronizarea este bună în toate domeniile și execuția se încadrează de asemenea în termenele prevăzute”.

În seculara sa istorie, Belgradul (unul din cele mai importante noduri de comunicare între estul și vestul Europei) a fost în repetate rînduri ținta unor acțiuni militare. De aci și devastările succesive care au avut loc de-a lungul veacurilor. „Datorită istoriei sale tulburi și agitate, Belgradul nu și-a putut păstra bogăția de stiluri arhitecturale din diferitele epoci precedente”, spune primarul Branko Pesici. „Noi, cei care trăim în Belgrad, poate că nu re-marcăm schimbările imense care s-au petrecut în acest oraș în ultimele două decenii. Am avut însă prilejul să vorbesc cu oameni care s-au întors la Belgrad după ce au lipsit cîteva ani și care, spre surprinderea lor, aproape că n-au mai recunoscut orașul. Chipul Belgradului s-a schimbat aproape dincolo de posibilitatea de a-l recunoaște, și aceasta în mai puțin de 20 de ani. Una dintre cele mai izbitoare modificări este desigur dezvoltarea zonei Novi Beograd, răsărită parcă pe neașteptate pe fostele cîmpuri mlăștinoase

Belgrad. „Vestitorul libertății“, celebra statuie a lui Mestrovici, din parcul fortăreței Kalemegdan

de pe țărmul stîng al Savei. Din 1947, cînd au început lucrările în acest nou cartier, s-au ridicat aci mai mult de 20 000 de apartamente și numeroase sedii ale instituțiilor publice și guvernamentale. Printre acestea cităm clădirea Skupștinei Federale, «zgîrie-norul» care adăpostește centralele diferitelor organizații sociale, Galeria de artă modernă, numeroase școli, marea centrală energetică și unul dintre cele mai moderne centre sanitare din țară.

Fără a fi un oraș de sine stătător, Novi Beograd are, totuși, o fizionomie proprie și, cum spun iugoslavii, a cucerit țărmul stîng al Savei, unde în trecut Belgradul nu se putea extinde. De pe acum locuiesc aci mai mult de 80 000 de locuitori și se prevede că, pînă la terminarea construcțiilor, se va depăși cifra de 250 000 locuitori. Au fost elaborate totodată numeroase proiecte de construire a unor mari poduri peste Sava și peste Dunăre — cel care traversează Sava spre Skupștină este impresionant prin dimensiuni și prin stilul arhitectonic — și se confirmă că, foarte curînd, vor fi terminate lucrările de construcție a unui pod care va deservi principală autostradă ce leagă nordul cu sudul țării.

„S-a vorbit mult despre influența dureroasă pe care poziția Belgradului, la răscrucea drumurilor dintre est și vest, a avut-o asupra istoriei sale, adaugă Branko Pesici. Orașul continuă și astăzi să resimtă efectele așezării sale, numai că, de astă dată, ele sînt favorabile. În ultimii cîțiva ani, turismul în capitala Iugoslaviei s-a extins într-un ritm fără precedent. În 1965, aproape 1 200 000 de turiști străini și iugoslavi au vizitat Belgradul, pentru înfrîna data numărul vizitatorilor depășind pe cel al populației, cu puțin mai mic decît această cifră. Judecînd după aceste date, ne putem aștepta ca Belgradul să devină un remarcabil centru turistic și de schimburi diverse în această parte a Europei“.

Dar pe lîngă înnoirile sale, pe lîngă noile frumuseți arhitectonice care îi completează mereu fizionomia, capitala Iugoslaviei socialiste își păstrează și astăzi o personalitate și o continuitate istorică evidentă.

Belgrad, 7 iunie

LUIGI PRETI

ministrul
finanțelor
al Italiei

Între 31 mai și 2 iunie ne-a vizitat țara ministrul finanțelor al Italiei, Luigi Preti. Oaspetele a fost primit de președintele Marii Adunări Naționale, Ștefan Voitec, și a avut convorbiri cu ministrul finanțelor, Aurel Vișoiu, cu ministrul industriei chimice, Constantin Scarlat, și cu președintele Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, Pompiliu Macovei. Au fost discutate probleme privind dezvoltarea colaborării economice și culturale dintre România și Italia. Luigi Preti — care, după cum se știe, este și un cunoscut scriitor — a avut și o întîlnire cu oameni de literă din Capitală. Romanul său „Tinerețe, tinerețe...“, care evocă episoade din lupta poporului italian împotriva fascismului, a apărut recent în traducere românească. La soliditatea revistei „Lumea“, oaspetele italian a avut o convorbire cu colaboratorul nostru PETRU UILĂCAN.

Perspective favorabile schimbului de valori economice și culturale

Răspunzînd unei întrebări privind stadiul actual și perspectivele relațiilor economice dintre România și Italia, Luigi Preti a spus: „Schimburile comerciale dintre țările noastre s-au dezvoltat în ultimii ani într-un mod deosebit de favorabil. De altfel, țin să subliniez că Italia se situează în prezent pe locul al doilea, după Republica Federală a Germaniei, în comerțul exterior al României cu țările occidentale. Consider că stadiul actual al schimburilor reciproce de mărfuri este mulțumitor pentru ambele părți dar, avînd în vedere posibilitățile și interesele economiilor celor două țări, el poate fi ridicat pe o treaptă mai înaltă. Afirm aceasta bazîndu-mă și pe potențialul actual al țării dv., care se află în plină dezvoltare. Economia românească poate și furnizează pieței externe un bogat nomenclator de produse“.

Referindu-se la schimburile comerciale dintre România și Italia, ministrul italian al finanțelor a afirmat că acestea au înregistrat în ultima perioadă nu numai o

creștere continuă ci și o diversificare a mărfurilor care fac obiectul importului și exportului. „După cum știți, a declarat oaspetele, Italia este unul din principalii importatori de produse românești din lemn, de produse alimentare etc. Se știe, de asemenea, că România se numără printre țările exportatoare de produse siderurgice care interesează de fapt și economia italiană. La rîndul nostru, am livrat și livrăm țării dv. diverse mărfuri, îndeosebi instalații industriale și mașini necesare înzestrării noilor obiective pe care le construiți“.

La întrebarea privind legăturile culturale dintre cele două țări, Luigi Preti a arătat că perspectivele în acest domeniu sînt foarte bune, la aceasta contribuind și tradiția statornică și originea comună a celor două popoare. „Sînt tot mai frecvente vizitele reciproce de oameni de cultură, artă și știință — a spus oaspetele — ultimele convenții semnate deschizînd noi perspective schimburilor cultural-științifice“.

Oaspetele a ținut să ne împărtășească și din impresiile culese în scurtul răstimp petrecut în Capitală. „Ca om de literă — ne-a relatat Luigi Preti — m-a interesat viața culturală a țării dv. Am rămas cu impresia că în România aceasta este foarte bogată. În București am văzut numeroase librării frecventate de un mare număr de iubitori ai cărții. De la colegi, scriitorii români, am aflat că edițiile cărților sînt numeroase și se tipăresc în tiraje care m-au impresionat. Toate acestea reprezintă fără îndoială un element deosebit de pozitiv. Țin să adaug că m-a bucurat modul cum este apreciată literatura italiană în România“.

În încheierea convorbirii, solicitat să ne vorbească despre proiectele sale literare, Luigi Preti ne-a relatat că lucrează în prezent la o amplă carte cu caracter istoric despre dictatura mussoliniană, carte pe care intenționează să o dea la tipar în primăvara viitoare.

După cel de-al doilea război mondial, o dată cu crearea sau cu reconstituirea organizațiilor internaționale, cooperarea dintre națiuni avea să fie întreprinsă în două categorii mari de probleme: cele ale menținerii păcii și cele ale îmbunătățirii condiției umane. Prin însemnătatea și caracterul lor, problemele politice ale securității internaționale au captat mai mult atenția opiniei publice, fiind dezbătute pe larg în toate mediile de informație. În același timp, se desfășura însă, mai puțin prezentă în lumina reflectoarelor, dar nu mai puțin semnificativă, o operă menită să grăbească și să aprofundeze răspunsul pe care oamenii de știință îl căutau la probleme care privesc orice societate. Formarea unui mare număr de noi state independente în regiunile în curs de dezvoltare, pentru care construirea rapidă a unei economii proprii, ca și combaterea bolilor, analfabetismului, flagelurilor naturii, subnutriției sînt sarcini vi-

tale, a făcut să sporească și mai mult însemnătatea acestor probleme. O.N.U. și instituțiile sale specializate, U.N.E.S.C.O., — pentru știință, educație și cultură, F.A.O. — pentru hrană și agricultură, O.M.S. — sănătate, A.I.E.A. — energie atomică, O.M.M. — meteorologie, O.I.M. — problemele muncii și altele, consacră patru cincimi din resursele lor materiale și umane cooperării internaționale în domeniul economic și social. La activitatea lor se adaugă aceea a sutelor de organizații neguvernamentale științifice, tehnice, profesionale, prin intermediul cărora experții tuturor țărilor sînt într-un contact perpetuu. Această cooperare, menită să faciliteze drumul omînirii spre progres, este o sursă de întărire a climatului de pace în lume. România, în a cărei politică externă cooperarea pașnică cu toate țările pentru întărirea păcii și progresului constituie o componentă importantă, participă activ

la programele și activitățile internaționale orientate spre acest scop.

A cunoaște tabloul cooperării internaționale actuale prin organismele nume-roase care o asigură este un lucru dificil. O secțiune transversală a temelor abordate, fiecare din ele antrenînd un număr mare de organizații, simplifică însă tabloul cooperării și permite să vedem că temele importante sînt reduse la număr. Ele sînt aceleași probleme majore pe care omenirea și le-a pus pe fiecare treaptă a civilizației: apa, hrana, populația, combaterea maladiilor, energia. Era noastră a adăugat atomul, cosmosul, automatizarea.

Cunoașterea naturii preocupărilor pe care aceste mari teme le angajează pe plan internațional presupune o trecere în revistă a aspectelor pe care ele le îmbracă în zilele noastre. Acestor aspecte le consacram un ciclu de articole.

Cînd Thales din Milet considera apa drept elementul fundamental al naturii și credea că universul este construit din această materie primă, el nu era departe de adevăr. 72 la sută din suprafața pămîntului este acoperită cu apă. Deși îi acorda locul de cinste, Thales nu știa însă că apa circulă într-un ciclu uriaș, aflîndu-se într-un proces de transformare continuă. Vine din ocean și se întoarce acolo. Ciclul mare cuprinde cicluri mici: copacii transpiră (aproximativ 200 litri pe zi), apele evaporate, la rîndul lor, se precipită. Omul a făcut ca uzinele să-și aibă și ele ciclul lor, răcind apa folosită sau curățînd-o, pentru a o reintroduce apoi în ciclu. Orașele mari „spală” apa o dată utilizată și o întrebuițează din nou. Apa este un imens agent circulatoriu care întreține viața și activitatea umană. Acolo unde ciclul se oprește, natura se transformă în desert, industria stagnează, viața dispăre. Și totul e atît de adevărat încît pentru a ilustra moartea organismului uman, în locul cuvintelor „inima a încetat să bată”, am putea spune: „organismul nu mai participă la ciclul apei”.

Resursele de apă ale unei țări sînt, ca și petrolul sau minereurile, premise importante ale civilizației industriale. Nu demult, pe baza unor calcule, s-a ajuns la concluzia că, în condițiile menținerii actualului ritm de creștere a omenirii și a activităților ei, peste douăzeci de ani nevoile de apă ale omenirii se vor dubla. Consecințele sînt imense. Investițiile necesare acoperirii acestor nevoi sînt egale cu bugetul anual al tuturor țărilor din lume.

Numai doi la sută din totalitatea apelor de pe pămînt este apă dulce. Ocea-nele, uriașele rezervoare de apă sărată, conțin restul de 98 la sută. Riurile conțin de o sută de ori mai puțină apă decît lacurile de apă dulce. La rîndul ei, apa subterană (numai pînă la 800 m adîncime) are resurse de apă dulce de peste treizeci de ori mai mari decît întreaga cantitate de apă dulce de suprafață. Ghețarele și calotele polare nu intră în calcul. Rezerva lor e atît de imensă, încît cu apa pe care o înmagazinează pot face să curgă toate fluviile și riurile din lume timp de opt secole.

Desigur, fiecare țară va trebui să prevadă soluționarea problemei apei în planurile ei de perspectivă. Un studiu multi-lateral al resurselor și posibilităților nu

se poate face însă decît pe scară mondială.

Apa a devenit o problemă universală. În scopul studierii acestei probleme, O.N.U. și instituțiile sale specializate au inițiat, în 1965, Deceniul Hidrologic Internațional. Folosind experiența participării lor la Anul Geofizic sau la Anul Soarelui Calm, guvernele intensifică cercetarea și observațiile științifice, care în cazul apei se întind, datorită complexității temei, pe un interval de zece ani. La soluționarea căror probleme va contribui colaborarea internațională în acest domeniu?

SETEA OMULUI

Un om adult trebuie să absoarbă circa doi litri și jumătate de apă pe zi. Încă nu există o „geografie a setei” comparabilă cu „geografia foamei”, care să a-rate pe ce mari întinderi uriașe populații au încă o existență periculoasă din cauza greutății de a-și asigura rația minimă de apă. După unele statistici ale organismelor internaționale, în regiunile în curs de dezvoltare, 9/10 din locuitori au un consum de apă sub nivelul cerințelor. Potrivit datelor O.M.S., de pildă, pentru două sute de milioane de oameni apa constituie și azi o problemă gravă.

La sfîrșitul secolului, pămîntul — după unele calcule — va avea aproximativ șase miliarde de locuitori. Este neîndoielnic că, în viitoarele decenii, oamenii nu vor lăsa în împietrirea lor aridă deșertu-

rile, care ocupă o cincime din suprafața terestră a globului. Speranța nu vine de la acele deșerturi numite „reci”, ale înălțimilor, cit de la regiunile situate între 20°—30° la nord și sud de Ecuator. A cucerii aceste teritorii ca mediu uman înseamnă a rezolva într-o mare măsură problema apei.

Europa este singurul continent fără deșerturi. În celelalte continente numai lipsa de fonduri împiedică atacarea deșerturilor. Dar, începînd cu cel mai mare dintre ele, cu Sahara, presiunea umană le modifică încet contururile, micșorîndu-le.

Cel mai însemnat program este întreprins în regiunea Kara Kum (U.R.S.S.), unde în urmă cu cincisprezece ani s-a început construirea marelui canal turcmen pe Amu Daria, cu o lungime de 1 000 km, capabil să asigure irigarea a șapte milioane de hectare.

În ce privește Sahara, discuțiile sînt aprinse. Au fost formulate diferite proiecte preconizînd legarea ei de Mediterană, crearea de mări interioare în Africa, distrugerea unor munți pentru aducerea masonului deasupra deșerturilor etc.

Unii și-au pus întrebarea: oamenii vor putea bea roua? Se spune că în Crimeea, acum 2 000 de ani, existau fîntîni aeriene care condensau roua. Legenda a fost atît de puternică, încît între 1905 și 1912, în Rusia, ele au fost reconstruite, dar fără vreun rezultat. În unele regiuni, însă, nevoile de apă ale agriculturii sînt asigurate astăzi, în bună

GEOGRAFIA 1. SETEI

Mircea Malița

parte, prin căderile de rouă, care, în condițiile unei slabe evaporări, depășesc aproape de două ori cantitatea obținută ca rezultat al precipitațiilor. Observațiile continuă în zonele aride pentru a depista locuri în care fenomenul se poate reproduce, în scopul ameliorării regimului culturilor, dar fără speranța unui debit continuu pentru consum.

Totodată, construirea într-o serie de țări a unor uzine de desalinizare a apei de mare (Qatar, Kuweit, Arabia Saudită, Bahrein) este un semn că apa de mare începe să intre în micul circuit de consum al omului.

În 1965, în restaurantele din New York au apărut pe mese anunțuri prin care consumatorii erau rugați să nu consume apă. Datorită penuriei existente în acel moment, același aviz s-a repetat în hoteluri. În autobuze și metrou afișe mari îți arătau un robinet din care se scurgea o enormă picătură de apă și te îndemnau: „Închide-l bine. Economisește apă!” Deși orașul — situat într-o regiune în care cad anual 1 000 mm precipitații — este aprovizionat de 14 rezervoare principale, situate la 50—150 km depărtare, o vară secetoasă a fost de ajuns ca rezervele să scadă sensibil și New York-ul să fie amenințat. În prezent, la Long Island se construiește o uzină de desalinizare pentru stabilizarea regimului de apă în caz de secetă (3 800 m³ pe zi).

Pentru eschimoșii din nordul Canadei, retopirea blocurilor de gheață este singura sursă de apă

Astfel, atît în zone aride cît și în mari conglomerate umane din apropierea mării, apa desalinizată poate oferi o soluție de viitor pentru consumul omului. Astăzi, uzinele de desalinizare a apei sărate din întreaga lume nu acoperă decît o infimă parte a consumului. Producția lor este de 160 000 m³ pe zi. Dar costul este descurajător: de 2—3 ori mai mare decît acela al apei distribuite prin rețele obișnuite. Este însă evident că în viitor se va produce o apropiere între cele două prețuri, apa „obișnuită” scumpindu-se, iar cea „de mare” ieftinindu-se, datorită introducerii unor procedee tehnice tot mai avansate. Vapoarele au optat de mult: a transporta apa dulce necesară motoarelor costă mai mult decît a o produce din apa sărată a mării.

Multă încredere este investită în centralele atomice ale viitorului, care vor produce și electricitate și apă la prețuri, se speră, mai reduse decît cele actuale.

SETEA UZINEI

Setea omenirii, fie ea și în creștere, nu se poate compara cu setea industriei. Pe măsură ce înaintăm în gama industriilor,

O imagine din geografia setei: sosește apa într-o localitate din Peru

de la simplu la complicat, apa ocupă un loc mai important. Fabricarea unei tone de săpun cere doi m³ de apă; producerea unei tone de petrol — 20 m³, a unei tone de zahăr — 100 m³, a unei tone de oțel — 150 m³.

Trecînd la industria chimică, cifrele se amplifică. Hirtia și celuloza cer 250—1 000 m³ pentru o tonă de produs, aluminiul — 1 300 m³, cauciucul sintetic — 2 500 m³.

Formele noi de energie cer apă din ce în ce mai multă. Uzina clasică termică (250 MW) are nevoie de 9 m³ apă pe secundă pentru răcire, în timp ce uzina nucleară corespunzătoare aceleiași puteri instalate consumă 19 m³ apă pe secundă. Un calcul interesant a fost făcut pentru Franța anului 2000: uzinele electrice vor avea nevoie în acel an de un volum de apă de răcire egal cu acela al apelor curgătoare din întreaga țară.

Cea mai mare binefacere făcută de industrie apei a rezultat din însăși capacitatea acesteia de a furniza energie. Dacă n-ar fi existat imensul avantaj al posibilității convertirii „cărbunului alb” în electricitate, oamenii n-ar fi construit baraje, n-ar fi regularizat cursul fluviilor și rîurilor, n-ar fi putut iriga mari suprafețe de pămînt, iar apa fluviilor s-ar fi vărsat, nepusă la lucru, în mări și oceane. O tonă de cărbune reprezintă 1 500 kWh, iar una de petrol brut 3 000 kWh. Hidrocentrala de pe Dunăre, care va avea o producție de 10 miliarde kWh, va economisi peste trei milioane tone de petrol anual. Ea va permite regularizarea cursului Dunării, evitînd inundațiile și contribuind la ameliorarea terenurilor agricole pe o mare suprafață.

Cine navighează pe Volga are impresia că fluviul a fost pur și simplu desființat și înlocuit cu o serie de mări gîuite în locurile unde sînt instalate marile baraje ale hidrocentralelor de la Gorki, Kuibîșev, Volgograd și altele. Bazinul fluvial, amenajat printr-o muncă continuă de peste 30 de ani, este de aproape 1 milion și jumătate km².

Cînd am vizitat Administrația Văii Tennessee (S.U.A.), am reținut diversitatea efectelor pe care le are amenajarea acestui complex. Bazinul fluviului Tennessee și al afluenților săi cuprinde 40 910 mile pătrate. Patruzeci și trei de baraje (nouă pe fluviu, restul pe afluenți) au regularizat cursul apelor, prevenind inundații care ar fi adus numai la Chattanooga pagube de peste 100 de milioane de dolari. Producția obținută de energie electrică este de 15 milioane kWh. Prezența ei a atras industriile mari, consumatoare de electricitate, ca, de exemplu, cea atomică, de aluminiu și îngrășăminte chimice. În 1932, numai 3 la sută din fermele regiunii erau electrificate, față de 98 la sută în prezent.

Trăim în epoca unor masive construcții de baraje. Experții apreciază, de pildă, că Africa singură are o capacitate de 650 miliarde kWh, adică un sfert din actuala producție mondială. Exemplul barajului de la Assuan — lung de 3,6 km, cu un lac de acumulare de peste 500 km, cu o producție de energie electrică de 10 miliarde kWh pe an și putînd să ri-

dice productivitatea în agricultura țării cu 30 la sută — este de natură a inspira întreprinderi similare.

Congoul care varsă în ocean 50 000 m³ de apă pe secundă, Zambezi cu noul baraj de la Kariba, Volta în Ghana sînt tot atîtea fluvii care vor contribui la crearea în regiunile lor a unor premise esențiale ale civilizației.

Dar industria, care a învățat pe om avantajele multiple ale stăpînirii și folosirii apelor, este astăzi sursa celor mai mari amenințări pentru apa potabilă și chiar pentru situația generală a apei ca mediu biologic. Deșeurile industriale aruncate în apă sînt în prezent atît de mari încît apa nu-și mai poate exercita, în multe cazuri, capacitatea sa cunoscută de autopurificare, prin curgere.

Cînd comisia de studiu a fenomenului poluării apelor s-a întrunit la Geneva, la Palatul Națiunilor, în 1961, membrii ei reflectau cu amărăciune asupra faptului că orașul care îi găzduiește varsă zilnic în Rhon 100 000 m³ de apă uzată, în timp ce acest fluviu și afluentul său Arve transportă zilnic 10 tone de deșeurile. Cum debitul fluviului scade în timpul verii, el devine incapabil să transporte o sarcină poluantă de mărimea acesteia.

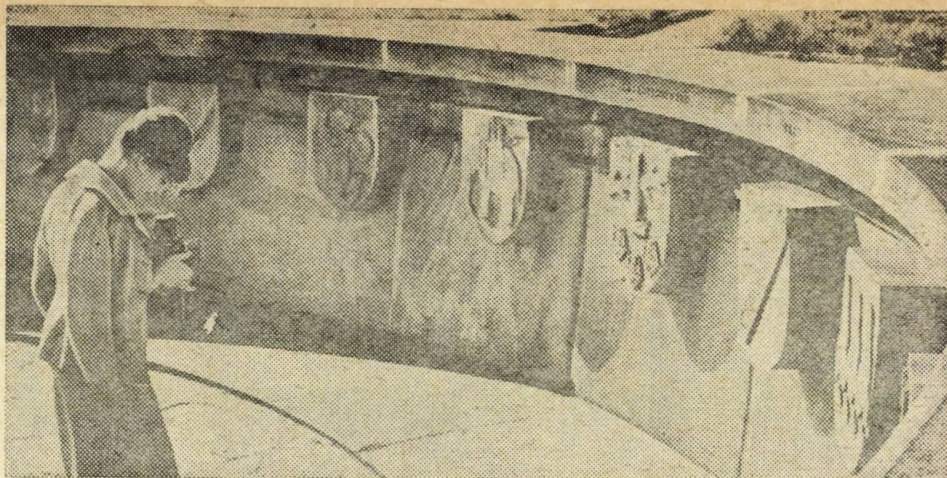
Nu ne rămîne decît să ne întrebăm — unde sînt vremurile cînd membrii parlamentului englez pescuiau între două ședințe ale Camerei Comunelor somonul în Tamisa sau cînd Philippe Auguste privea peștii în apa clară a Senei?

Deși cauzele poluării sînt multiple, fenomenul este eminamente industrial. Producția agricolă vatămă apele prin insecticide, îngrășăminte azotoase și potasice și alte produse ale industriei. Resturile casnice nu reprezintă decît o infimă primejdie în raport cu detergenții. Faptul că riurile traversează mai multe țări, ajungînd în apele oceanice unde se găsesc ariile de pescuit internaționale, face ca problema să depășească cadrul național și să ceară eforturi pe plan mondial.

Organizația Mondială a Sănătății apreciază că, anual, mor în lume aproape cinci milioane de copii ca urmare a maldărilor transmise prin apă.

Unul din dușmanii apei este petrolul. Un gram de petrol face impropriu, pentru ființele acvatice, mai multe mii de litri de apă. Or, transportul petrolului pe apă a crescut de șapte ori în raport cu perioada antebelică. După fiecare călătorie petrolierele pot fi văzute curățindu-și cisternele, „clătindu-le” de mai multe ori, ceasuri întregi. Dacă socotim că o cantitate de unu la sută din totalul petrolului transportat (700 mil. tone anual) este aruncată în mare, ne putem imagina gradul de alterare la care este supus, pe această cale, mediul marin. Numai catastrofe de genul recentei eșări a petrolierului liberian Torrey Canyon, care, cu cele 40 000 tone de petrol răspîndite în mare, a pus în alertă guvernele englez și francez și a produs pagube incalculabile, determină opinia publică să ia o atitudine mai hotărîtă față de degradarea la care este supusă apa mărilor și a oceanelor. Tancurile petroliere moderne sînt obligate să-și construiască cisterne speciale atît pentru apa de spălat, cît și pentru decantarea celei folosite.

(Continuare în numărul viitor)

Monumentul din Lidice (cu emblemele altor localități europene distruse în timpul războiului)

LIDICE

9 iunie 1942. „S-ar fi putut spune că este o zi frumoasă de vară...”, își notase deținutul din celula 267. Dar ca și el, cei ferecați de vii la Pankraț presimțeau că se apropie furtuna, că dincolo de zidurile temniței, hitleriștii asmuțiți la „răzbunare totală”, pentru atentatul săvîrșit împotriva călăului Heydrich, pun la cale încă o nelegiuire.

În celula morții, omul care a scris zguduitorul „reportaj cu ștreangul de gît” vedea și simțea totul, citind în ochii propriilor săi călăi și ura și teama. Jurnalul de închisoare al lui Iulius Fucik cuprinde pagini cu valoare de reportaj de la locul crimei: „Sînt uciși bărbații, femeile, copiii. Sînt exterminate familiile întregi, sînt distruse și pîrjolite sate întregi...”

Unul din aceste sate se numea Lidice. Pînă la 10 iunie 1942 trăiau aici 500 de bărbați, femei și copii. În seara zilei de 10 iunie, comunicatele germane anunțau că, drept „represalii” pentru uciderea obergruppenführerului SS Heydrich, satul Lidice a fost prefăcut în scrum și șters de pe hartă. În miezul fierbinte al acelei veri cumplite, la 15 kilometri de Praga, se săvîrșise una dintre cele mai odioase fărdelegi naziste.

Aneka Cerna, astăzi în vîrstă de 82 de ani, își amintește: „În ziua aceea blestemată ne aflam la munca cîmpului și nimeni nu-și putea închipui că satul nostru va fi strivit deodată sub călcîiul hitleriștilor, că toți bărbații și fiii noștri vor fi împușcați iar noi, femeile, vom fi despărțite de copiii noștri și trimise în lagăre de concentrare. Văd și acum — parc-ar fi fost ieri — chipurile de fiară ale acelor care au năvălit în casele noastre jefuind și distrugînd totul. Pînă și cîmîțurile au fost profanate. Nu pot uita țipetele disperate, privirile îngrozite ale nepoțicăi mele care se zbătea plîngînd în brațele unui neamț: «Bunicușo, nu mă lăsa!» Fetița a pierit într-o cameră de gaze.”

Altă mărturie: „Mă numesc Frantisek Kraus, fost deținut în lagărul de la Terezin. În noaptea aceea am fost transportat într-un camion, împreună cu alți 30 de oameni în salopetă vîrgată, spre o destinație necunoscută, pentru «Erdarbeiten» — la săpat pămînt. În fața tă-

bliței indicatoare: Lidice, am fost debarcați și ni s-a ordonat să săpăm o groapă mare în care să încapă cadavrele celor aproape 200 de bărbați tineri și vîrstnici împușcați în mijlocul satului transformat într-un morman de moloz”.

Din cele 196 de femei deportate s-au întors după eliberare la Lidice doar 15; celelalte au pierit la Ravensbruck sau în alte lagăre. La 10 iunie 1942, toți copiii satului — 105 la număr — au fost treziți din somn în toată noaptea și smulși de lingă părinții lor. S-a aflat mai tîrziu că 82 dintre ei au fost uciși în camerele de gaze de la Helm.

S-au scurs 25 de ani de la această crimă hitleristă și nimeni n-a uitat. Nici supraviețuitorii masacrului, nici milioanele de oameni din toate țările care au înfierat nelegiuirea.

În clipele agoniei satului Lidice, unul din tovarășii lui Frantisek Kraus fredona „Recviemul” lui Dvorak, asistînd cu baioneta în coastă la prăbușirea zidurilor bisericii din Lidice. La ora aceea, la Pankraț și la Terezin deținuții simțeau că li se strînge inima intuind drama de dincolo de ziduri și de sîrma ghimpată. Sfidîndu-și cerberii, comunistul din celula 267 încredința hîrtiei convingerea sa fermă în triumful vieții. „Toți cei care au fost credincioși viitorului și au murit pentru ca viitorul să fie frumos — scria el — merită un monument”. Lidice însuși este astăzi un asemenea monument închinat propriilor săi fii, cauzei tuturor oamenilor care iubesc viața și libertatea.

Eroicul Lidice a renăscut din propria cenușă. După eliberare, în Cehoslovacia opera de refacere a localității distruse de hitleriști a constituit unul dintre cele mai populare obiective. Acum noul Lidice trimite în lume trandafirii recunoștinței, culeși din „parcul păcii și prieteniei”, în care se cultivă de mulți ani zeci de mii de răsaduri de flori primite de pretutindeni în semn de solidaritate. Ideea de a se crea o galerie de artă în mijlocul trandafirilor purpurii din Lidice a găsit răsunet în numeroase țări. Încă de pe acum, colecția de artă ce va fi inaugurată cu prilejul solemnităților comemorative ce vor marca împlinirea a 25 de ani de la tragicele evenimente cuprinde un număr considerabil de lucrări, între care și cîteva lucrări donate de pictori români.

Satul condamnat la moarte de Frank a fost cîndva distrus pînă la temelii, dar Lidice n-a vrut să moară și nu a murit. Numele acesta n-a putut fi șters nici de pe hartă, nici din inimile oamenilor.

La un sfert de veac de la tragedia pe care a trăit-o Lidice, „Recviemul” lui Dvorak, cu acordurile lui grave, răsună ca o chemare solemnă adresată oamenilor pentru apărarea bunului cel mai de preț — pacea, viața liberă.

Dic. BABOIAN

JOSEPH DÉSIRÉ MOBUTU

președintele
Republicii
Democrate
Congo

Imagine din capitala congoleză Kinshasa

probleme congoleze

Generalul-locotenent Joseph Désiré Mobutu, președintele Republicii Democrate Congo, își primește oaspeții într-o mică vilă cu pereți din lamele de lemn, așezată lângă palatul prezidențial de pe colina Stanley, la Kinshasa, pe malul stâng al fluviului Congo. Opiniile sale cu privire la principalele aspecte ale politicii interne și externe a Republicii Democrate Congo, sînt solicitate frecvent de reprezentanți ai presei, radioului și televiziunii din multe țări ale lumii.

— Purtăm o vie amintire marelui nostru patriot, eroului național Patrice Emery Lumumba, sub a cărui conducere poporul nostru și-a dobîndit acum șapte ani independența — declară interlocutorilor săi generalul Mobutu. Ne este încă neștersă în memorie credința sa în necesitatea unei intense munci constructive. Și țara noastră, mai mult, poate, ca alte state de curînd eliberate, are nevoie de o asemenea muncă. În primul rînd, pentru a șterge cît mai repede cu putință reputația tristă pe care statul congolez și-a creat-o pe arena africană și internațională, ca urmare a regretabilelor evenimente datorate amestecului străin în afacerile noastre interne și luptei pentru putere generată de ambițiile fără margini ale unor lideri politici congolezi. În al doilea rînd, pentru a crea statului nostru bazele unei veritabile independențe, prin realizarea unei economii puternice, stabile, de sine stătătoare, așa cum ne dau dreptul și posibilitatea uriașele și variatele bogății naturale de care dispunem.

Înțelegerea problemelor noastre actuale va fi poate mai clară în lumina unei scurte incursiuni în trecutul nu prea îndepărtat al Congoului. După o îndelungată luptă pentru independență, alegerile din 28 mai 1960 au permis unei coaliții parlamentare alegerea lui Patrice Lumumba, ca președinte al Consiliului de Miniștri, și a lui Joseph Kasavubu, ca președinte al Republicii. Nimic nu fusese

pregătît, pe atunci, pentru preluarea puterii și plecarea imediată și în masă a belgienilor din Congo a lăsat economia noastră fără cadrele tehnice necesare mersului ei înainte. Pe de altă parte, multitudinea partidelor politice, expresie a divergențelor etnice ațîțate de colonialiști, împiedica realizarea oricărei politici coerente. Ca urmare, imediat după proclamarea independenței, s-au produs dezordini interne, urmate de acte de insubordonare din partea unor detașamente de poliție și jandarmerie, cărora nu li se achitaseră salariile de către administrația națională congoleză. Trupele belgiene, rămase pe teritoriul nostru, intervin, fapt ce provoacă resentimente, mărind aria și sfera dezordinii. Dificultățile financiare cresc, iar autoritățile provinciale katangheze, chemate să alimenteze pe atunci cea mai mare parte a bugetului guvernului central, declară restul Congoului un „parazit financiar” și proclamă la 11 iulie 1960 (la numai 41 de zile de la dobîndirea cu atîtea jertfe a independenței patriei noastre) secesiunea provinciei Katanga. Urmează secesiunea provinciei Kasai, întărindu-se astfel convingerea că, paralel cu acceptarea planurilor de acordare a independenței țării noastre, cei interesați puneau la punct și strategia menținerii stăpînirii lor sub forme neocolonialiste.

La chemarea guvernului central, forțele armate ale O.N.U. ocupă aeroporturile noastre. Chombe, în Katanga, țese firul

intrigilor sale politice. Lumumba este arestat și trimis la Elisabethville unde se procedează la asasinarea lui mișlească de către agenții capitalului străin. Mesele rotunde se succed în încercarea de a găsi o formulă de destindere. În sfîrșit, în iulie 1961, la cîrma țării este adus guvernul Adoula, și secesiunea Katangăi este lichidată. O nouă rebeliune, incitată dinafară, cuprinde însă provinciile țării. Se voia predarea puterii centrale în mâinile lui Chombe. Fortele O.N.U. părăsesc Congoul și guvernul Adoula cedează locul fostului președinte al Katangăi. Imediat se încheie un aranjament cu Belgia, din cele mai dezavantajoase din cîte a cunoscut istoria. Haosul crește, are loc o îmbogățire rapidă a celor aflați la conducere și concomitent o sărăcire masivă a maselor. Criza economică și socială devine o dramă națională. Lupta pentru putere înfierbîntă capetele rivalilor politici, iar germenii dezordinii încep să se facă din nou simțiți. Totul lăsa să se întrevadă o revenire la evenimentele sumbre din anii 1960—1961. În aceste condiții, în calitate de șef al înaltului comandament al forțelor armate congoleze, am luat inițiativa convocării tuturor comandanților militari într-o conferință, în cadrul căreia, făcîndu-se analiza situației existente, s-a hotărît preluarea puterii de către armată.

Orientarea actuală și sarcinile guvernului congolez sînt expuse de Joseph Désiré Mobutu în felul următor:

— În primul mesaj către poporul congolez am explicat situația jalnică în care se găsea țara noastră în acel moment. Față de 1960, în 1966 produceam cu 70 de mii de tone mai puțin porumb, cu 80

de mii de tone mai puțin orez, aveam un export de ulei de palmier cu 60 de mii de tone mai mic, un volum total de export mai mic cu 8 miliarde franci, un deficit bugetar evaluat la peste 20 miliarde franci.

Este aproape de necredut că o țară atât de mare și bogată ca a noastră are un popor atât de sărac. Congo, de pildă, deține 80 la sută din producția mondială de cupru, 70 la sută din cea de cobalt, 90 la sută din cea de diamante industriale, ca și bogate zăcămintele de cositor, aur, zinc, mangan, germaniu, radiu. La aceasta se adaugă o producție importantă de grăsimi vegetale, ceai, cafea, cacao, întinse domenii forestiere cu esențe de lemn prețioase, o piscicultură abundentă și o zootehnie cu largi posibilități, un mare potențial hidroenergetic. Avem, de asemenea, o rețea de peste 5.000 km de cale ferată — fapt rar întâlnit în țările continentului nostru —, o flotă fluvială numeroasă și o societate aeriană bine dotată, care asigură transporturi interne și internaționale. În pofida acestor condiții favorabile, în țara noastră se menține inflația; zahărul, uleiul și alte produse de primă necesitate se vindeau la bursa neagră, importăm legume conservate și, ceea ce este mai trist, mase largi ale populației de la sate sînt subalimentate iar în centrele urbane mai bîntuie încă șomajul. Luptăm pe toate căile să punem capăt acestei stări de lucruri moștenite ca urmare a dominației coloniale și a nenorocirilor din trecutul apropiat, păstrînd în același timp ordinea internă, independența și unitatea noastră statală.

În acest scop, am redus împărțirea teritorială a țării noastre la 12 regiuni în locul celor 21 de provincii existente și, trecînd în seama guvernului central toate atribuțiile politice ale consiliilor fostelor provincii, am trasat guvernatorilor regiunilor nou constituite sarcini economice.

Sîntem convinși că unitatea politică a statului se poate realiza numai printr-o unitate economică a populației și, în acest scop, tindem spre o dezvoltare concomitentă a tuturor regiunilor țării. În viitorul apropiat ne propunem, în primul rînd, să creăm o industrie siderurgică; în 1972, vom produce prima tonă de oțel într-o uzină siderurgică cu o capacitate inițială de 12 mii tone, pe care o vom construi la Kimpoko lângă Maluku. În acest scop, cel mai tîrziu la începutul anului viitor vom începe construcția barajului de la Inga pe fluviul Congo, cu o putere instalată în prima etapă de 300 mii kilowați. Toate acestea vor fi construite pe baza unei cooperări internaționale în condiții reciproc avantajoase, de către noi, de către congolezi.

Pe linia asigurării unei unități economice, ne îndreptăm eforturile spre realizarea a trei mari regiuni economice și anume a Congoului de vest avînd reședința la Kinshasa, a Congoului de sud cu reședința la Lubumbashi și cea a Congoului de est cu reședința la Kisangani. Aceste obiective o dată îndeplinite și baza materială a unității economice astfel create, vor realiza și condițiile pentru lichidarea regionalismului tribal, care a adus atîtea suferințe țării noastre, în folosul colonialismului.

Tocmai pentru că resursele noastre naturale și umane au ademenit adeseori anumite cercuri străine (din timpul vinătorilor de sclavi și pînă astăzi), acordăm, de asemenea, o deosebită atenție întăririi forțelor de apărare a țării. Am eliminat din armata congoleză elementele rasiste recrutate în trecut din Republica Sud-Africană și Rhodesia, și pe măsura întăririi și instruirii armatei noastre naționale, vom examina problema compa-

niilor necongoleze de care mai dispunem și asupra cărora sînt interviuati deseori.

Orientarea pe plan extern a Republicii Democrate Congo este astfel delințită de generalul Mobutu:

— Promovăm o politică de cooperare, pe baze reciproc avantajoase, cu toate țările care înțeleg să nu se amestece în treburile noastre interne, să ne respecte pentru trecutul nostru și mai ales pentru prezentul și viitorul Congoului. Fiind o țară africană, ne pronunțăm pentru întărirea unității și a colaborării dintre statele acestui continent, pentru lichidarea rasismului, colonialismului și a neo-colonialismului, sub orice formă, pentru înlăturarea dominației străine care mai există în unele teritorii africane. În chestiunea dezmembrării statelor africane de curînd independente, sîntem de părere că o asemenea dezmembrare duce la slăbirea puterii lor, în favoarea unor interese neafricane și, ca atare, considerăm că oricăror diferende interne trebuie să li se caute o rezolvare mai favorabilă decît secesiunea. Noi congolezii am trăit tragedia secesiunii și știm cine au fost profitorii ei.

Referîndu-se la raporturile dintre România și Congo, președintele Mobutu ne-a declarat:

— Ne bucură faptul că am avut posibilitatea să primim la Kinshasa o delegație economică guvernamentală a României, țară ale cărei realizări și politică externă le prețuim.

Cunoaștem poziția delegațiilor români, de sprijinire a intereselor țărilor în curs de dezvoltare, în cadrul lucrărilor organismelor și organizațiilor internaționale, ca și politica de întărire a păcii și colaborării între popoare promovată de guvernul român. Țările noastre, ne-a spus președintele congolez, întrețin relații diplomatice și ne bucură faptul că în curînd voi avea plăcerea să primesc la Kinshasa pe primul ambasador al României. Deschiderea unei ambasade românești la Kinshasa ne va da posibilitatea să adîncim cunoașterea între popoarele noastre, să dezvoltăm pe această bază cooperarea în domeniile de interes reciproc.

Știu că România este o țară cu o economie în plină dezvoltare, cu ritmuri de creștere dintre cele mai dinamice, consemnate de altfel și în presa noastră în timpul vizitei delegației economice guvernamentale române la Kinshasa. Noi apreciem în mod deosebit experiența României în domeniul industrializării și dorim să utilizăm cît mai larg și pe principii reciproc avantajoase asistența României în sectoarele economiei noastre pe care dorim să le dezvoltăm. Aceasta cu atît mai mult cu cît principiile care stau la baza politicii externe românești reprezintă un stimulent în dezvoltarea relațiilor multilaterale cu țara dv.

Datorită politicii pe care România o promovează pe plan extern — a subliniat în încheierea convorbirii președintele Mobutu — am dat instrucțiuni ministrului de externe al Republicii Democrate Congo să sprijine candidatura d-lui Corneliu Mănescu la președinția viitoarei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.

Folosesc acest prilej pentru a transmite urările mele de succes poporului român și îmi exprim convingerea că relațiile dintre popoarele noastre se vor dezvolta în interesul păcii și al colaborării internaționale.

Silvian PETRESCU

reflector

PARIS : „IMPUTERNICIRILE SPECIALE” DIN NOU ÎN DEZBATEREA ADUNĂRII NAȚIONALE

Vinerea trecută, Senatul francez a respins (215 voturi contra, 30 pentru, 11 abțineri, 5 neparticipări la vot, 6 absențe) proiectul de lege privitor la „imputernicirile speciale” cerute de guvern în materie economică și socială. În ajunul dezbaterii, ministrul finanțelor și economiei, Michel Debré, a expus încă o dată, în fața senatorilor din formațiile majorității, argumentele guvernului în favoarea acestei proceduri neobișnuite. Totuși, la sfîrșitul audierii, grupul senatorilor „giscardieni” a hotărît să lase membrilor săi deplina libertate de vot. Ceea ce avea să se oglindască de altfel în scrutin: dintre „Republicanii Independenți” au votat pentru proiect numai 5, în timp ce 7 votau contra, 5 se abțineau, 2 nu participau la vot. Episodul este considerat de observatori ca o nouă manifestare a tendinței partizanilor lui Giscard d'Estaing de a se „delimita” în sinul majorității guvernamentale.

O comisie paritară, alcătuită din șapte deputați și șapte senatori, a fost însărcinată să pregătească readucerea proiectului în dezbaterile Adunării Naționale. Se prevede că aceasta va vota din nou vineri 9 iunie.

NU I-A LUAT ÎN SEAMĂ...

Zilele trecute a fost inaugurat la Newport News (statul Virginia) vasul port-avion american „John F. Kennedy”, botezat astfel după numele fostului președinte al S.U.A., care a făcut parte în timpul războiului din corpul ofițerilor de marină. Ceremonia lansării la apă — marcată cu sticla de șampanie de către Caroline, fița de 9 ani a defunctului președinte — a prilejuit presei occidentale reactualizarea animozității dintre președintele Johnson și familia Kennedy, situație subliniată de recent apăruta carte a lui William Manchester. Ziarele menționează că, în timpul festivității, președintele Johnson „aproape nici nu i-a luat în seamă pe membrii familiei Kennedy”, printre care erau prezenți Jacqueline și senatorul Robert Kennedy. Mai mult decît atît: deși televiziunea rezervase 20 de minute cuvîntării lui Johnson, acesta — în locul unui omagiu la adresa predecesorului său — a vorbit doar patru minute. „Scurtimea brutală a cuvîntării lui Johnson — serie „Die Welt” — a pus în încercătură și pe tehnicienii șantierului naval, care nu erau încă gata cu pregătirile de lansare”.

1974 : „REVIZUIREA TOTALĂ” A CONSTITUȚIEI ELVEȚIENE

La inițiativa de anul trecut a parlamentarilor elvețieni Peter Dürrenmatt și Karl Obrecht, Consiliul federal a acceptat două moțiuni sugerînd studiul unei revizii totale a Constituției.

După ce, în iunie 1960, Camerele Federale au aprobat cele două moțiuni, s-a anunțat, zilele trecute, constituirea unei comisii formată din nouă membri și prezidată de fostul consilier federal Wahlen. Partizanii unor schimbări radicale ale textului constituțional își sprijină argumentația pe faptul că actuala Constituție — datînd din 1848 — n-a fost decît foarte puțin revizuită în 1874, și, în consecință, nu ar mai fi adaptată cerințelor moderne.

Decamdată, nu e vorba de a se lua o decizie de principiu, ci — și aceasta e sarcina comisiei recent alese — doar de un „studiu fundamental”. Dacă, în cele din urmă, este admis principiul reviziei totale, — așa cum a declarat consilierul federal von Moos — proiectul noii Constituții nu va putea fi supus spre aprobarea populației elvețiene decît, cel mai devreme, în 1974, adică la 100 de ani de la ultimele modificări constituționale.

TURISM ȘI CUNOAȘTERE RECIPROCĂ

La invitația Uniunii Ziariștilor din Republica Socialistă România și Oficiului Național de Turism au avut loc la București un colocviu internațional cu tema „Turismul — mijloc de cunoaștere a istoriei și culturii popoarelor”, precum și o ședință a Comitetului Director al Federației Internaționale a ziariștilor și scriitorilor specializați în probleme de turism (F.I.J.E.T.) — vezi „Lumea” nr. 23. Invitații — ziariști din 15 state europene — au avut apoi prilejul să facă o călătorie prin țară și să ia un contact direct cu realitățile românești. Redactorul nostru RADU PASCAL a solicitat ziariștilor străini impresiile lor despre țara noastră.

ROBERT VAUCHER

vicepreședintele Federației internaționale a redactorilor-șefi (Franța)

În urmă cu doi ani am participat la primul colocviu pe teme turistice al F.I.J.E.T., care a avut loc la București. Atunci am avut primul contact cu frumusețile patriei dv. Cu prilejul actualei călătorii am revăzut cu multă plăcere minăstirile din nordul Moldovei, Delta Dunării și litoralul. Am fost bucuros să constat cât de bine au fost restaurate minăstirile bucovinene Sucevița și Moldovița. Am dormit o noapte la minăstirea Putna, am ascultat clopotele care sunau poate ca pe vremea lui Ștefan cel Mare, am văzut cu emoție candela despre care se spune că nu s-a stins niciodată de pe vremea marelui domnitor. Am putut să-mi dau seama de vigoarea specificului național al artei românești, am constatat cu câtă grijă sînt păstrate monumentele trecutului. Totodată, am ascultat cu plăcere conferințele ținute în cadrul colocviului de personalități ale culturii românești, din care am învățat multe nu numai despre trecutul României ci și despre activitatea actuală a poporului român, despre marile sale realizări în toate domeniile. Revinând în țara dv. după doi ani, am constatat remarcabilele progrese pe care le-a făcut România. Vizitarea hidrocentralei de pe Argeș a fost pentru mine revelația vigoriei tehnicii românești.

ERCUMEND MELIH OZBAY

secretar general al Asociației ziariștilor și scriitorilor de turism (Turcia)

Fără îndoială, călătoria este un bun mijloc de cunoaștere; un om care voiajează mult —

se poate spune — are posibilitatea de a-și îmbogăți considerabil experiența de viață. În România am fost puternic impresionat de vitalitatea artei populare. În același timp, am putut urmări cu interes, de-a lungul întregii călătorii pe care am avut prilejul s-o fac, amplul efort de industrializare a României, de modernizare — proces vizibil în toate regiunile țării.

GUY ACKERMANN

redactor la televiziunea elvețiană

Părăsesc România cu convingerea de a fi văzut ceva unic, inedit — sau, cu alte cuvinte, minunile de măiestrie artistică ale poporului român. Și, se știe, ziariștii sînt turiștii cei mai pretențioși, aș zice chiar dificili. Ca european, le mulțumesc românilor nu numai pentru că au creat un litoral modern, cu hoteluri confortabile, restaurante și baruri, rivalizînd cu cele ale altor țări — toate acestea, desigur, de o incontestabilă utilitate — ci, în primul rînd, pentru că au păstrat Europei miracolul viu al minăstirilor din Bucovina. Și, ceea ce aș vrea să subliniez este că nepieritoarele valori artistice ale acestor măturii de străveche civilizație românească își păstrează vie prospețimea și firescul.

Trebuie să spun că ospitalitatea colegilor români a fost o trăsătură permanentă de-a lungul întregii călătorii. Biletul de avion, plecările și sosirile punctuale, serviciul impecabil nu sînt însă totul. E ceva mai mult. E dorința de fiecare clipă a gazdelor — discretă, dar eficientă — de a satisface dorințele oaspeților chiar înainte ca aceștia să le fi formulat. La acest nivel al înțelegerii, singure sentimentele contează și

mulțumesc din toată inima prietenilor români de a ne fi primit cu generozitatea de care au dat dovadă. La acest nivel e posibil fenomenul prețios al comunicării — și, în fond, nu-i aceasta esența turismului? — e posibilă o mai bună cunoaștere reciprocă.

KAZIMIERZ ZIMNAL

redactor la publicația „Tempo” (R. P. Polonă)

În timpul acestui colocviu și, în special, după ce am vizitat țara, am putut să-mi dau seama de marile progrese din toate domeniile vieții sociale și economice pe care poporul român le-a făcut în ultimii ani. Mie, acest formidabil proces de transformare mi-a apărut în toată plenitudinea și noutatea lui; aceasta, cu atât mai mult cu cât eu am mai vizitat țara dv., dar aceasta se întimpla acum 30 de ani. Îmi aduc aminte cum arăta Mamaia pe vremea aceea și, în comparație cu ce era pe atunci, se poate spune că noile construcții moderne de pe litoral reprezintă simbolul acestui amplu proces de creație în care este angajat întreg poporul român.

Același lucru pot să-l afirm despre București — oraș în plină transformare — unde n-am mai recunoscut decît foarte puține locuri; același lucru pot să-l spun despre impresionantul baraj al hidrocentralei de pe Argeș, ca și despre orice colț al patriei dv. Într-adevăr, călătorind prin România am avut imaginea unei țări în plină dezvoltare.

PAUL RAAE

redactor pentru turism la „Berlingske Tidende” (Danemarca)

De 30 de ani lucrez la cel mai mare ziar din Copenhaga. Mă bucur că turismul s-a dezvoltat atât de mult după război, în Occident ca și în Răsărit. Am ascultat cu interes discursurile rostite de personalități ale culturii românești la colocviul F.I.J.E.T. și am avut posibilitatea să cunosc o serie de date esențiale pentru evoluția istoriei poporului român, despre realizările actuale ale țării dv. Călătoria prin țară mi-a dat posibilitatea să iau contact nemijlocit cu realități despre care știam atât de puține lucruri. Consider că turismul — tocmai prin aceste valențe ale contac-

tului direct cu viața socială și spirituală a unui popor — poate să contribuie la o mai bună înțelegere între popoare.

Cîteva cuvinte despre ospitalitatea românilor: voi repeta și eu cuvintele unui bătrîn pensionar danez venit să-și petreacă două săptămîni la Mamaia și pe care l-am întîlnit aici: „Românii sînt cele mai prietenoase și amabile gazde pe care le-am cunoscut vreodată!”

HERMANN HOFFMANN

economist la Direcția generală „Reisebüro” (R. D. Germană)

Cu prilejul acestei călătorii am avut posibilitatea să urmăresc cu mult interes succesele poporului român pe calea dezvoltării multilaterale a patriei dv. Unele din aceste impunătoare realizări se oglindesc și în domeniul turismului. Ați reușit, într-un timp foarte scurt, să valorificați bogatele resurse turistice ale țării la nivel internațional. Din discuțiile purtate cu prilejul acestui colocviu și din experiența interesantă pe care am dobîndit-o în cursul acestei călătorii, am putut constata că și în domeniul turismului — la fel ca și în celelalte sectoare economice — se pune un mare accent pe eficiență, pe rentabilitatea investițiilor.

Consider că turismul — dincolo de importanța sa pur economică — are menirea de a facilita contactul direct între oameni, de a sluji unei mai bune cunoașteri și înțelegeri a istoriei și culturii popoarelor, a realizărilor în toate domeniile.

JEAN-CLAUDE HALLÉ

redactor la revista „L'Express” (Franța)

România oferă bunul exemplu al unei țări hotărîte să dezvolte o industrie turistică învingînd dificultățile decurgînd din baza restrînsă de la care s-a pornit. Din acest punct de vedere rezultatele sînt foarte încurajatoare. Mamaia, de pildă, este simbolul rapidității execuției — aș zice chiar al unui „boom” al industriei hoteliere. Dar sînt și alte exemple care mi se par caracteristice; mă gîndesc la minăstirile din Bucovina, la Sibiu, Brașov, la enormul efort de punere în valoare a muzeelor naționale. Cred că în industria hotelieră, unele deficiențe care se pot observa vor putea fi ameliorate într-un timp relativ scurt.

Izvorul celor mai multe neînțelegeri e, de cele mai multe ori, necunoașterea, ignorarea realităților din alte țări. E poate șansa secolului nostru de a ne permite să ne cunoaștem mai bine unii pe alții, și aceasta pe scară largă.

Participanți la colocviul F.I.J.E.T. vizitînd Muzeul Satului

SCUTUL ORAȘULUI

Bombardamentele americane nu-i pot împiedica pe copiii din R. D. Vietnam să învețe carte. În sălile de clasă au fost săpate șanțuri subterane în care elevii se adăpostesc când se dă alarma.

Post de apărare antiaeriană la Hanoi

Radiogramă de la Adrian Ionescu

A m fost martorul unuia din cele mai crâncene bombardamente americane asupra Hanoiului. Mă aflu pe strada Tran Phu cînd, la cîteva sute de metri depărtare, s-a prăbușit un „Phantom”. Tran Phu este numele unui erou național vietnamez. Dar cine va cunoaște vreodată toate faptele zecilor de mii de eroi anonimi cînd, în aceste timpuri grele pentru poporul vietnamez atît de mult încercat, ele fac parte din viața cotidiană a țării? Cine va cunoaște numele tinerilor care au intrat în craterul de foc născut din agonia avionului pentru a scoate autocisternele aflate în apropiere și care începuseră să ardă, ale doctoarei și infirmierei care o ajută și care, în ciuda ploii de schije, alergau pe străzile cartierului pentru a da ajutor răniților, al profesorului care în momentul exploziei rachetei a acoperit cu trupul său intrarea într-un mic adăpost pentru a salva copiii cu care venise la grădina zoologică?...

Vii și impresionate fapte de eroism atestă patriotismul fierbinte al poporu-

lui vietnamez, hotărîrea lui neclintită de a respinge agresiunea americană, de a-și apăra libertatea și independența.

„Fiecare bucată de pămînt, fiecare cătun, fiecare dig, fiecare palmă de drum, fiecare oraș este îmbibat de sudoarea și sîngele părinților noștri în lupta contra naturii și agresiunii — sublinia Le Than Nghi, prim-vicepremier al Consiliului de Miniștri, la Congresul eroilor și combatanților de elită ai luptei patriotice împotriva agresiunii americane. Istoria a modelat în poporul nostru calitate extrem de prețioasă, poporul nostru este eroinic și de neînfrînt, unit și devotat, inteligent și deschis, răbdător și tenace, încrezător și optimist, modest și simplu”.

Cine sînt acești oameni muncitori ce au pierdut pe cei dragi, ale căror case au fost distruse sau care au soțiile și copiii evacuați departe dar care lucrează cu o îndrîjire de neclintit la locurile lor de producție? Oare unde se află acum bătrînul muncitor pe care l-am cunoscut atunci cînd am mers cu cîteva săptămîni în urmă la fabrica de ciment din Haifong, azi complet distrusă? Poate că îl

voi întîlni în una din numeroasele stații de fabricare a cimentului create din vreme în toate provinciile, deși era unul din oamenii care, din dorința de a împiedica stagnarea producției, nu părăseau instalațiile nici în timpul bombardamentelor. „Eu prefer să mor la Hong Gay luptînd, aici unde m-am născut și am muncit o viață întreagă” — îmi spunea Nguyen Huu Zong, un muncitor de peste 60 de ani. Pentru el, ca și pentru miile de mineri a munci la Hong Gay, asupra căruia s-au abătut peste două sute de atacuri aeriene, înseamnă a lupta.

„Bătălia producției” este o expresie pe care o înțelegi în toată semnificația ei de-abia atunci cînd, așa cum mi s-a întîmplat la Haifong, am fost alături de muncitorii unei secții-cheie a uzinei mecanice — a cărei producție nu se putea opri — și care, calmi, liniștiți, cu gesturi măsurate, își vedeau de treabă mai departe, în timp ce deasupra capetelor noastre avioanele americane încinseseră caruselul morții. Poate fi altfel decît o bătălie producția în condițiile cînd orice fabrică mai mare este evacuată în zeci de

locuri pentru a fi ferită de distrugere? Realizarea unui produs în situația cînd fiecare secție ce concurează la aceasta se află la zeci de kilometri depărtare una de alta ridică numeroase și extrem de complexe probleme.

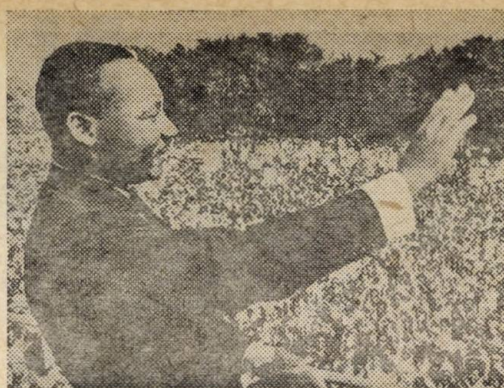
În ciuda acestor dificultăți, producția continuă să crească. Se creează în fiecare provincie noi întreprinderi. Ele alcătuiesc ceea ce aici se numește industrie organizată după criteriul de a se asigura, din materii prime existente și cu posibilități proprii, acoperirea a aproape tuturor necesităților locale. În prezent, industria regională — după un an de la crearea ei — dispune de 560 de baze de producție, mici fabrici sau unități vechi lărgite, asigurînd circa 50 la sută din producția țării. Concomitent, s-au construit instalații industriale de mici dimensiuni, din care aproape trei sute au fost date în exploatare anul trecut. Pe bună dreptate spunea muncitorul Phan Thi Dung, de la uzina textilă „8 Martie” (unitate evacuată și ea din Hanoi) că, în aceste împrejurări grele, a produce un metru de țesătură vestimentară „este ca și cum ai scoate din luptă un inamic”.

De altfel, femeile se află în primele rînduri ale bătăliei producției. O dată cu lupta împotriva agresiunii americane, rolul lor economic și social a devenit și mai important. Aproape 70 la sută din cei ce lucrează în agricultură sînt femei. Iar a ieși pe cîmp, mai ales în regiunea a patra militară, cum sînt denumite provinciile din R. D. Vietnam bombardate zi și noapte atît din cer cît și de pe mare, e ca și cum te-ai afla în linia întâi a frontului. Nu am să uit niciodată ochii acuzatori ai țărâncii Kieu Thi Duoc, din satul Liep Tai, care, luîrîndu-și ogorul după un atac cu bombe cu bile, a cules lamele contorionate de explozie și mici bile în palma sa mîncînd, în căușul căreia ar fi fost la locul lor doar boabele de orez... Femei ai căror bărbați, pe care-i înlocuiesc cu vrednicie și pricepere, se află de strajă pămîntului natal luptînd contra agresorului, pot fi înțînitate pretutindeni, în cele mai diferite munci, inclusiv în posturi de conducere. În mod deosebit la țară au fost inițiate mii de cursuri, unde sătențele își însușesc cunoștințele necesare funcțiilor de președinte de cooperativă, șef de brigadă, contabil. Aproape jumătate din numărul muncitorilor din industrie ușoară este alcătuit din femei. Ele asigură într-o proporție ridicată desfășurarea normală a învățămîntului și a serviciilor medicale.

Pretutindeni viața merge înainte, fie la Vinh, distrus aproape în întregime, dar unde totuși oamenii muncesc, trăiesc, își cresc și învață copiii în adăposturi adînci ce alcătuiesc un mare oraș subteran, fie la Haifong sau Hanoi. În pofida bombardamentelor tot mai dese, seara, pe străzile Hanoiului, învăluite în întunericul proteguitor, ai impresia că simți freacă a unui gigant neobosit. Fiecare stradă, fiecare casă respiră o activitate intensă pe care o percepi la tot pasul. Adesea, trec pe lângă clădiri atît de bine camuflate încît doar uruiul surd al mașinilor și trepidăția lor te fac să-ți dai seama că acolo se află o uzină încă neevacuată, în care se lucrează zi și noapte. Șiruri nesfîrșite de bicicliști împînzesc orașul. Este ora cînd vin sau pleacă la lucru zeci de mii de muncitori, cînd iau sfîrșit cursurile de autoapărare și de pregătire militară ca și cele ale școlilor de toate gradele organizate în fiecare întreprindere. Viața capitalei R. D. Vietnam pulsează din plin.

Eroismul în muncă, riposta energică dată intervențiștilor de către locuitorii Hanoiului au semnificația unui scut de apărare a orașului împotriva agresiunii.

Hanoi, iunie

**Martin
Luther
KING**

laureat
al Premiului
Nobel

Ce gîndesc despre războiul din Vietnam

Pastorul Martin Luther King, cunoscutul luptător american pentru egalitate rasială și pace, a avut la Geneva o convorbire cu colaboratorul nostru, HORIA LIMAN. Reproducăm mai jos din declarațiile sale care exprimă dezaprobarea și îngrijorările pe care războiul din Vietnam le inspiră unei părți tot mai largi a opiniei publice americane.

Aș vrea să vă împărtășesc unele gînduri despre războiul sîngeros, atît de costisitor și inutil, care se poartă în Vietnam. Dacă veți găsi aici unele note critice la adresa politicii externe a țării mele, să nu credeți că intenționez să-mi reneg patria. Cînd critic America, fac aceasta pentru că o iubesc și aș dori ca ea să devină un exemplu moral.

Războiul din Vietnam este mai mult decît un conflict care se desfășoară pe teritoriul Asiei. E vorba aici de un coșmar care amenință întreaga lume. Trebuie să spun, din păcate, că și actuala criză din Orientul Mijlociu este indirect legată de intervenția americană în Vietnam. Orice război apropie posibilitatea unui război total. În momentul cînd o mare putere sfidează autoritatea Națiunilor Unite și pornește la acțiuni unilaterale, ea face posibilă întreprinderea de acțiuni similare și de către alte state, dacă între acestea există conflicte sau relații încordate.

Pentru menținerea păcii, este necesară promovarea dreptății, iar pentru peste 75 la sută din populația planetei noastre noțiunea de dreptate se traduce prin dezvoltare. Acolo unde progresul și dezvoltarea sînt ignorate, conflictul devine inevitabil. Noi, vesticii, trebuie să înțelegem o dată că războaiele de eliberare care apar la orizontul omenirii sînt încercări ale popoarelor din țările slab dezvoltate de a se elibera de foamete, boli și exploatare.

Războiul din Vietnam amenință destinele întregii omeniri. El constituie o încălcare a Acordurilor de la Geneva, el a exacerbât tensiunea internațională. El a frînat dezvoltarea S.U.A., arătînd acelora dintre propriii noștri cetățeni care nu se bucură de toate privilegiile că cheltuielile militare fără sfîrșit primează asupra necesităților celor mai acute ale populației. El a contribuit din plin la întărirea forțelor reacționare din Statele Unite și

a mecanismului militar-industrial, fenomen împotriva căruia ne-a atras atenția în mod solemn însuși fostul președinte Eisenhower. În sfîrșit, el provoacă distrugerii uriașe în Vietnam, lasă mii de tineri americani și vietnamezi schilozi și mutilați și expune întreaga lume unei catastrofe.

Sper însă că Statele Unite, care sînt o țară puternică, vor pune capăt acestui sinistru război din Vietnam prin încetarea bombardamentelor asupra Vietnamului de nord; încetarea ostilităților în speranța că această acțiune va crea atmosfera prielnică tratativelor; luarea de măsuri imediate pentru împiedicarea altor conflicte în Asia de sud-est, prin lichidarea bazelor militare din Tailanda și a intervenției în Laos; recunoașterea realităii a faptului că Frontul Național de Eliberare se bucură de un sprijin substanțial din partea populației Vietnamului de sud și, deci, trebuie să joace un rol în orice încercare rezonabilă de tratative, ca și în constituirea oricărui nou guvern vietnamez; stabilirea unei date a retragerii trupelor noastre din Vietnam și respectarea Acordurilor de la Geneva din 1954.

În sfîrșit, aș vrea să spun că sînt mai mult decît convins că practicile războiului sînt învechite. Atunci cînd s-a ajuns la concluzia că viața merită să fie trăită, trebuia găsită o alternativă care se opune războiului. În ziua în care vehiculele cosmice vor pătrunde în spațiul interplanetar iar rachetele balistice teleghidate își vor croi drum spre stratosferă, dacă flăcările napalmului vor distruge pămîntul verde al oamenilor și pe locuitorii lui, la ce victorie se mai poate aștepta vreo țară? „Dacă omenirea nu va pune capăt războiului, războiul va pune capăt omenirii”, spunea președintele Kennedy. Și avea dreptate.

Geneva, 3 iunie

Nigeria

Fişia albă de pe steagul nigerian semnifică pentru poporul acestei ţări aspiraţia sa profundă spre unitate. O unitate de care a fost frustrat în trecut şi care, în prezent, este ameninţată înainte de a fi îndeplinită. Dacă Nigeria — cel mai mare şi nu mai puţin lipsit de frământări stat de pe continentul african — se află astăzi la răscruce, dacă unitatea sa naţională este periclitată mai mult decât oricând, cauzele acestei stări de lucruri au o istorie îndelungată. O prezentare a faptelor în succesiunea lor, de-a lungul anilor, apare semnificativă...

RĂDĂCINILE SECESIUNII

— 1852 : Misionarii britanici infiltraţi în ţara Yoruba (actuala provincie a Nigeriei de vest) cer sprijinul Angliei în detronarea regelui Kosoko al Lagosului. Oraşul este bombardat. Companiile engleze nu pierd prilejul de a instaura aici o puternică bază militară şi comercială. Nouă ani mai târziu, Marea Britanie îşi va anexa în întregime Lagosul.

— 1882 : Agenţi comerciali englezi încheie o serie de tratate cu conducătorii triburilor africane de pe cursul inferior al Nigerului. Royal Niger Company obţine, astfel, drepturi de concesiune asupra unei mari părţi a teritoriilor riverane ale fluviului. În acelaşi timp, regiunea „rîurilor de ulei” (oil rivers), — sudul Nigeriei de azi, este declarată protectorat al Reginei Victoria. Prin semnarea actului de la Berlin (1884), sistemul anexionist este oficializat.

— 1900 : Royal Niger Company renunţă la prerogativele sale politice asupra concesiunilor, care devin din acest moment protectorate britanice (Protectoratele Nigeriei de nord şi de sud, fiecare avînd un guvernator separat).

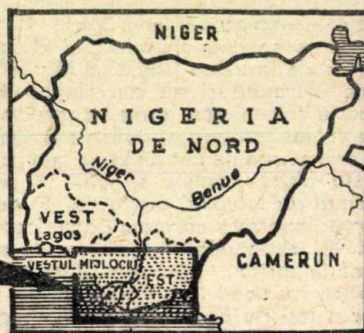
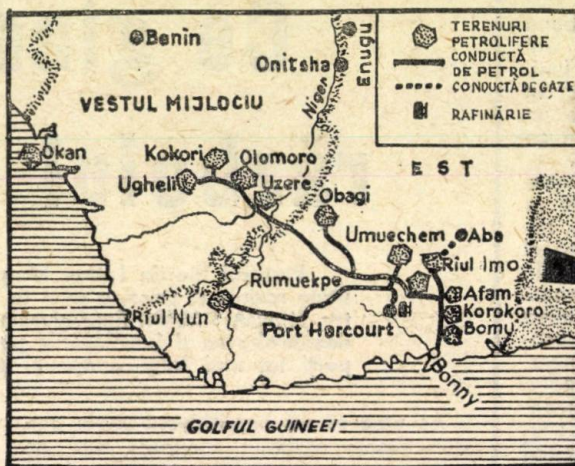
— 1901 : Guvernatorul Lugard extinde dominaţia colonială. Ultimele emirate independente Kano, Ganda şi Katsema, precum şi statele libere Hausa sînt înglobate în protectoratul Nigeriei de nord.

— 1914 : Este realizată prima uniune formală a celor două protectorate (de nord şi de sud) şi a teritoriului Lagos — sub autoritatea unui guvernator britanic suprem.

— 1916 : Acelaşi lord Lugard iniţiază şi aplică administraţia colonială, mai înţîi în Nigeria septentrională, prin intermediul aristocraţiei feudale autohtone. În provincia meridională, Lugard fabrică — în locul şefilor tradiţionali nedispusi să colaboreze cu autorităţile coloniale — noi şefi de trib docili regimului. „Populaţia — va însemna mai târziu liderul nigerian Awolowo — a primit această încălcare a drepturilor ei tradiţionale cu o dezaprobare făţişă şi şi-a manifestat nemulţumirea, refuzînd să coopereze cu un şef impus, în care nu avea nici o încredere. La rîndul lor, noii şefi, ştiînd că nu se pot baza pe sprijinul maselor, şi-au folosit puterea în mod abuziv şi autocrat. Astfel, a fost creată una din sursele numeroaselor conflicte de mai târziu“.

— 1945 : Prima grevă generală a muncitorilor nigerieni. Suflul eliberării naţionale se face simţit şi în Nigeria.

— 1947 : Prevăzînd inevitabila dobîndire a independenţei, autorităţile coloniale impun Nigeriei „Constituţia Richard” (după numele autorului). Ţara este împărţită în trei regiuni administrative, de nord, de vest şi de est (ulterior a fost creată şi provincia de centru-vest), fiecare cu un parlament şi un guvern propriu, controlate de administraţia britanică. Masele populare reacţio-

Regiunea de est, obiectul secesiunii, cu zăcămintele sale petroliere şi situarea ei în cadrul Nigeriei

nează făţiş. Începe o luptă îndelungată şi crîncenă care mobilizează poporul nigerian pentru abolirea constituţiei ce consacră dezmembrarea ţării şi pentru obţinerea independenţei naţionale.

— 1951 : O schimbare pur formală. Noua constituţie „Macpherson” este elaborată pe aceleaşi principii ale divizării ţării. Împuternicirile regionale ale parlamentelor sînt extinse. Legiferarea regionalismului încurajează tendinţele separatiste ale emirilor şi aristocraţiei feudale hausa din nord. Administraţia colonială îşi atinsese temporar scopul. Frontul comun al luptei de eliberare naţională este dezbinat, unitatea scindată. Mina cu explozie întîrziată a descentralizării va da naştere mai târziu unor puternice disensiuni şi lupte intertribale, terminate nu rareori cu mari pierderi umane (populaţia Nigeriei — 50 de milioane de locuitori — este împărţită în nu mai puţin de 250 de triburi, cele mai importante grupuri etnice fiind Hausa — 12 la sută din totalul populaţiei şi Fulani — 10 la sută, în provincia de nord, Yoruba — 16 la sută, în vest, şi Ibo — aproape 18 la sută, în est).

— 1960 : Proclamarea independenţei Federaţiei Nigeria. Conducerea este preluată de un guvern nigerian de coaliţie format din partidele „Convenţia naţională a cetăţenilor nigerieni” (N.C.N.C.) al cărui lider, dr. Azikiwe, devine preşedintele ţării şi „Congresul populaţiilor din nord” care prin exponentul său, Abubakar Tafawa Balewa, dispune de postul de premier federal. Obţinerea independenţei politice ar fi putut să constituie o etapă importantă în crearea unui stat naţional unitar, în realizarea aspiraţiilor de progres ale poporului nigerian dacă anumite disensiuni tribale nu ar fi fost încurajate în continuare de fosta metropolă, iar politica guvernului central ar fi corespuns intereselor profunde ale maselor largi. În fapt, in-

teresele fostelor autorităţi coloniale au continuat să fie apărate şi promovate cu concursul forţelor interne retrograde. Economia ţării a fost total înfeudată monopolurilor străine (60 la sută din economia Nigeriei este controlată, de pildă, de mari societăţi britanice).

— februarie 1964 : Farsa electorală impune influenţa predominantă a nordului în guvernul federal. În întreaga ţară domneşte încordarea.

— iunie 1964 : Grevă generală a muncitorilor nigerieni, intervenită în contextul agravării contradicţiilor dintre cele două partide ale coaliţiei guvernamentale, relevă nemulţumirea profundă a maselor populare faţă de haosul politic şi economic în care se zbate Nigeria.

— octombrie 1965 : Falsificarea rezultatelor în alegerile regionale şi prin aceasta victoria şi în regiunea de vest a lui Akintola, exponentul intereselor feudale reacţionare din nord, exacerbează nemulţumirea şi aşa crescută a populaţiilor din celelalte provincii.

— 15 ianuarie 1966 : Şase maiori (de origine ibo) din armata nigeriană organizează o lovitură de stat. În cursul luptei sînt asasinaţi primul ministru federal, ministrul finanţelor (deosebit de detestat pentru corupţie) şi atotputernicul „stăpîn al nordului”, Sardana din Sokoto. Răsturnarea vechiului guvern subliniază un eşec puternic al dominaţiei neocolonialiste în Nigeria.

În urma loviturii de stat, conducerea este preluată, în numele „restabilirii ordinii”, de către generalul Aguyi Ironsi. Noul guvern îşi fixează ca obiectiv esenţial lichidarea sistemului federal şi realizarea unei stabilităţi politice.

— 24 mai 1966 : Prin decret guvernamental, Nigeria devine stat unitar. Cele patru regiuni sînt desfiinţate, întreaga putere de stat urmînd să revină guvernului central. „Uniunile tribale

„SIMPLICISSIMUS” NU MAI APARE

La vîrsta respectabilă de 71 ani, celebra revistă umoristică de limbă germană „Simplicissimus” își încetează activitatea. Înființată în 1896, revista a numărat printre colaboratorii ei pe Thomas Mann, Rainer Maria Rilke, Knut Hamsun, Anton Cehov, Arthur Schnitzler, ca și pe desenatorii Thomas Theodor Heine și Olaf Gulbransson. Împăratul Wilhelm II a suspendat revista în 1898 pentru lezmajestate; Hitler a interzis-o în 1933 pentru că lua în ris pe naști. Reapărută după război, „Simplicissimus” și-a păstrat caracterul satiric incisiv, dar nu a putut supraviețui deselor procese de infamie ce i s-au intentat pe considerente politice.

„MACBIRD” ȘI VIETNAMUL

Parodia shakespeariană „MacBird” a studenței americane Barbara Garson — jucată pentru prima oară în februarie la New York și de atunci pe mai multe scene europene — continuă să stîrnească violente controverse în presa occidentală. Criticul teatral Robert Brustein, directorul lui „Yale Drama School”, consideră autoarea drept „un talent excepțional”; Dwight MacDonald, în „New York Review of Books”, acuză „prostul gust al piesei”; poetul Robert Lowell susține că „opera este genială în felul ei”; Walter Kerr critică piesa în „Times”. Ultimul la cuvînt este cunoscutul om de teatru britanic Peter Brook, care și-a exprimat părerea în „New York Times”. El socotește că intențiile autoarei sînt „extrem de serioase” și că aluziile la anumite personalități politice nu sînt de primă importanță. Făcînd apologia piesei, regizorul londonez apreciază că „MacBird” este argumentul cel mai convingător al urmărilor pe care le provoacă atitudinea de protest a poporului american față de politica S.U.A. în Vietnam. Din acest punct de vedere, Peter Brook consideră piesa drept „o reușită experiență politico-socială”.

„ALPHA HELIX” PE AMAZON

Aproximativ 40 de savanți și cercetători, aparținînd universităților și institutelor de cercetare din 6 țări — Brazilia, Statele Unite, Franța, R.F.G., Anglia și Norvegia — participă actualmente la o croazieră științifică pe Amazon. În cursul acestei expediții, care va dura nouă luni pe bordul vasului-laborator „Alpha Helix”, ei își propun să studieze plantele, animalele și insectele pădurilor tropicale, precum și fauna extrem de bogată a fluviului, populată cu specii rare — rechini și steele de apă dulce, peștii electrice, uriașul șarpe de apă anaconda etc. Cercetătorii vor avea la dispoziție și două laboratoare prefabricate, care vor putea fi instalate pe pămînt. Bărce cu motor și un avion amfibie vor contribui la lărgirea considerabilă a cîmpului lor de acțiune în cursul acestei călătorii de aproape 30 000 de km. În drumul de întoarcere, între 15 noiembrie și 1 decembrie, echipa de pe „Alpha Helix” își propune să studieze geografia marilor funduri în largul insulelor Galapagos.

VIRSTA OMULUI — 20 000 000 ANI ?

Antropologul englez Louis Leaky a descoperit de curînd în Kenya oseminte care se presupune că ar aparține celui mai vechi strămoș al omului identificat pînă în prezent. Analizele științifice au dus la constatarea că „Kenyanthropus Africanus”, cum a fost denumit, a apărut pe pămînt acum 20 000 000 de ani.

dispar” — consemna plin de speranță ziarul nigerian „Daily Times”.

Noile măsuri au însă darul de a stîrni deopotrivă neliniștea fostelor autorități coloniale și nemulțumirea conducătorilor tribali și feudali din regiunea nordică. Reacția populației hausa se dovedește deosebit de violentă. În nordul țării au loc „cele mai sîngeroase ciocniri tribale pe care le-a cunoscut Nigeria”, după cum considera în acea vreme publicația britanică „The Guardian”. Pe de altă parte, săptămînalul „Jeune Afrique” semnală că „tulburările din Nigeria nu sînt străine de interesele diferitelor cercuri coloniale. Înlăturarea marilor feudali hausa — observa publicația africană — echivalează de fapt cu lezarea influenței străine în această țară”. Ceea ce concorda cu însemnarea înregistrată în „L'Aurore”: „Pentru a-și atinge propriile lor interese în Nigeria, anumite puteri străine nu ezită să sprijine pe unul sau altul din grupurile etnice.”

— **29 iulie 1966**: „Revolta coloneilor”. Evenimentele se desfășoară rapid și fără ciocniri violente, restul trupelor — neorganizate — neopunînd decît o slabă rezistență. Încercarea generalului Ironsi (care împărtășește soarta sumbră a fostului premier Balewa) de a pune bazele unui stat nigerian unit a eșuat.

Noul om al zilei este locotenent-colonelul Yakubu Gowon, membru al unuiu dintre triburile mici din nordul țării.

— **9 august 1966**: Un decret al noului guvern militar lichidează „sistemul unitar” creat de Ironsi la 24 mai și restabilește sistemul federal existent înainte de lovitura de stat din ianuarie. Se restabilesc vechile ierarhii administrative, în special în nord.

— **octombrie 1966**: O nouă răbufnire sîngeroasă a conflictelor tribale agită nordul și estul nigerian. În orașele nordice Yoaz, Maiduri Minna, Kano are loc „o adevărată vinătoare de ibo” (originari din est). Numărul victimelor este apreciat la 15 000. „Masa rotundă” convocată la Lagos în scopul pregătirii viitoare constituții a țării se amînă pentru 25 octombrie. „Insecuritatea populației ibo” va deveni însă motivul oficial al neparticipării guvernatorului Provinciei Orientale, Ojukwu, la această conferință constituantă, care se amînă de cinci ori, ultima oară pentru o dată nedefinită. Orice încercare de reconciliere este paralizată.

Nu lipsite de interes sînt datele publicate în această perioadă de către „Financial Times” privind investiția unui capital de 150 milioane de lire în provincia estică de către marile societăți „British Petroleum” și „Shell”. Provincia Orientală produce 60 la sută din petrolul nigerian, iar prospectările se arată pline de speranțe.

— **ianuarie 1967**: În momentul în care încordarea pare să atingă punctul

culminant, are loc întrunirea de la Aburi (Ghana), la care participă toți membrii Consiliului militar suprem din Nigeria, inclusiv colonelul Ojukwu. Acordul încheiat stipulează în esență un sistem de guvernămînt federal în care este prevăzută regionalizarea armatei, o mai largă autonomie a provinciilor, realegerea șefului Consiliului Suprem și compensații materiale acordate triburilor din regiunea orientală care au avut de suferit în perioada tulburărilor din octombrie 1966. Cele hotărîte la Aburi sînt însă interpretate în chip diferit. Situația încordată se menține, ba chiar se iau măsuri de natură să adîncească divergențele.

— **13 martie**: Autoritățile de la Enugu (Provincia Orientală) dau publicității o declarație ultimativă, amenințînd cu „măsuri unilaterale” și secesiune.

— **16 martie**: Un amendament al constituției. Se creează Consiliul Executiv Federal, cea mai înaltă autoritate legislativă și executivă a statului. Președinte al Consiliului este numit colonelul Gowon. Guvernul federal dispune de împuterniciri pentru a declara stare de urgență și a-și asuma conducerea în orice caz din provinciile țării.

— **25 martie**: Concomitent cu apelul lui Gowon, prin care „toți liderii nigerieni sînt chemați să nu îngăduie ca neînțelegerile să distrugă o comunitate care s-a format în ultima jumătate de secol”, la Enugu, Ojukwu anunță că „va decreta stare excepțională în cazul în care va socoti că provincia este amenințată de pericole interne”.

— **28 mai**: Toate apelurile la unitate ale generalului Yakubu Gowon, șeful guvernului nigerian, rămîn fără ecou la Enugu. Din Federația Nigeriei se desprinde Provincia Orientală, care se proclamă independentă sub numele de Republica Biafra. Unele agenții de presă occidentale afirmă că intervenția societăților petroliere străine a jucat un rol important în declararea bruscă a secesiunii.

Lațul frămîntărilor acestui mare stat african încă nu s-a sfîrșit. Secesiunea nu poate folosi decît acelor cercuri străine interesate în menținerea nestîngerită a exploatarii bogățiilor nigeriene. Hotărîrea Nigeriei orientale de a se desprinde din Federația nigeriană a fost apreciată de numeroase state africane ca un act contravenient intereselor poporului nigerian, principiilor Cartei Organizației Unității Africane. Aceste interese cer să se depună toate eforturile pentru menținerea unui stat nigerian unitar, factor de seamă în consolidarea independenței politice cucerite prin jertfă, consolidare frînată astăzi de forțele reacționare interne și externe, în înaintarea pe calea progresului social.

Ileana NICOLAESCU

Evoluția și organizarea relațiilor internaționale, dezvoltarea colaborării multilaterale dintre state și rezolvarea problemelor internaționale în concordanță cu interesele păcii și securității mondiale prezintă în zilele noastre o mare însemnătate pentru popoare, pentru viața și viitorul lor. Problemele păcii și războiului au devenit probleme centrale ale vieții internaționale, căpătând sensuri majore pentru toate statele și popoarele. Tocmai aceasta explică interesul tot mai mare pe care numeroși economiști, juriști, filozofi din diferite țări îl manifestă față de problemele teoriei și practicii relațiilor internaționale.

Relațiile internaționale

Printre ideologii din Occident care au acordat în ultimii ani o atenție deosebită problemelor relațiilor internaționale se află și juristul englez Georg Schwarzenberger. Jurist de seamă, profesor de drept internațional la Universitatea din Londra și autor al unor importante lucrări de specialitate, Schwarzenberger a abordat problemele relațiilor internaționale în mai multe studii de largă circulație internațională. Printre acestea, ampla lucrare (peste 600 pagini) „Power Politics. A study of world society” (Politica puterii. Studiu asupra societății mondiale) apărută la Londra, studiul „Beyond power politics?” (Dincolo de politica puterii?), apărut în revista Institutului de relații internaționale (află sub conducerea sa), „The Year-Book of World Affairs”, și altele. În aceste lucrări, autorul abordează probleme majore ca: apariția și evoluția relațiilor internaționale; statul suveran și condițiile participării sale în relațiile internaționale; pacea și războiul în zilele noastre; însemnătatea în relațiile dintre state a altor factori — dreptul internațional, morala internațională și organizațiile internaționale.

Între cele două studii există o legătură care nu e lipsită de semnificație. În „Beyond power politics”, autorul încearcă să analizeze fenomenele și tendințele noi ale vieții internaționale actuale, să precizeze, în lumina acestor tendințe, unele idei dezvoltate anterior.

În condițiile actuale, relațiile internaționale, reflectând transformările care au avut loc în societatea contemporană, prezintă noi trăsături caracteristice și tendințe progresiste. S-a lărgit pe toate continentele globului pământesc numărul participanților la dezbaterile problemelor mondiale, a crescut însemnătatea statului și a suveranității de stat în viața internațională, căpătând o recunoaștere și înfăptuire tot mai largă principiile democratice ale relațiilor dintre state, a căror respectare reprezintă singura bază rațională a organizării păcii și dezvoltării cooperării pașnice, multilaterale, între națiuni. Aceste tendințe care se manifestă cu o putere și o evidență din ce în ce mai pregnante și-au găsit oglindire, recunoaștere sub un aspect sau altul, deși cu limite și inconsecvențe, și în lucrările unor ideologi occidentali. În acest sens, semnificative sînt o serie de idei exprimate de Schwarzenberger.

Astfel, dintre cele patru trăsături atribuite de autor relațiilor internaționale actuale, care constituie și cuprinsul studiului său „Beyond power politics?” — „concentrarea”, „atomizarea”, „neutralizarea” și „sublimarea puterii” — reține, de pildă, atenția ceea ce autorul numește „atomizarea puterii” sau „distribuirea pu-

Conf. univ.
Gheorghe Moca
doctor în drept

terii în societatea mondială contemporană” prin care autorul înțelege formarea în ultimele decenii a numeroase state suverane create prin lichidarea imperiilor coloniale (p. 229), proces progresist în evoluția omenirii.

Sub aspectul „sublimării puterii”, Schwarzenberger remarcă faptul că, în noile condiții internaționale, puterile coloniale sînt nevoite, pentru a-și realiza țelurile lor externe, să recurgă într-o mare măsură la mijloace noi, mai ascunse „de influențare” în relațiile cu celelalte state (p. 233). Evident însă că folosirea de către cercurile imperialiste a noi mijloace de expansiune politică și economică nu exclude ci, dimpotrivă, are loc în condițiile promovării, în viața internațională, de către aceste cercuri, și în primul rînd de către imperialismul american, a unor relații de forță, bazate pe mijloacele clasice ale războiului și intervenției brutale împotriva independenței altor state și popoare. Relevarea acestor realități de către juristul englez este, de fapt, o continuare a unor idei mai lucide, formulate în lucrarea sa anterioară „Power politics” cu privire la însemnătatea și locul statului în viața internațională actuală.

Astfel, încercînd să descifreze sensul afirmării statului independent în viața internațională contemporană, autorul explică aceasta în lumina legăturii indisolubile între stat și națiune. „Statul — spune el — formează cadrul instituțional și constituie garanția securității națiunii. El este mijlocul cel mai puternic al realizării aspirațiilor naționale încă neîmplinite” (p. 64). Schwarzenberger afirmă pe bună dreptate că intrarea și participarea unui stat în comunitatea internațională depind de însăși existența sa ca entitate independentă și nu de recunoașterea sau nerecunoașterea de către alte state. În sensul acestei idei, autorul acordă în lucrările sale o atenție deosebită participării statului în relațiile internaționale, analizează conținutul interstat al vieții internaționale, fără de care orice cercetare în acest domeniu ar risca să devină inutilă, fără obiect.

Statul suveran și independent se situează, prin influența și însemnătatea sa, pe primul plan al relațiilor internaționale, avînd o poziție centrală ca subiect principal al acestor relații. Rezolvarea problemelor internaționale ale vremii noastre nu este posibilă fără colaborarea și tratativele dintre state, pe baza respectării suveranității și egalității depline în drepturi, a neamestecului în treburile interne, a avantajului reciproc.

Participarea statului în relațiile internaționale ridică astfel în mod firesc problema suveranității ca manifestare organică și atribut fundamental al acestuia. Există suveranitatea ca realitate obiectivă? Care este caracterul și conținutul său? Care sînt implicațiile și formele sale de manifestare în relațiile dintre state? — iată probleme care se impun a fi analizate în mod deosebit într-un studiu de sociologie a relațiilor internaționale.

Abordate în cadrul unei ample argumentări, aceste probleme își găsesc însă în lucrarea lui Schwarzenberger rezolvări contradictorii, mergînd de la recunoașterea existenței suveranității ca fenomen real, ca formă fundamentală de manifestare a statului pe plan intern și internațional, pînă la negarea conținutului și necesității respectării acesteia în relațiile dintre state. Autorul distinge „suveranitatea internă” a statului, în sensul „independenței de orice control din afară” („Power politics”, p. 88—89), și „suveranitatea externă”, care se manifestă, pe planul relațiilor internaționale, în egalitatea juridică a statelor, în dreptul de a participa la conferințe internaționale, de a încheia tratate, de a-și exprima poziția în legătură cu orice hotărîre care privește interesele sale (p. 91). Pe bună dreptate, se afirmă că „principiul independenței statelor este un principiu fundamental al dreptului internațional” (p. 91). Schițînd acest conținut real al suveranității, autorul se delimitează astfel de acei ideologi occidentali care susțin „inutilitatea” și „caracterul învechit” al suveranității, considerînd-o ca o „piedică” în realizarea colaborării internaționale (Ph. Jessup, Maciver, Mc Dougal ș.a.), sau neagă pur și simplu, împotriva oricărei evidențe, existența suveranității și a statului ca realitate obiectivă (aceștia din urmă — H. Kelsen, G. Scelle ș.a. — consideră suveranitatea ca o ficțiune, înlocuind pînă și termenul de suveranitate prin așa-numita „competență”, recunoscută sau conferită statului din afară).

Recunoașterea existenței și a însemnătății suveranității, a statului suveran în relațiile internaționale căpătă însă în desfășurarea argumentației lui Schwarzenberger un caracter accidental, izolat, în cadrul unei viziuni deformate, false, despre relațiile dintre state, concepute ca relații de forță, bazate pe „politica puterii”, ceea ce golește noțiunea suveranității de orice conținut real. Reluînd argumentele sale dintr-o lucrare anterioară (International Law, vol. I, Ed. III, London, 1957), autorul încearcă să demonstreze necesitatea „limitării” suveranității în relațiile dintre state ca o condiție a realizării colaborării internaționale, ceea ce îl situează alături de alți promotori occidentali ai acestei teorii a

și „politica puterii“

suveranității „limitate“ sau „relative“ (M. S. Korowicz, Ch. de Visscher ș.a.).

Totodată, Schwarzenberger dezvoltă, îndeosebi în lucrarea sa „Power politics“, o amplă argumentație al cărei leitmotiv este încercarea de a demonstra că factorul „central“, hotărîtor, al relațiilor internaționale și al colaborării dintre state ar fi „politica puterii“ definită ca „un tip de relații între state în cadrul cărora sînt dominante anumite moduri de comportare: înarmările, izolaționismul, diplomația puterii, economia puterii, hegemonia, imperialismul, alianțele, echilibrul puterii și războiul“ (p. 13). În acest sistem de relații, statul, după părerea autorului, poate recurge la orice mijloc „pentru a impune altora voința sa prin folosirea unor sancțiuni efective în caz de litigii“ (p. 14). În sfîrșit, în „sistemul politicii puterii“ criteriul fundamental al determinării situației statului în ierarhia internațională îl reprezintă „potențialul militar al țării“ (p. 45).

Ideea „politicii puterii“ se află, prin urmare, în contradicție cu orice organizare a relațiilor dintre state pe bază de egalitate în drepturi și neamestec în treburile interne, organizare a cărei necesitate decurge în mod logic din existența și recunoașterea suveranității statelor ca principiu fundamental al relațiilor internaționale. „În ultimă instanță“, scrie Schwarzenberger, rolul dominant al forței în relațiile internaționale determină gîndirea și acțiunea“ (p. 140). În acest sens, diplomația și cursa înarmărilor, alianțele, imperialismul și neocolonialismul, crearea „statului universal“ sînt considerate ca mijloace legitime ale realizării „politicii puterii“ (p. 160), iar recurgerea la război, în caz de diferend, ca o comportare „normală“ în relațiile dintre state. În aceste condiții, nu ar mai putea fi însă vorba de o suveranitate efectivă, reală a tuturor statelor membre ale comunității internaționale, ci de încălcarea brutală a suveranității statelor, a intereselor popoarelor, a căror situație ar depinde în cea mai mare măsură, așa cum afirmă de altfel însuși autorul, de dorința, interesele și bunul plac al statelor mai puternice (p. 102—103).

Acesta este oare tabloul real al relațiilor internaționale contemporane, acestea sînt trăsăturile lor dominante? Relații de forță și inegalitate între state, bazate pe „dreptul“ celui mai puternic, pe „politica puterii“, există incontestabil în lumea contemporană, dar ele sînt caracteristice imperialismului, fiind expresia tendințelor expansioniste promovate de acesta, sub forme diferite, în viața internațională.

În opoziție cu relațiile caracteristice imperialismului se situează relațiile generate de socialism, relații principal noi și care înfățișează în germene prototipul viitoarelor relații dintre toate sta-

tele și popoarele lumii. Promovarea consecventă a principiilor care stau la baza acestor relații — respectarea suveranității, egalității depline în drepturi, neamestecul în treburile interne, întrautoarea frățească — corespunde cerințelor dezvoltării fiecărei țări socialiste și în același timp cauzei generale a socialismului, contribuie într-o mare măsură la creșterea influenței socialismului pe arena mondială.

■ Evoluția vieții internaționale demonstrează că în lumea contemporană se afirmă tot mai pregnant aspirația cucerilor largi ale opiniei publice spre instaurarea unor relații de colaborare între toate statele, de conviețuire pașnică, spre lichidarea oricărei politici de inegalitate între țări și de amestec în treburile lor interne. Ideile securității, ale normalizării și dezvoltării relațiilor dintre toate țările cîștigă tot mai mult teren în cercuri tot mai largi ale opiniei publice, inclusiv ale unor factori de răspundere ai vieții politice din Occident. Încercarea de a înlătura diferitele forme de subordonare, de stîrbire a suveranității impuse de S.U.A., de a ieși de sub tutela imperialismului american, de a promova o politică mai lucidă, corespunzătoare intereselor naționale, se manifestă tot mai evident în poziția unor state vest-europene, membre ale blocului militar agresiv N.A.T.O. sau a unor state asiatice, membre ale altor blocuri agresive ca C.E.N.T.O. și S.E.A.T.O. Asemenea tendințe își fac loc tot mai mult în atitudinea multor state latino-americane.

Instaurarea unui climat de pace și cooperare internațională, dezvoltarea unor relații normale între state întîmpină, desigur, opoziția înverșunată a imperialismului. Încercînd să oprească în loc dezvoltarea omenirii, cercurile imperialiste, și în primul rînd cele din S.U.A., se amestecă fățiș în viața unor țări suverane, pun la cale comploturi și lovituri de stat, exercită presiuni asupra unor state, săvîrșesc acte de agresiune, se opun dezvoltării relațiilor normale dintre state punînd în primejdie pacea lumii. Expresia cea mai evidentă a politicii agresive a imperialismului american este în prezent războiul dus împotriva poporului vietnamez. Intensificarea continuă a escaladării militare în Vietnamul de sud, bombardamentele barbare asupra R. D. Vietnam, reprezintă o sfidare a celor mai elementare principii ale dreptului internațional, ale relațiilor dintre state, constituind încă o dovadă a esenței agresive, reacționare a imperialismului, a caracterului relațiilor pe care le promovează între state.

Împotriva politicii agresive a cucerilor imperialiste, de amestec în treburile in-

terne, de încălcare a suveranității altor state și popoare se ridică astăzi forțe social-politice uriașe a căror influență se manifestă din ce în ce mai puternic în viața internațională, ceea ce îngustează considerabil sfera de acțiune și de influență a imperialismului. În aceste condiții, nu numai că nu scad, ci, dimpotrivă, sporesc rolul statului în viața internațională, însemnătatea respectării suveranității statelor și popoarelor ca singură temelie trainică a organizării relațiilor de colaborare, a menținerii păcii și securității internaționale.

Viața internațională arată că, în pofida oricăror rezistențe și împotriviri, ceea ce se afirmă tot mai evident în zilele noastre ca o tendință dominantă în evoluția relațiilor internaționale sînt nu relațiile de forță, de subordonare generate de imperialism, ci relațiile dintre state bazate pe egalitate și avantaj reciproc, relații care corespund intereselor tuturor popoarelor lumii. Schwarzenberger ignorează însă această evoluție iar, în măsura în care sesizează unele din aspectele ei, le minimizează însemnătatea, reducînd totul la „politica puterii“, transformată în factor determinant al relațiilor internaționale. În acest mod, întreaga concepție a „politicii puterii“ se transformă, de fapt, într-o apologie a promovării forței brutale, a subordonării în relațiile dintre state.

În lucrările sale, Schwarzenberger încearcă să schițeze și o perspectivă a evoluției relațiilor internaționale. El se întreabă dacă această perspectivă ar putea fi găsită și „dincolo de politica puterii“. El vede ca soluție alternativă a sistemului bazat pe „politica puterii“ realizarea „statului mondial“, înzestrat cu organe și atribuții supranatale, în cadrul căruia statele ar urma să renunțe la prerogativele suveranității lor în favoarea unei astfel de „puteri“ mondiale (Power politics p. 533).

Oare în această direcție se desfășoară evoluția relațiilor internaționale? Realitatea arată, dimpotrivă, că statul suveran și independent se manifestă tot mai puternic ca celula fundamentală a relațiilor internaționale, aceasta exprimînd interesele popoarelor în asigurarea unei vieți libere, independente. Singura perspectivă corespunzătoare acestor interese și decurgînd din însăși realitatea și evoluția vieții internaționale o constituie promovarea de către toate statele lumii a unor relații normale de colaborare pașnică, activă, care să excludă folosirea forței agresive și amestecul în treburile interne, formele juridice și politice ale acestor relații trebuind să corespundă imperativului lumii contemporane: respectarea drepturilor suverane și a independenței tuturor statelor și popoarelor.

Laurence Olivier în „Othello“

RENAȘTEREA TEATRULUI ENGLEZ

Nigel J. ABERCROMBIE

secretar general al Consiliului
Artelor din Marea Britanie

Istoricii care urmăresc dezvoltarea artelor și a dramei în secolul al XX-lea ar putea considera perioada anilor '60 ca o renaștere a teatrului englez. În ciuda televiziunii și a previziunilor făcute la începutul perioadei 1950 că teatrul este muribund, arta teatrală nu a fost niciodată atât de vie și nici atât de populară în Anglia, din timpurile shakespeariene de înflorire a marii drame.

În domeniul dramei, operei, muzicii și baletului, artiștii britanici de astăzi se plasează în primele rânduri în întreaga lume și arta lor a devenit un valoros „produs” de export. Teatrul, departe de a fi muribund, se bucură de o renaștere în întreaga țară.

Acest interes reînnoit față de teatru este greu de analizat. Desigur, englezii pornesc cu avantajul pe care li-l dă faptul că posedă o mare tradiție literară și dramatică. Dar actuala renaștere culturală a fost provocată de noile interpretări ale dramelor tradiționale, de noile idei și atitudini ale artiștilor.

Teatrul depinde de interpreți și interpreții au nevoie de bani — adeseori de mult mai mulți bani decât poate produce casa de bilete. Începând din 1946, Consiliul Artelor din Marea Britanie a susținut și a încurajat prin ajutoare financiare aproape toate fațetele artei, teatrului și literaturii. Consiliul, sub orientarea d-nei Jennie Lee, ministrul cu răspundere specială pentru arte, va cheltui în următoarele 12 luni suma de 7 200 000 de lire sterline pentru numeroasele sale proiecte, adică mai mult cu 1,5 milioane lire sterline decât anul trecut. Rolul acestui Consiliu nu poate fi subestimat întrucât, fără asistența sa financiară, numeroase inițiative teatrale ar fi rămas simple proiecte. Printre cele mai spectaculoase acțiuni din ultimii cinci ani se numără Royal Opera

House, Covent Garden și Teatrul Național.

La Covent Garden, o companie permanentă de operă engleză, care prezintă atât lucrări tradiționale cât și lucrări noi, a dobândit o faimă internațională care rivalizează cu aceea a celor mai importante teatre muzicale din lume. Pe vremuri, soliștii britanici cântau numai în țară; cu puține excepții, ei erau rudele sărace ale cântăreților europeni care dominau scena internațională. Astăzi, artiști talentați ca Joan Sutherland, Geraint Evans, Amy Shuard și Marie Collier se bucură de o reputație internațională și cântă pe scene din întreaga lume.

Baletul de la Covent Garden se află la un foarte înalt nivel în ce privește tehnica și reînnoirea repertoriului coregrafic.

Teatrul Național al lui Sir Laurence Olivier a stabilit un nou standard pentru drama engleză. Sînt prezentate piese clasice și moderne de o ținută artistică ce face ca la Old Vic — unde această companie dă spectacole așteptînd construirea noului teatru — să se înregistreze de cele mai multe ori săli pline. Olivier a fost recunoscut de multă vreme ca unul dintre cei mai înzestrați actori ai țării, dar el surprinde astăzi pe cei mai înflăcărați admiratori ai săi prin varietatea realizărilor sale, adevărate tururi de forță, mergînd de la „Othello” la căpitanul înrăit din „Danșul morții” al lui Strindberg.

O acțiune care, mai mult decât oricare alta, a contribuit la revitalizarea teatrului britanic a fost English Stage Company. Sub conducerea inspirată a defunctului George Devine, compania a prezentat în minusculele Royal Court Theatre din Londra operele originale ale lui John Osborne, Arnold Wesker, John Arden, Harold Pinter, Henry Livings, Ann Jellicoe și Edward Bond. Acești dramaturgi contemporani erau exuberanți, plini de umor, adeseori în avans față de timpul lor. Ei au adus realism în teatru; operele lor oglindesc timpul lor și, prin aceasta, ele au stimulat atât pe interpreți cât și pe spectatori.

Recent, companiile din orașele de provincie s-au rupt și ele de vechiul repertoriu dinainte de război, începînd să prezinte operele noilor dramaturgi și atrăgînd astfel în teatrele lor un auditoriu nou și entuziast.

Pentru a face față cererilor sporite de spectacole au fost construite noi teatre la Chichester, Coventry, Nottingham, Guildford și East Grinstead. Festivalurile de dramă și de muzică în întreaga Anglie sporesc ca număr an de an.

Consiliul Artelor intenționează să continue dezvoltarea teatrului în provincie și a întocmit planuri pentru construirea unor centre artistice, inclusiv clădiri de operă la Manchester și Edinburgh.

Fondurile furnizate de guvern și administrate de Consiliu sînt folosite într-o tot mai mare măsură. Pentru a stabili necesitățile de viitor, Consiliul a inițiat o anchetă pe plan național pentru a identifica elementele promițătoare.

Subvențiile și planificarea pot fi, desigur, indispensabile pentru ca viața artistică a unei națiuni moderne să progreseze continuu, dar artiștii sînt cei care depun munca. Recunoscînd acest fapt evident, Consiliul urmărește în permanență și îndeaproape posibilitățile efective pentru a-i sprijini pe artiști, ca și pe artiștii plastici sau formațiile orchestrale. Acest aspect al activității sale are un caracter permanent, deoarece Consiliul consideră că în aceasta constă, mai presus de orice, succesul de viitor al artei și culturii britanice.

■ De la avionul

lui Lindbergh

la „Vostok” și „Apollo”

■ Un avion

cu geometrie

variabilă:

„Mirage G”

■ Aparatul

care combate oboseala

■ Camionul zburător

■ O valiză

pentru călătorii în Lună

NAVELE

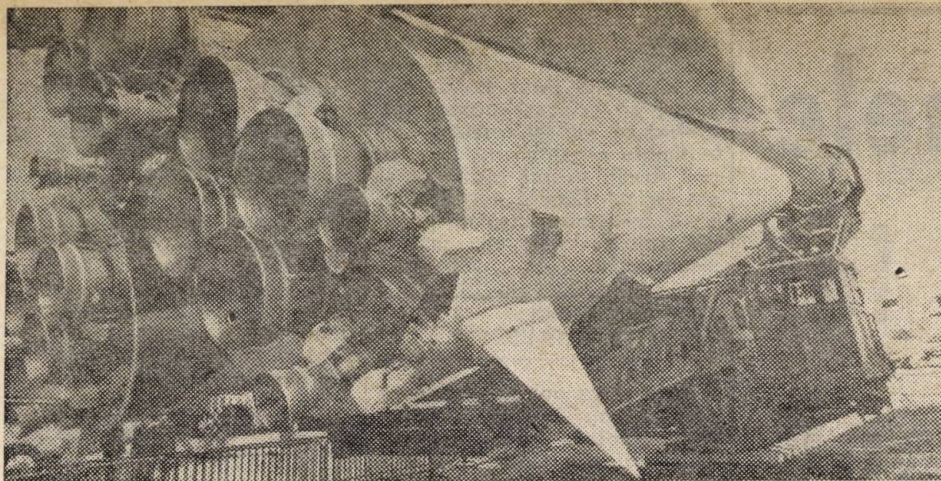
Roger GÉRAUD

redactor al agenției „France Presse”

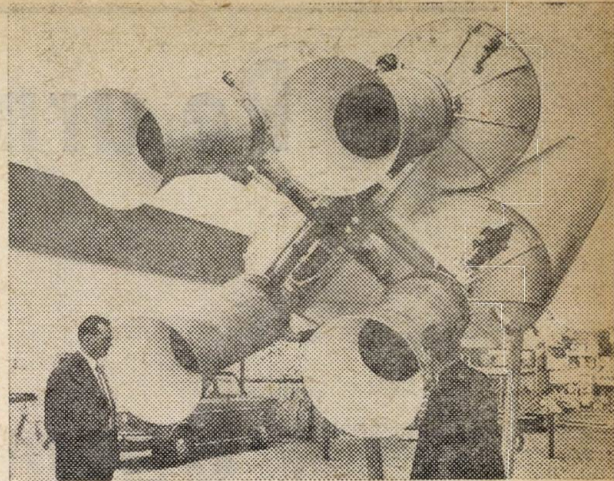
Un cosmonaut sovietic la postul de pilotaj al unei cabine spațiale americane de tip „Apollo”, destinată să transporte oameni în Lună. Aceasta a fost o realitate de câteva minute, la 28 mai, în cadrul Salonului Francez al Aeronauticii și Spațiului Cosmic, inaugurat de generalul de Gaulle pe aeroportul parizian Le Bourget. Era vorba de o vizită pe care doi cosmonauți sovietici, Beliaev și Feoktistov, aflați la Paris, o făceau la standul S.U.A. colegilor lor americani, astronautii David Scott și Michael Collins.

La porțile Parisului s-a adunat în aceste zile tot ce se produce astăzi în lume pentru a permite oamenilor să zboare în atmosferă sau să navigheze în Cosmos. Poate că vizitatorii, în special cei trecuți de 50 de ani, sînt mișcați de avionul lui Charles Lindbergh, „Spirit of Saint Louis”, prezentat la intrarea pavilionului american. Acest avion (sau cel puțin unul asemănător, de vreme ce este vorba de o reconstituire) a trecut pentru prima oară Atlanticul acum 40 de ani, pentru a ateriza, după 34 de ore de zbor, pe aerodromul Le Bourget.

Dar această evocare a trecutului nu reprezintă decât o clipă de emoție, în timp ce prezentul și viitorul se impun pe sutele de hectare ale Salonului. U.R.S.S. și S.U.A. au expus ceea ce este mai remarcabil în realizările lor. Americanii au încercat să arate în ce stadiu se află știința spațiului cosmic în S.U.A. și cum va evolua ea în viitor. U.R.S.S. a expus un prezent impresionant: o gigantică rachetă, care a trebuit să fie înclinată deoarece, în picioare, ar fi stîrjenit avioanele ce decolează de pe aeroport. Un „Vostok” de 38 metri lungime reține atenția publicului. Contrar părerii generale, sovieticii nu au folosit un motor uriaș, ci au grupat numeroase motoare mici al căror total dezvoltă puterea necesară pentru a se lansa în spa-

Satelitul sovietic „Vostok”: o capsulă piramidală cu 20 de propulsoare

Motoarele rachetei franceze „Catherine”

VIITORULUI

fiu un satelit de mai multe tone. Această rachetă este de fapt un ansamblu perfecționat de rachete mici. Un alt aspect interesant al exponatelor sovietice: forma sateliților, impresionați cu toții prin greutatea lor. Acum a devenit evident că U.R.S.S. folosește sateliți mult mai grei decât cei pe care îi construiesc americanii. Printre sateliții sovietici se cuvine citat „Proton”, cu ciudate antene în plăci, menite să primească razele solare ca sursă de energie, și „Molnia”, aparat de telecomunicații pentru transportul undelor de televiziune la distanțe mari. U.R.S.S. expune, de asemenea, cunoscutele ei avioane dar și o noutate sub formă de machetă: avionul „Tupolev 144”. Acest avion comercial supersonic va putea să transporte sute de pasageri cu o viteză orară de cel puțin 2600 km.

S.U.A. expun și ele realizări remarcabile. În primul rând, un vehicul spațial „Apollo”, care ar urma să transporte în Lună un echipaj format din trei astronauți. Nu este vorba de o machetă ci de o cabină reală, care a și fost experimentată în cadrul unui zbor suborbital de încercare. Cabina are, de altfel, urme de zbor, scutul protector împotriva căldurii în momentul reintrării în atmosferă fiind uzat și ars, ceea ce oferă, de altfel,

o imagine foarte interesantă. S.U.A. prezintă și avionul-rachetă „X 15”, care a bătut recordul mondial de viteză la aparatele cu aripi, realizând 6694 km pe oră.

Printre celelalte exponate ale standului american se numără un elicopter experimental, „X.H. 51 A”; este cel mai rapid din lume (420 km pe oră) și poate face loopinguri. În sfârșit, sub formă de machetă, S.U.A. expun un gigantic avion supersonic care va putea să transporte călători cu 3500 km pe oră, dar nu va fi construit decât în 1971—1972.

O mare surpriză o constituie exponatele Franței. Unul dintre cunoscuții constructori francezi, Marcel Dassault, a convocat recent pe ziaristi pentru a le arăta pe un teren din suburbiile Parisului ultima sa producție: „Mirage G”. Este un avion cu geometrie variabilă, realizat în 21 de luni, și care ar urma să zboare cu o viteză de 2200 km pe oră. „F-111” (american) are acum un concurent de vreme ce „Mirage G” este al doilea avion din lume cu aripi replabile în cursul zborului. Interesul pe care îl prezintă avioanele cu geometrie variabilă constă în faptul că extinderea aripilor în momentul decolării sau aterizării permite viteze mici, datorită cărora aceste avioane pot folosi terenuri de

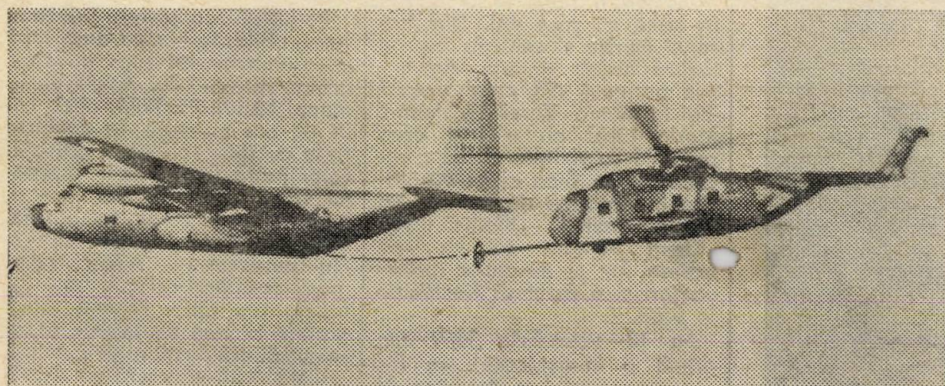
proportii limitate, în timp ce, în cursul zborului, sînt printre cele mai rapide.

Pentru francezi, marea curiozitate a acestui Salon rămîne însă macheta detaliată a avionului supersonic franco-britanic „Concorde” care, începînd din 1970—1971, urmează să transporte peste Atlantic 136 pasageri cu 2335 km pe oră. „Concorde” este concurentul avionului supersonic american și al avionului sovietic „Tupolev 144”. Francezii și englezii, care în vederea acestui proiect și-au unit forțele tehnologice, speră să fie gata primii (zborurile de încercare ale aparatului „Concorde” vor începe în 1969). Fi-rește, Franța prezintă și ea gama ei de avioane și vehicule spațiale. „Caravelle”, aparat ceva mai vechi, se bucură totuși de favoarea publicului. De altfel, datorită acestui avion, Franța ocupă un rol de frunte în aviația comercială.

În diferitele pavilioane sau standuri sînt expuse și o serie de curiozități. Americanii, de pildă, prezintă o cutiuță care poate crea un câmp electric pozitiv, al cărui efect constă în întîrzierea oboselii. Acest mic aparat este folosit în prezent doar în cabinele spațiale, dar în curînd va fi pus în comerț și va putea fi instalat într-un automobil, apartament sau birou. Francezii prezintă un camion cu roți pe pernă de aer. Acest camion va circula pe drumuri normale dar se va ridica pe perna cu aer și va putea să treacă astfel peste orice obstacol, inclusiv un rîu. Americanii mai expun macheta unui planor fără aripi care va putea sluji de „micronavă spațială”. Cînd va fi dat în folosință, acest aparat va putea să readucă pe pămînt un astronaut care va ateriza ca și cum s-ar afla pe bordul unui avion obișnuit.

Printre alte curiozități e de remarcat o rachetă meteorologică franceză care va putea fi lansată cu tunul (înfăptuindu-se astfel anticiparea lui Jules Verne). Francezii expun și o cameră de luat vederi capabilă să realizeze 2 milioane de fotografii pe secundă timp de 15 secunde. La standul S.U.A. se poate vedea primul bagaj al exploratorului Lunii. Este vorba pur și simplu de o valiză care conține aparate științifice, obiecte personale și un post de radio-emisie ce asigură comunicarea cu Pămîntul.

Salonul aeronautic de pe aeroportul Le Bourget este al 27-lea în ordine cronologică dar, după părerea tuturor, reprezintă primul salon mondial al spațiului cosmic. Și nu este decât un început.

Două elicoptere americane au traversat Atlanticul fără escală, fiind alimentate în timpul zborului. În fotografie: elicopterul „H.H.-3E” aprovizionat cu carburanți din mers

Pe urmele lui Bormann et comp.

5

Cum a contribuit dr. Simon Wiesenthal la descoperirea și la arestarea marilor criminali de război Adolf Eichmann și Franz Stangl? În momentul cînd își scria cartea „Asasinii printre noi” el nu știa că, datorită informațiilor pe care le-a obținut și comunicat autorităților austriece, fostul comandant al lagărului de exterminare de la Treblinka va fi adus, în sfîrșit, în fața justiției.

Arestarea lui Franz Stangl la Sao Paulo

N-am răspuns de teamă ca baronul să nu-mi observe emoția. Nu mai era un zvon, era un fapt. Am cerut pe un ton neutru să văd scrisoarea, sub pretext că mă interesează noile timbre argentiniene. Am recitit pasajul despre Eichmann și am reținut fiecare cuvînt. Mai tîrziu, în camera mea de hotel, am scris cuvintele așa cum le memorasem.

CINE ERA OMUL VĂZUT LA ALTAUSSEE?

Peste cîțiva ani, în dimineața zilei de 2 aprilie 1959, răsfoiam ziarul „Oberösterreichische Nachrichten” din Linz. Pe o pagină interioară se afla un ferpar anunțînd decesul Mariei Eichmann, mama vitregă a lui Adolf Eichmann, sub ferpar erau trecute numele membrilor familiei. Adolf Eichmann nu figura printre ei, dar ultimul nume era „Vera Eichmann”. Oamenii nu mint de obicei în redactarea anunțurilor mortuare. Așadar, Vera Eichmann nici nu divorțase, nici nu se recăsătorise. Am tăiat anunțul și l-am adăugat la dosarul Eichmann.

La sfîrșitul lunii august 1959 mi s-a telefonat de la Linz la Morat, în Elveția, unde îmi petreceam concediul. Mi s-a comunicat că mai multe persoane îl văzuseră pe Adolf Eichmann la Altaussee. Orice greșeală era exclusă.

După ce m-am înapoiat la Linz, am discutat cu prietenii mei. Desigur că nu Adolf Eichmann fusese văzut la Altaussee, ci unul dintre frații lui. Dar acum lucrurile începeau să se miște. Au venit la mine doi tineri necunoscuți pe care îi voi numi Michael și Meir; mi-au cerut să continui de unde rămăsesem în 1954. La Frankfurt pe Main, procurorul însărcinat cu pregătirea procesului SS-iștilor de la Auschwitz mi-a spus că Eichmann este în capul listei criminalilor ocuzați și mi-a cerut să-l ajut în urmărirea lui. Înainte de a apuca să mă dezmeticesc, mă aflam din nou profund implicat în cazul Eichmann.

Am recitit întreg dosarul Eichmann. Întrebarea care se punea era dacă Eichmann continua sau nu să se afle la Buenos Aires. Am plecat în Tirol, sperînd să obțin de la baron numele prietenului din Buenos Aires care îi trimisese scrisoarea în urmă cu șase ani. Dar baronul murise și colecția sa de timbre fusese vîndută. Am trimis pe unul din colaboratorii mei la mama Verei Eichmann. Maria Liebl nu a fost prea amabilă cu vizitatorul dar a recunoscut că fiica ei se căsătorise în America de Sud cu un bărbat numit „Klems” sau „Klent”. A spus că nu are adresa lor și că nu a primit scrisori și a cerut să fie lăsată în pace.

La 10 octombrie 1959 am primit o comunicare: se făcuseră cercetări în America de Sud și se descoperise adresa Verei Eichmann, care trăia „căsătorită de formă” cu un german pe nume Ricardo Klement.

Eram sigur că este o căsătorie reală, că Vera Eichmann trăia cu soțul ei, Adolf Eichmann. Altminteri, familia Eichmann din Linz nu ar fi trecut-o în anunțul mortuar sub numele de Vera Eichmann. Băieții Eichmann locuiau la Buenos Aires cu părinții lor și m-am gîndit că sînt probabil înregistrați la ambasada vest-germană din acel oraș, întrucît urmau să aibă în cîrînd vîrsta recrutării. Am cerut unui prieten să facă o anchetă prudentă. Mi-a răspuns că băieții erau înregistrați sub numele lor reale.

UN NOU ANUNȚ MORTUAR

La 6 februarie 1960, ziarul „Oberösterreichische Nachrichten” a publicat anunțul mortuar al tatălui lui Eichmann, Adolf Eichmann, care murise cu o zi înainte. Printre „nurori” am citit din nou: „Vera Eichmann”.

Adolf Eichmann își iubise tatăl. Eram sigur că frații săi îl vor anunța de moartea tatălui lor. Exista cel puțin o șansă minimă ca Eichmann să vină la înmormîntare. Am fost anunțat că înmormîntarea va avea loc peste cinci zile, „deoarece familia așteaptă rude din străinătate”. Știam însă că unul din frații Eichmann, Emil Rudolf, trăia la Frankfurt, în R.F.G.

Michael și Meir nu-mi spusese că se sperau să facă izraelienii la Buenos Aires dar, pentru a pune mîna pe omul căutat, aveau nevoie urgent de o fotografie a lui Adolf Eichmann, așa cum arăta acum. Nu aveam o fotografie recentă, însă puteam obține eventual ceva la fel de bun. Cu două zile înainte de înmormîntare m-am dus la cîmîtir și am căutat locul mormîntului. Apoi am plecat cu trenul la Viena, unde am cerut unor prieteni să vină la Linz și să fotografieze familia la mormînt. Am spus celor doi fotografi că era esențial să nu fie văzuți.

Fotografii au făcut o treabă bună. Ascunzîndu-se în spatele unor monumente funerare mari, au obținut fotografii clare ale procesiunii funebre. În noaptea aceea aveam în față fotografiile mărite ale celor patru frați ai lui Eichmann: Friedrich, Emil Rudolf, Otto și Robert. Adolf nu venise la înmormîntare.

Fotografii au plecat. Priveam fotografiile, le comparam. Din dosarul meu am scos o fotografie veche a lui Adolf Eichmann, făcută în 1936, deci cu 24 de ani în urmă. În comparație cu fotografiile de azi ale celor patru frați, Adolf părea un frate mai mic. Am luat o lupă și am studiat trăsăturile celor cinci frați. Multe persoane îmi spusese că Adolf Eichmann seamănă cel mai bine cu fratele său Otto. Privind fotografiile cu lupa am înțeles de ce un număr atît de mare de oameni juraseră că-l văzuseră pe Adolf Eichmann la Altaussee: toți frații semănau foarte mult între ei. Gîndindu-mă la problema izraelienilor din Argentina eram sigur că, dacă „Ricardo Kle-

ment" din Buenos Aires este Adolf Eichmann, figura lui trebuie să fi suferit aceleași transformări ca și fețele celor patru frați ai săi. Am decupat din fotografii capetele celor patru frați care fuseseră la înmormintare și capul din fotografia veche a lui Adolf Eichmann. Am amestecat cartonașele ca pe niște cărți de joc și le-am aruncat pe masă. A rezultat oarecum o figură compusă: poate Adolf Eichmann.

Cind Michael și Meir au venit din nou să mă vadă, le-am arătat fotografiile fraților Eichmann:

— Iată cum trebuie să arate acum. Probabil că seamănă cel mai mult cu fratele său Otto. Cei cinci frați au cu toții aceeași conformație facială. Priviți colțurile gurii, bărbia, forma cranului.

Michael a privit atent fotografiile:

— Fantastic! Putem să le luăm cu noi?

Păreau dintr-o dată foarte grăbiți.

La 23 mai 1960, cam la vreo trei luni după înmormintare, s-a anunțat că Eichmann era deja închis.

"PENTRU ÎMPOVĂRAREA SUFLETULUI"

Am întâlnit pentru prima oară numele lui Franz Stangl în 1948, cind mi s-a arătat o listă secretă de decorații acordate unor ofițeri superiori S.S. Celor mai mulți dintre ei li se decernase Kriegsverdienstkreuz (crucea pentru merite în timp de război) pentru „acte de vitejie”, sau „acordarea de ajutor camarazilor sub focul inamic”. Dar anumite nume de pe listă erau urmate doar de o notiță cu creionul, însemnând „secret al Reichului”, precum și de mențiunea „für seelische Belastung” — pentru împovărarea sufletului. În terminologia nazistă aceasta însemna „pentru merite speciale în tehnica exterminării în masă”. Numele lui Franz Stangl era urmat de aceasta a doua mențiune.

Următorul document pe care am văzut numele său a fost o listă de articole livrate autorităților de la Berlin de administrația lagărului de concentrare de la Treblinka, între 1 octombrie 1942 și 2 august 1943. Iată lista:

- 25 vagoane păr de femeie;
- 248 vagoane îmbrăcăminte;
- 100 vagoane încălțăminte;
- 22 vagoane diverse;
- 46 vagoane medicamente;
- 254 vagoane covoare și cuverturi;
- 400 vagoane articole uzate;
- 2 800 000 dolari americani;
- 400 000 lire sterline;
- 12 000 000 ruble sovietice;
- 140 000 000 zloti polonezi;
- 400 000 ceasuri de aur;
- 145 000 kilograme de inele de aur;
- 4 000 carate de diamante de peste două carate fiecare;
- 120 milioane zloti în diferite monede de aur și citeva mii de șiraguri de perle.

(semnat) Franz Stangl

Stangl fusese comandantul lagărului de la Treblinka. Din cei 700 000 de oameni duși acolo, au rămas în viață 16.

În 1948 am descoperit că Franz Stangl se înapoiasă în Austria, la soția și copiii săi. Ca orice fost Obersturmführer SS, Stangl a fost arestat automat. Americanii l-au internat la Glasenbach, în apropiere de Salzburg. Nimeni nu știa că el era fostul comandant al lagărului de la Treblinka. În lagărul de la Glasenbach, Stangl a rămas doi ani.

După ce s-a descoperit că lucrase la castelul Hartheim, unde funcționa școala nazistă pentru exterminarea oamenilor „prin metode științifice”, a fost transferat din lagărul de la Glasenbach la închisoarea din Linz. Deținuții din Linz erau trimiși deseori să curețe dărâmturile și să reconstruiască clădirile deteriorate de bombardamente. Stangl lucra cu un grup de delincvenți de drept comun la combinatul de oțel VOEST. Deținuții nu erau prea sever păziți. De ce să fi fugit? În închisoare aveau mai multă mîncare decît ar fi avut în libertate. Dar în seara zilei de 30 mai 1948, Franz Stangl nu se mai afla printre deținuții cu care plecase dimineața. S-a făcut o însemnare în dosarul său. N-au fost informate nici autoritățile americane, nici presa austriacă.

UN CENT DE FIECARE MORT

La 21 februarie 1964, la biroul meu din Viena a venit o femeie care părea foarte tulburată. Citise declarația pe care o făcusem cu o zi înainte presei și în care menționam, printre alte persoane, pe Franz Stangl și crimele sale. Femeia plîngea:

— Domnule Wiesenthal, habar n-aveam că verișoara mea Theresia este măritată cu un om atît de oribil. Un asasin în masă! E îngrozitor. N-am putut dormi toată noaptea.

Am întrebato:

— Unde se află acum Theresia?

— Cum unde? În Brazilia.

A tăcut brusc și s-a dat înapoi, privindu-mă. Și-a dat seama că vorbise prea mult. Am încercat s-o descop, dar nu mai voia să spună nimic. Nu am trecut peste regula pe care mi-o impusesem și n-am întrebato cum o cheamă. La Viena se știe că nu insist niciodată să aflui numele persoanelor care îmi aduc informații. Am condus-o pînă la ușă cu părere de rău.

A doua zi a venit să mă vadă un personaj ciudat. Ochii îi fugeau și părea incapabil să mă privească drept în față. Nu am fost surprins cînd a mărturisit că fusese membru al Gestapoului. Și în nici un caz n-am fost surprins cînd m-a asigurat că nu făcuse „nimic rău”. N-am spus nimic. Era introducerea obișnuită.

— Am citit în ziare despre Franz Stangl. Din cauza unor oameni ca Stangl, noi, oame-

ni, mîci, am avut după război tot felul de neazuri. Ștabli — de-alde Stangl, sau Eichmann — au fost duși în străinătate, au primit bani, slujbe și acte false. Dar cine ajută oameni ca mine? Uitați-vă la cămașa mea, la costumul meu. N-am slujbă, n-am bani, nici măcar un pahar de vin n-am cu ce să-mi plătesc.

Cînd a văzut că tac, a continuat:

— Uite ce e: știu unde se află Stangl. Pot să vă ajut. Dar vă va costa bani.

Ajunseserăm, în sfîrșit, la subiect.

— Cit? I-am întrebat.

A ridicat din umeri:

— Vă voi face un preț special. Cîți oameni a omorît Stangl?

— Nimeni nu va ști vreodată numărul exact al celor care au murit în timpul cînd el conducea lagărul de la Treblinka. Poate 700 000.

A bătut cu pumnul în masă.

— Vreau cite un cent pentru fiecare dintre ei. 700 000 de cenți. Stai să vedem — asta face 7 000 de dolari. E de fapt un chilipir.

Mi-am încheștat minile de masă ca să nu-mi pierd controlul și să nu-l palmuiesc. L-aș fi zvirlit bucuros afară, dar poate că aș fi pierdut singura șansă de a-l găsi pe Stangl.

— Nu-ți dau nici un penny acum, i-am spus. Dar dacă Stangl va fi arestat pe baza informațiilor dumitale, vei primi banii.

— Cine garantează tranzacția?

— Nimeni. Și dacă nu-ți place, ieși afară!

— Foarte bine. Nu vă enervați. Vă voi spune exact unde lucrează Stangl. Nu știu însă sub ce nume trăiește. Mai facem țîrgul?

— Dă-i drumul.

— Stangl lucrează acum ca mecanic la o uzină de automobile din Sao Paulo, în Brazilia.

Informația s-a dovedit a fi exactă. Stangl lucrează și acum la Sao Paulo. Avem chiar și adresa lui actuală. Și la Linz continuă să fie în vigoare mandatul de arestare emis împotriva sa.

Am văzut odată o fotografie a lui Stangl cu o cravașă în mînă, conducînd oameni în camera de gazare de la Treblinka. Dacă va fi adus în fața justiției, nu-mi va părea rău să plătesc 7 000 de dolari unui fost membru al Gestapoului *).

ADEVĂRATUL MISTER BORMANN

Cel mai mare mister nerezolvat în vinătoarea pentru descoperirea criminalilor națiști îl constituie soarta lui Martin Bormann. În jurul primului adjunct al lui Hitler s-au țesut mai multe zvonuri și legende decît în jurul oricărui alt conducător nazist. Nici un alt nazist de frunte nu a fost declarat mort și n-a reînviat de atîtea ori. S-a depus măr-

turie că a fost înmormîntat în mai 1945, în cartierul Moabit din Berlin, după ce reușise să fugă din cancelaria lui Hitler. În 1964, poliția din Berlinul occidental a făcut săpături în această zonă și nu a găsit nimic. În urmă cu cîțiva ani s-a spus că ar fi fost înmormîntat la Asuncion. La exhumare a fost descoperit cadavru unui paraguayean pe nume Hormoncilla. Bormann a fost „văzut” în Spania, într-o minăstire din Italia, în Tirol, în Australia și în multe țări latino-americane. S-a afirmat că a fost transportat pe bordul unui submarin german de la Kiel în Argentina. Din păcate, poveștile despre Bormann se spulberă totdeauna și, după un moment de lumină aparentă, se aterne din nou o beznă deplină. Nimeni nu a reușit încă să revendice recompensa de 25 000 de dolari pe care biroul procurorului din Frankfurt o va plăti pentru informații de natură să ducă la capturarea lui.

De ce este Martin Bormann o figură atît de misterioasă? Am petrecut multe ore studiînd fotografiile enigmatice lui Bormann. Un om greu, îndesat, cu o ceafă de taur și o față imposibilă, Bormann are „du-tzendgesicht”, o mutră de duzină cum îți înțepi în multe berării din Bavaria, unde oamenii stau la o halbă și discută politică. E poate mai cunoscut azi decît atunci cînd se afla la putere și era lăsat pe planul al doilea de persoane mai marcante, ca Göring, Gobbels și Himmler. După fuga lui Rudolf Hess în Scoția, în 1941, Bormann a devenit locțiitorul fîhrerului. Era mai aproape de Hitler și mai puternic decît oricare alt nazist proeminent.

Născut în 1900 la Halberstadt, Bormann și-a început cariera politică intrînd în „Freikorps Rossbach”, unul din grupurile fasciste care se opuneau Republicii de la Weimar. A fost arestat sub învinuirea de complicitate într-un asasinat politic. Ulterior a fost decorat de Hitler pentru activitățile lui ilegale. Bormann s-a căsătorit cu Gerda Buch, al cărei tată a devenit cel mai înalt judecător din partidul

*) N. R. Pe baza informațiilor furnizate de dr. Simon Wiesenthal, guvernul austriac a sesizat guvernul Braziliei de prezența lui Franz Stangl pe teritoriul acestei țări și a cerut extradarea lui. Guvernul brazilian a început de îndată cercetările și a descoperit că Stangl se afla realmente în Brazilia și lucra la o fabrică de automobile aparținînd unor germani, la San Bernardo do Campo, în apropiere de Sao Paulo. La 28 februarie 1967, Stangl, considerat, după Martin Bormann, Heinrich Müller și Josef Mengele, cel mai odios criminal de război în viață, a fost arestat. Procurorul general al Braziliei și-a dat avizul pentru extradarea lui, fie către Austria, fie către R.F.G. Se pare, așadar, că individul din Gestapo care l-a vizitat în martie 1964 pe Wiesenthal își va primi cei 7 000 de dolari.

→

nazist. Familia Bormann avea șapte copii.

La baza misterului Bormann nu stă întrebarea unde se ascunde acum, ci dacă a supraviețuit nopții de 1 mai 1945, când a părăsit cancelaria Reichului și a fost văzut în mod neîndoielnic de mai mulți martori. Bormann a făcut parte din micul grup de naștiți care, după intrarea Armatei Sovietice în Berlin, s-a refugiat în „Führerbunker”, adăpostul antiaerian particular al lui Hitler, situat sub cancelaria Reichului. Dintre naștiții de frunte, numai Bormann și Gobbels se aflau acolo după sinuciderea lui Hitler, la 30 aprilie 1945. Gobbels a declarat că nu va supraviețui celui de-al treilea Reich și s-a sinucis, după ce și-a omorât soția și copiii. Bormann a spus că va încerca să treacă prin cordonul de tancuri sovietice care înconjurau cancelaria. La ora 10 seara, ultimii ocupanți au început să iasă din bunker. Bormann a fugit împreună cu un grup mic, format din secretarul de stat Naumann, liderul tineretului, Artur Axmann, șeful lui Hitler, Kempka, și medicul führerului Stumpfegger. Axmann și Kempka au supraviețuit și au fost martori la procesul de la Nürnberg. Axmann a făcut o descriere precisă a fugii sale și a afirmat că l-a văzut pe Bormann zăcând mort lângă dr. Stumpfegger.

Există și alți martori. Majoritatea lor au depus de multe ori și, în depozitiile lor ulterioare, martorii contestă deseori amănunte furnizate anterior de ei înșiși. Studiind mărturiile și aprecierile făcute asupra lor de către experți criminologi, istorici și militari, am ajuns la concluzia că nu s-a luat în considerare un element, după părerea mea, de cea mai mare importanță: într-o asemenea situație, cînd e vorba de viață și de moarte, omul nu se mai gîndește decît la el. Într-un asemenea moment nimeni nu mai este atent la ceea ce face cel de lângă el și nici nu ia mintal note în vederea unei depozitii viitoare. Dar martorii au dat amănunte foarte precise — deși contradictorii — asupra apariției și acțiunilor lui Bormann în cursul încercării de fugă.

Mai este apoi problema încurcată a jurnalului lui Bormann. E, fără îndoială, un jurnal autentic. Iată ultimele două rînduri din jurnal:

30. IV. Adolf Hitler X Eva B. X

1. V. Ausbruchversuch (încercare de fugă)

Unii afirmă că jurnalul a fost găsit în buzunarul perdelei unui mort. S-a presupus că mortul trebuie să fi fost Bormann căci, dacă jurnalul este autentic, cadavrul nu putea să fie decît al lui Bormann. Dar mulți naștiți proe-

minenți și-au pus actele în buzunarele unor morți, în speranța de a se crede astfel că ei, naștiții, au murit.

Există și un alt element psihologic important: naștiții de frunte pe care i-am întrebat despre Bormann sînt convinși că el este în viață. Eichmann era încredințat că în 1960 Bormann trăia. Un diplomat de frunte îmi spunea că un „fond Bormann” din Spania finanțează activități neonaziste și fasciste.

CITEVA JALOANE

Lăsînd deoparte poveștile senzaționale despre supraviețuirea lui Bormann și fuga lui din Germania, următoarele fapte par certe:

O femeie a depus mărturie că este absolut sigură că l-a văzut pe Martin Bormann în 1956, într-un autobuz la Sao Paulo. Femeia îl cunoscuse pe Bormann și vorbise cu el de mai multe ori la cancelaria Reichului. În 1956, ea a plecat la Sao Paulo să-și viziteze fiica. Aflîndu-se într-un autobuz, a privit împrejur și, spre marea ei surprindere, l-a văzut pe Martin Bormann.

— M-am adresat lui în germană, a spus femeia. „Domnule Bormann!... Dumneavoastră aici?” A rămas ca trăznit, s-a ridicat fără un cuvînt, s-a îndreptat spre ușă și a coborît înainte chiar ca autobuzul să se fi oprit bine. Apoi a dispărut.

În mai 1962, unul dintre colaboratorii mei a făcut cunoștință cu Paula Riegler, fostă menajeră la locuința lui Bormann din Bavaria, care a rămas cu Gerda Bormann pînă la moartea acesteia la Merano, în Italia, în 1946. Paula Riegler nu a recunoscut că mai păstrează legătura cu Bormann. Ea și-a exprimat însă, în 1962, convingerea că el este în viață. A declarat că fosta secretară a lui Bormann, Else Kruger, este căsătorită acum cu un fermier undeva în Austria, dar că nu cunoaște numele Elsei Kruger după căsătorie sau adresa ei. Ulterior am primit alte informații despre Else Kruger care, după cum se afirmă, are contacte importante cu America de Sud.

În 1962 am primit vizita ziaristului italian Luciano Doddoli din Milano, care lucrează la săptămînalul „l'Espresso”. În 1960, Doddoli a făcut cunoștință în Chile cu profesorul Enrique Bello de la Universitatea din Santiago de Chile. Bello i-a spus lui Doddoli că a cunoscut o femeie care „a trăit cu Bormann din 1948 pînă în 1951”, și a aranjat o întîlnire între femeie și Doddoli. Femeia i-a spus că se numește „Keller” și că lucrează pentru o firmă germano-chiliană. Doddoli n-a aflat nimic despre Bormann. Dna Keller i-a de-

clarat doar atît: „Într-o zi s-ar putea spune cîte ceva despre această problemă”.

În cursul cercetărilor mele pentru descoperirea lui Josef Mengele, am primit o scrisoare din partea lui Johnny Sommer, un german care fusese proprietarul localului de noapte „Ali Baba” din Asuncion. Vînduse localul în 1963 și era acum proprietarul lui „Roxy Bar” din Port-au-Prince, în Haiti. Am intrat în corespondență. În 1964 mi-a trimis o fotografie de grup făcută în cursul războiului și înfățișîndu-l pe Hitler și statul său major, aproximativ 25 de persoane. Pe fotografie nu erau nume. Unul dintre bărbați era indicat printr-o săgeată. Sommer îmi scria: „Omul acesta, pe nume Bauer, venea deseori în 1961 la localul meu de noapte din Asuncion împreună cu un oarecare Mengele. Uneori erau însoțiți de un anume dr. Jung. Se duceau să pescuiască împreună în fluviul Parana”. Informația mi-a fost confirmată ulterior de alți martori din Asuncion. Omul indicat de săgeată este Bormann.

Am remarcat în toate relatările despre Bormann un gol. Ele se ocupă fie de evenimente dramatice din seara hotărîtoare a zilei de 1 mai 1945, fie de reparația lui Bormann cîndva, în toamna anului 1945, cînd se afirmă că a fost văzut de diferite persoane. Unde a fost Bormann de la 1 mai la sfîrșitul toamnei și ce a făcut în această perioadă?

La 6 mai 1963 am menționat această problemă în cadrul unui program al televiziunii vest-germane. După cîteva zile am primit o scrisoare din partea unui om căruia îi voi spune Franz Rapp. M-am întîlnit cu el într-un hotel din München. Rapp mi-a spus că, la sfîrșitul toamnei anului 1961, fusese la Innsbruck și se întîlnise cu un om căruia îi voi spune Hans Holt. Acest Holt locuia la Innsbruck în pensiune la o femeie pe care o voi numi d-na Gilde. Cei trei au devenit foarte buni prieteni. Într-o noapte, după multe pahare cu vin, Holt i-a spus prietenului său că-i va împărtăși „marele său secret”. În cursul războiului lucrase pe o ambulanță și ulterior căpătase o slujbă la Crucea Roșie austriacă din Tirol. La începutul verii anului 1945, Crucea Roșie austriacă a început să repatrieze soldați austrieci din lagărele aliate de prizonieri de război din Germania. Acțiunea de repatriere era patronată de Biserica Catolică și era privită favorabil de aliați. În toamna lui 1945, a spus Holt, fusese trimis în acest scop într-un lagăr din nordul Germaniei, în apropiere de Flensburg. O fată care lucrase în forțele auxiliare feminine ale Wehrmachtului i-a cerut lui

Holt s-o ducă în Austria, deși nu era austriacă, oferindu-i în schimb un inel cu un diamant de preț. Holt știa că englezii nu fac decît controale formale și a acceptat. Fata a venit din nou a doua zi, cu încă o bijuterie, și l-a întrebat pe Holt dacă este de acord să-l ia și pe fratele ei. Holt a privit bijuteria și i-a fost greu să reziste. Foarte bine, i-a spus el, îi va include în transport ca austrieci care se repatriază. A doua zi au venit. Bărbatul avea mustăcioară și purta ochelari, dar ochelarii păreau să-l incurce. Ori de cîte ori voia să privească ceva, și-i scotea.

Cînd transportul a ajuns la Innsbruck, unde prizonierii austrieci urmau să fie interogați și trimiși la căminele lor, cei doi i s-au adresat din nou lui Holt. l-au cerut să-i ducă la Nauders, un sat austriac situat în apropiere atît de frontiera italiană cît și de cea elvețiană. De data aceasta i-au dat o broșă prețioasă. Holt cunoștea bine regiunea de frontieră. Pentru a evita patrulile aliate din regiune a condus perechea prin păduri, pe cărări ocolite, printr-o trecătoare situată la mare înălțime. Au trecut frontiera spre Tirolul de sud italian și i-au spus lui Holt să-i conducă la una din minăstirile din regiunea Vintschgau. Abia acolo, la capătul călătoriei, i s-a spus lui Holt pe cine călăuzise. Omul i-a spus că este Reichsleiterul Martin Bormann.

— La poarta minăstirii, a adăugat Holt, Bormann a sunat. Poarta s-a deschis. Bormann a scos o hîrtie care fusese cusută în interiorul pantalonilor săi. Portarul a citit hîrtia și le-a spus să aștepte. După cîteva timp s-a înapoiat și i-a invitat pe Bormann și pe femeie să intre. Bormann s-a întors spre mine și mi-a spus: „Hans, ai făcut ceva extraordinar. Dacă vei ști să faci, vei primi bani în fiecare lună atîta timp cît vei trăi”. Cei doi mi-au strîns mîna și au intrat în minăstire.

Analizînd povestea spusă de Holt lui Franz Rapp și comunicată mie de acesta din urmă, am ajuns la concluzia că ea cuprinde multe elemente verosimile. Majoritatea membrilor grupului lui Bormann care au încercat să străbată cordonul încercuirii la Berlin au reușit și Bormann? Încercase poate să ajungă la Flensburg pentru a vorbi cu amiralul Dönitz și găsiese azil sub un nume fals în cel mai sigur loc posibil, un lagăr britanic de prizonieri de război. Nu era improbabil să fi avut asupra lui cîteva bijuterii prețioase și să fi încercat să ajungă la o minăstire din Italia, așa cum au procedat atît de mulți naștiți de frunte înainte și după el.

(Va urma)

Nhân Dân

HANOI

VICTORII ALE PATRIOTILOR

IN COMPARAȚIE cu anotimpul uscat 1965—1966, contraofensiva americană din anul acesta a început în împrejurările în care cercurile imperialiste americane și-au dublat efectivele corpului expediționar, și-au dublat și triplat numărul avioanelor, tunurilor și blindatelor. Astfel, războiul de agresiune american în Vietnam a depășit, de departe și pe toate planurile, războiul de agresiune american în Coreea și aproape că a atins nivelul participării S.U.A., în Europa, în timpul celui de-al doilea război mondial. Dar dacă această comparație o facem exclusiv pe planul armamentului și al folosirii masive a bombardamentelor, atunci ajungem la concluzia că războiul de agresiune american din Vietnam a depășit orice alt tip de război din istorie. Avem de-a face cu cel mai mare război colonialist cunoscut vreodată și cel mai mare tip de război local care a avut loc pînă în prezent.

În același timp, pierderile inamicului continuă să fie dintre cele mai mari. În raport cu perioada luptelor din anotimpul uscat 1965—1966, numărul inamicilor scoși din luptă a crescut anul acesta cu 60 000, al batalioanelor nimicite cu 58 la sută, din care numărul batalioanelor de infanterie și al escadroanelor de blindate americane cu o treime. Totodată, cifrele date publicității de către comandamentul Forțelor Armate de Eliberare din Vietnamul de sud arată că numărul companiilor americane distruse a crescut de 3,5 ori. În raport cu efectivul total al forțelor duș-

mane de la începutul iernii trecute, forțele armate și populația din Vietnamul de sud au distrus un sfert din efectivele totale ale trupelor americane și satelite, aproximativ o cincime din trupele marionetă de la Saigon, aproape jumătate din numărul total de avioane și 70 la sută din blindatele aruncate în luptă.

Eșecul agresorilor s-a manifestat pe diverse planuri. În primul rînd, toate operațiunile dușmane au fost înfrînte, iar inițiativa pe cîmpul de luptă continuă să rămînă de partea F.N.E. Planul de „pacificare” a Vietnamului de sud a fost dejucat în pofida forțelor masive aruncate în luptă (90 la sută din trupele marionetă, o parte a trupelor americane și satelite, mii de tone de bombe și de produse chimice și toxice, procedee de război dintre cele mai barbare). Astfel, în decurs de șapte luni, 90 000 de soldați din trupele marionetă au fost scoși din luptă, iar 5 000 de „pacificatori” au fost lichidați. Zonele eliberate continuă să se afle sub controlul Frontului Național de Eliberare al populației din Vietnamul de sud. De altminteri, căderea în dizgrație a lui Lodge, Porter, Landsdale etc. constituie o mărturie elocventă în ce privește eșecul „pacificării” americane.

În al doilea rînd, speranța de stabilitate în armata și administrația marionetă a rămas doar de domeniul dorinței. Escaladarea de către americani a războiului împotriva R.D. Vietnam nu a adus nimic agresorilor decît înfrîngeri din ce în ce mai grave, atît pe plan militar cît și politic. Cele două zone ale țării noastre — nordul și sudul — sînt din ce în ce mai unite în lupta comună împotriva agresorilor, pentru salvarea națională.

În al treilea rînd, pe plan internațional izolarea agresorilor americani este din ce în ce mai mare.

Ne apare clar că eșecurile suferite de americani în acest război de agresiune constituie o înfrîngere care se repercutează în toate domeniile — o înfrîngere atît militară cît și politică.

Care este semnificația victoriilor Frontului Național de Eliberare? Ele exprimă voința de fier a națiunii noas-

Atacați de forțele patriotice din Vietnamul de sud, pușcașii marini americani suferă pierderi grele.

tre de a învinge pe agresori, fapt de care ea este în întregime capabilă, indiferent de sporirea efectivelor americane. În același timp, ele constituie rezultatul liniei politice și militare juste și științifice a Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud. Aceste victorii nu pot fi, de asemenea, disociate de ajutorul și sprijinul primit din partea țărilor socialiste și a întregii omeniri progresiste. Aceste victorii, în sfîrșit, marchează un progres considerabil al combatanților și populației noastre, deschizînd mari perspective rezistenței împotriva agresorilor americani, pentru salvarea națională. Poporul vietnamez este pregătit pentru a obține victorii din ce în ce mai mari.

Date publicate de Comandamentul Forțelor Armate de Eliberare din Vietnamul de sud

FORȚE INAMICE ARUNCATE ÎN LUPȚĂ

Efective	Anotimp uscat 1965—1966	Anotimp uscat 1966—1967
Total	peste 700 000	peste 1 000 000
din care :		
trupe americane	201 000 *	410 000 *
trupe marionetă	peste 500 000	peste 500 000
trupe satelite	28 000	54 000
Mijloace de război		
avioane	2 300	4 300
piese de artilerie grea	1 200	2 300
tancuri și blindate	1 400	3 300
nave de război	50	230

*) Cifrele reprezintă efectivele trupelor americane înregistrate în ianuarie 1966 și în ianuarie 1967 (la mijlocul fiecărui anotimp uscat). Totalul trupelor americane la sfîrșitul primului și celui de-al doilea anotimp uscat se cifra la 250 000 și respectiv 440 000.

PIERDERI INAMICE

	Anotimp uscat 1965—1966	Anotimp uscat 1966—1967
Total trupe scoase din luptă	114 000	175 000
din care :		
trupe americane și satelite	43 000	85 000
soldați ai trupelor marionetă	71 000	90 000
batalioane	30	49
dintre care batalioane		
americane	14	28
avioane doborîte sau distruse	1 440	1 800
vehicule militare	1 310	3 985
tancuri și blindate	330	1 785
piese de artilerie	80	340
nave și ambarcațiuni de război	27	100
poduri distruse	102	270
locomotive și vagoane distruse	67	191

THE NEW REPUBLIC

Nr. 2738 NEW YORK

GRECIA ȘI STATELE UNITE

În mod aproape reflex, Washingtonul se îndreaptă spre acceptarea noilor conducători militari care au acaparat puterea în Grecia. Moralitatea unei asemenea atitudini a încetat de multă vreme să-i neliniștească pe așa-numiții pragmatici din guvern și nu vom mai reveni asupra acestei probleme. Se presupune însă că pragmaticii cîntăresc consecințele acțiunilor lor și asupra acestora trebuie să se îndrepte deci atenția.

Greșelile săvîrșite de americani în Grecia nu sînt ceva nou. În toți cei trei ani în care am fost corespondent în această țară, politica noastră în Grecia a avut un caracter arbitrar și anacronic. Trebuie reamintit că, în 1963, grecii au ales în cele din urmă un regim care se bucura de o majoritate clară, guvernul moderat al Uniunii de Centru condus de Gheorghios Papandreu. Aproape imediat după aceea, ambasada americană din Atena a lansat o campanie neobosită pentru subminarea lui Papandreu. Noul guvern dorea să vindece rănila războiului civil și în acest scop a început să reintroducă libertățile civile. După părerea majorității — dar nu a tuturor — diplomaților americani din Grecia, acțiunile pe această linie erau considerate „lipsite de răspundere”. Principala țintă a atacurilor ambasadei era fiul lui Papandreu, Andreas. Andreas este un economist de formație americană suficient de strălucitor pentru a fi conducătorul unei secții a Universității Berkeley. Dar nu teoriile sale economice erau acelea care nelinișteau Washingtonul. Într-o măsură mai mare chiar decît tatăl său, Andreas era un exponent al concepțiilor europene contemporane. El dorea să scoată Grecia din „războiul rece”. Ca ministru în cabinetul tatălui său și ca urmaș probabil la conducerea Uniunii de Centru, el a comis „trei păcate îngrozitoare”: a sugerat că Grecia ar putea părăsi eventual N.A.T.O.; a argumentat că forțele militare și de spionaj americane excesiv de mari din Grecia au compromis libertatea de acțiune a țării; a văzut cu un deosebit spirit de previziune că armata poate deveni cea mai importantă amenințare la adresa democrației grecești și a propus punerea în retragere a ofițerilor superiori cu tendințe dictatoriale.

În mod inevitabil, aceasta a provocat o ciocnire între Papandreu, pe de o

parte, și curtea regală și diplomații americani, pe de altă parte. Aceștia considerau — după cum au dovedit-o evenimentele pe nedrept — că cei 225 000 de militari le erau devotați pe de-a-n-tregul. Ca atare, cu sprijinul americanilor, Papandreu a fost forțat să renunțe la putere în iulie 1965. Dacă ar fi avut loc noi alegeri, așa cum ar fi fost normal în cadrul unui regim parlamentar, este clar că Papandreu ar fi fost readus la putere, probabil cu o majoritate și mai puternică. În acest caz, virfurile armatei și Statele Unite s-ar fi găsit într-o situație cu mult mai slabă. Toate aceste forțe s-au străduit să amîne alegerile.

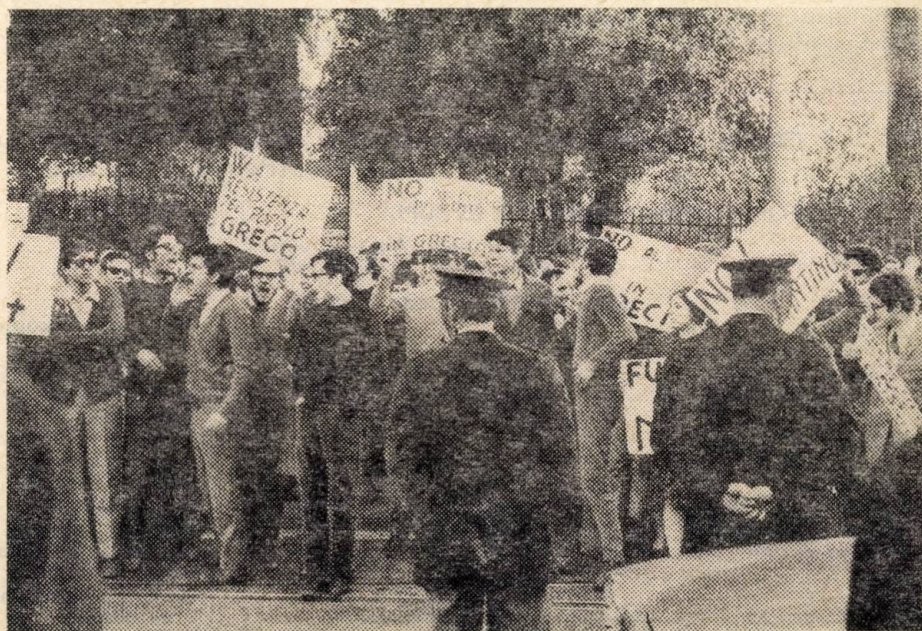
Dar ziua fatală nu putea fi amînată la infinit. Constituția (acum suspendată) impunea ținerea alegerilor pînă cel mai tîrziu în 1968. În primăvara aceasta, Papandreu a permis partidului minoritar E.R.E. să formeze un guvern propriu cu unicul scop de a se organiza alegerile. Acestea urmau să aibă loc la 28 mai, iar campania electorală trebuia să înceapă la 23 aprilie.

În această ambianță, principalii generali ai armatei și cîțiva politicieni de dreapta au pregătit planul „Prometeu”. Era proiectul loviturii militare care a avut loc în primele ore ale zilei de 21 aprilie. Se știe că Statele Unite cunoșteau dinainte planul „Prometeu”. Nu este prea sigur în ce măsură a contribuit Washingtonul la acest plan, dar Cyrus Sulzberger de la „New York Times”, ale cărui legături cu N.A.T.O. sînt fără cusur, afirmă că el a fost întocmit sub egida Organizației (n.n. — articolul său pe această temă a fost reprodus în „Lumea”, nr. 20). Nu se știe, de asemenea, în mod precis cînd anume trebuia lansat acest plan. După cum se află din surse apropiate de noua juntă, el urma să fie pus în aplicare numai în even-

tualitatea unei lovituri de stat de stînga sau în cazul unor dezordini declanșate de o victorie electorală a Uniunii de Centru. Întrucît ambasadorul american Phillips Talbot considera un eventual triumf al Uniunii de Centru ca un lucru de nedorit, este probabil că s-ar fi provocat dezordini după o victorie a lui Papandreu pentru a se justifica punerea în aplicare a planului „Prometeu”.

Oricum, alții au apăsă pe buton cu cîteva săptămîni mai devreme. Cîțiva colonei ambițioși și fanatici au pus în mișcare planul, exploatînd terenul pregătit de superiorii lor. Coloneii au împiedicat riscul unei alegeri democratice, i-au înlăturat pe Papandreu tatăl și fiul din viața politică și au aruncat în închisori cele mai cunoscute elemente de stînga — în număr de vreo 8 000. Tancurile, camioanele, jeep-urile și mitralierele furnizate de americani erau acum stăpîne pe situație. Toate drumurile spre Atena au fost împinzite cu posturi de control militare, organizațiile politice de tineret au fost dizolvate, ziarele străine au fost interzise, s-a pus botniță presei grecești iar primarii locali au fost demiși. Faptul fusese comis. Ambasadorul american a convins deci curtea să se împace cu situația și atît monarhia cît și Statele Unite au început să se acomodeze cu noua ordine. În cazul în care sfaturile lui Talbot vor continua să fie ascultate la Washington, ajutorul militar american masiv către Grecia va continua să se reverse nestăvilit, așa cum s-a întimplat și în primele zile ale loviturii de stat.

La prima vedere ar fi o politică realistă. De fapt, însă, este o politică riscantă, bazată pe două presupuneri șubrede: pe presupunerea că îndemnurile combinate ale curții și ale Statelor Unite îi vor convinge pe colonei să se

Roma. O manifestație a tineretului împotriva loviturii de stat militare din Grecia

retragă în spatele unei fațade parlamentare și pe presupunerea că grecii nu vor lupta pentru a-și redobândi drepturile la libertate. Ambele presupuneri sînt îndoielnice. Coloneii au un stil propriu — egalitarist și moralist — care reamintește de prima perioadă a lui Peron. Ei se consideră regeneratori ai unei Grecii decadente și s-ar putea dovedi foarte încăpățînați, refuzînd să predea chiar și cea mai redusă urmă de putere politicienilor. Chiar dacă ar consimți la acest lucru, în istoria modernă greacă există puține elemente care să sprijine ideea că grecii nu vor lupta pentru libertate.

În cazul în care această rezistență ar izbucni cu violență, ce va face Washingtonul? „Angajarea” americană este oare atît de definitivă încît Washingtonul se va simți obligat s-o sporească și mai mult?

Bernard D. NOSSITER

L'EXPRESS

Nr. 833

PARIS

COUVE DE MURVILLE: PIAȚA COMUNĂ ȘI ANGLIA

La Roma, ministrul de externe al Franței a acordat o întrevvedere trimisului special al săptămînalului parizian „L'Express”, Marc Ullmann. Între altele, el a răspuns mai multor întrebări privitoare la stadiul și perspectivele demersului britanic de aderare la Piața comună.

L'EXPRESS: — Să discutăm despre conferința de la Roma a C.E.E. Convorbirile au fost dominate de problema aderării Marii Britanii?

COUVE DE MURVILLE: — „Dominantă” este poate un termen excesiv. Să spunem că problema pusă de cererea britanică a fost evocată pe larg. Și este adevărat că, atunci chiar cînd am vorbit despre eventuala colaborare politică, unii din partenerii noștri continuau să se gîndească la prietenii noștri britanici.

— Cele șase țări din C.E.E. au ajuns oare la o apropiere de poziții cu privire la Anglia?

— Știți că în trei ore și jumătate — durata întîlnirii noastre — nu pot fi schimbate poziții bine stabilite. Totuși, s-a obținut o realizare: s-a ajuns la un acord cu privire la procedură, ceea ce, după părerea mea, este un lucru important. De altfel, acordul a fost lesne de realizat de vreme ce ne-am limitat, cum eră și firesc, să aplicăm litera Tratatului de la Roma.

— Poziția guvernului francez a evoluat, deci, începînd din 1961?

— Mai degrabă cererea britanică de anul acesta se deosebește de cea din 1961. Pe atunci, Marea Britanie dorea să exploreze condițiile unei eventuale intrări. Azi, ea a depus o cerere formală de adeziune. Este un caz prevăzut de Tratat: consiliul ministerial al Pieței comune trebuie să ia cunoștință de această cerere și, de asemenea, să ceară avizul Comisiei.

— Consiliul ministerial va studia, într-adevăr, la 5 iunie, la Bruxelles, cererea britanică?

— „Urmează” să înceapă s-o studieze.

— De ce această nuanță?

— Cererea britanică implică probleme de fond. Ele nu pot fi reglementate într-o singură zi. Aceste probleme sînt de două feluri: cele referitoare la structura unei comunități largite cuprinzînd vreo 10 țări — cele șase actuale, plus Marea Britanie, dar și Danemarca, Irlanda, Norvegia, poate și altele; cele de natură economică, referitoare în special la agricultură și la monedă. Sînt de părere că ar fi rezonabil să se ia în considerare convocarea altor reuniuni ale Consiliului pentru a se examina aceste diferite probleme. Va trebui ca fiecare guvern să-și pregătească cu atenție dosarul, ceea ce nu se va face în cîteva zile.

— La ce dată anume ajungem, astfel?

— Poate la jumătatea lunii iulie.

— Atunci se va cere avizul Comisiei?

— Probabil. Subliniez că acesta nu ar reprezenta nici o întîrziere: Comisia unică, prin care urmează să fie înlocuite cele trei comisii actuale ale Pieței comune, Euratomului și C.E.C.O. nu va intra în funcție decît la 1 iulie.

— Considerați oare că această comisie își va da repede avizul?

— Ea va trebui să răspundă în privința fondului.

— Nu răspundeți exact la întrebare. Permiteți-mi să pun problema altfel: Comisia poate oare să-și dea avizul în privința fondului, fără să știe la ce concesi se gîndesc englezii?

— De fapt, dv. vă referiți la negociere în sine. Este vorba de altceva. Pentru moment, cele șase țări trebuie să efectueze un studiu comun asupra motivelor lor de teamă sau de speranță, asupra motivelor lor de a accepta sau a refuza. Insist: un studiu fără idei preconcepute. Este totdeauna greu să privești în mod just consecințele pe termen lung ale unor hotărîri atît de importante.

— Atît timp cît negocierea cu Marea Britanie nu a început, credeți oare că este posibil să se năzuiască la o adevărată colaborare politică între cele șase țări?

— „Năzuiască” este poate un cuvînt exagerat. De fapt, trei țări sînt dispuse din 1962 la această colaborare: Franța, R.F.G. și Italia. Fără îndoială, țările din Benelux au obiecții împotriva unei colaborări politice fără prezența britanică. Totuși, cele șase țări se vor întîlni din nou la nivel înalt înainte de sfîrșitul anului, la Bruxelles sau la Haga. Iată un prim răspuns la întrebarea dv.

reflector

ELENA VLACHO
NU MAI EDITEAZĂ ZIARE

Din cauza loviturii de stat militare, un număr de ziare din Atena și-au încetat apariția. În fiecare zi, cu începerea de la orele 11, dna Elena Vlacho stă la elegantul ei birou în stil „Empire”, care este mult mai reprezentativ decît acela al ministrului de interne. Ea se află în libertate, deși nu ascunde că nu înțelege prea bine sensul și scopul loviturii din Grecia. Cînd stau în fața acestei „grande dame” a presei grecești, primele ei cuvinte sînt: „Dacă vreți să mă întrebati despre motivul pentru care cele două ziare ale mele, „Kathimerini” (ziar de dimineață) și „Mesimvriini” (ziar de prînz) nu apar, atunci vă răspund la aceasta — și anume numai din punct de vedere ziaristic și nu politic — că ar fi de mirare dacă ziarele mele ar apărea. Ziarele mele nu vor apărea atîta timp cît libertatea presei nu va putea fi exercitată în sens ziaristic (și în cel al art. 14 al constituției). Priviți ziarele. Ele sînt de necitit și nimeni nu le citește decît în cazul cînd nu găsește altceva. Sub cenzură au scot nici un ziar”.

Editoarea spune aceasta fără a ridica glasul și punctează cuvintele numai cu gesturi mici, energice, cu care își pune mîna sa dreaptă pe masa de scris. „Dar nu doresc — spune ea semnificativ — ca în acest domeniu să mă citați ca o politiciană. Mă preocup doar ziaristica, editarea ziarelor. În actualele împrejurări, o presă liberală nu este posibilă”.

O întreb dacă este pentru prima oară cînd ziarele ei își încetează apariția. „Îmi amintesc de ocupația lui Hitler. Mai întîi au vrut să-mi cumpere ziarele. Cînd am refuzat, totul a fost confiscat. Ca editoare, nu mai aveam nimic de-a face cu ziarele care apăreau în acele vremuri. A fost o chestiune relativ ne-complicată”.

„Situația actuală este deci mai complicată?”

„De fapt nici de data aceasta, dacă pornesc de la punctul meu de vedere, de editoare a unor cotidiane independente. Ne pregătisem de mai bine de doi ani pentru cele ce s-ar putea întîmpla în cazul unei stări excepționale, ba chiar pentru eventualitatea arestării mele de către un regim oarecare. A fost numit un imputernicit. Ziarele își încetează apariția în momentul în care cenzura vrea să intervină. Aceasta este totul. Și așa s-a întîmplat”.

— Prevedeți, stimată doamnă, un moment cînd ziarele dv. — și sub noul regim — ar putea apărea din nou?

Dna Elena Vlacho se joacă cu stiloul. Apoi spune: „Art. 14 al constituției! Citiți art. 14, acolo aflați totul. Cînd se va contura că art. 14 al constituției grecești a fost din nou pus în vigoare, și nu numai formal, aparent, atunci în mod automat vor apărea și cele două ziare ale mele”.

Joachim REIFENRATH

(Din Frankfurter Rundschau)

VA FI EXCLUSĂ PENTRU TOTDEAUNA?

De ce o fi plecînd Wilson la Paris peste trei săptămîni? Din ce motiv a acceptat invitația generalului de Gaulle? S-ar putea ca, inițial, el să fi avut intenția de a-l convinge pe general, prin noi argumente, că ar trebui să se permită accesul Angliei în Piața comună. Dacă acesta a fost motivul, astăzi Wilson își dă seama că o călătorie în Franța va fi inutilă. „Cei șase” s-au întîlnit de curînd la Roma. Ei și-au încheiat discuțiile acceptînd părerile lui de Gaulle cu privire la momentul și procedura luării în considerație a cererii Angliei. Poate că unii dintre membrii prezenți au acceptat acest lucru cu rezerve, dar acceptarea a fost unanimă. Era inevitabil. De Gaulle nu are de gînd să permită intrarea Angliei în Piața comună în condiții acceptabile intereselor acestei țări. Aceasta fiind situația, Wilson și colegii săi trebuie să-și modifice concepțiile pornind de la faptul că Anglia este exclusă astăzi și probabil pentru totdeauna din Piața comună.

(Din Daily Express, Londra)

ИЗВЕСТИЯ
MOSCOVA

EXODUL „MATERIEI CENUȘII“

ÎN MULTE ȚĂRI capitaliste se vorbește cu amărăciune, îngrijorare și cu un sentiment de neputință despre „scurgerea materiei cenușii” în S.U.A. În acest dialog se încadrează și ultimul număr al revistei americane „U.S. News and World Report”. Cu o bucurie răutăcioasă, revista tachinează acele țări care sînt alarmate de acest fenomen, ca și cum așa le-ar trebui. Ea este furioasă pe Franța și Italia, de unde materia cenușie „emigrează” mai puțin. După părerea revistei americane, acest fapt ar avea o singură explicație logică: „neplăcerea tradițională de a călători” a italienilor și francezilor.

Lăudîndu-se, revista scrie că S.U.A. primește „un ajutor străin în valoare de multe miliarde”. Surse ale O.N.U. îl apreciază la patru miliarde de dolari. Acesta este prețul pregătirii miilor de specialiști care au terminat universitatea în țările lor și apoi au emigrat în America, stabilindu-se aici. Iată cîteva cifre: peste 5 000 de savanți și ingineri emigrează anual în S.U.A. După părerea unui expert, afluența anuală a medicilor străini este egală cu promoția a 30 de institute de medicină; 25 la sută din medicii care își fac practica în spitalele americane sînt străini.

O situație pe țări: cele mai multe talente pleacă din Marea Britanie, fapt care se explică prin comunitatea de limbă și prin legăturile strînse cu S.U.A.; 300—400 medici, cel puțin 1 000

de ingineri și cercetători — acesta este „ajutorul” britanic anual pentru America. Pleacă aproape 40 la sută din fizicienii cu titlul de doctor (pentru pregătirea fiecăruia din ei se cheltuiesc 50 000 de dolari). Numai în 1966, aproximativ 1 300 de specialiști în industria de avioane și rachete au părăsit țara; 500 din ei s-au stabilit în America. „Pe neașteptate, englezii au descoperit că ei pierd mult mai multe talente decît primesc, nu numai din punct de vedere cantitativ, ci și calitativ” — scrie revista.

Germania occidentală: emigrează anual aproape 400 de medici.

Austria: 3 000 de austrieci se ocupă cu munca de cercetare în industria americană. Unul din zece ingineri emigrează în S.U.A.

Elveția: au emigrat peste 2 000 de oameni cu pregătire universitară.

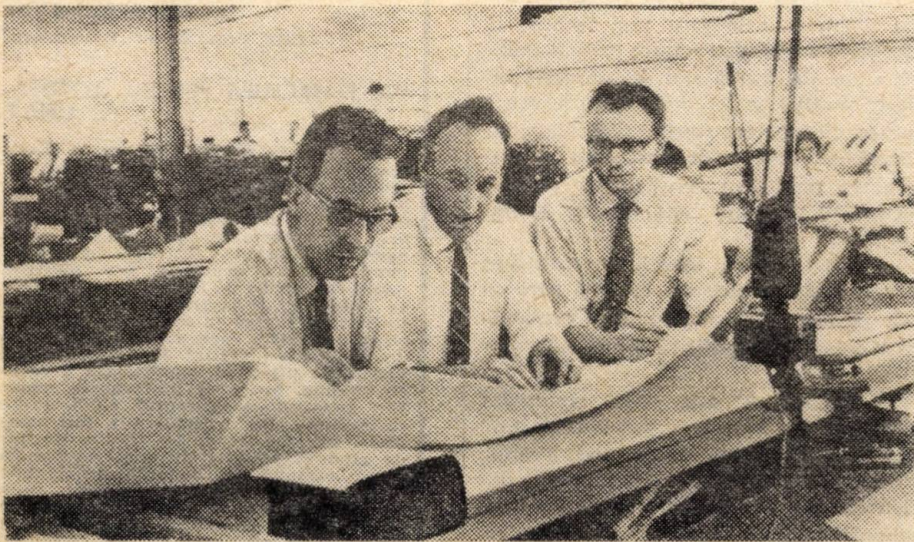
Asia: din 1956 pînă în 1963, peste 4 000 de savanți și ingineri din Japonia, Filipine, Taiwan, Coreea de sud s-au stabilit peste ocean. Fuga talentelor a luat proporții alarmante. De pildă, jumătate din matematicienii japonezi de înaltă clasă trăiesc în prezent în S.U.A.

America Latină: aproape 3 000 de specialiști cu studii universitare au emigrat în ultimii cinci ani în S.U.A. După calculele unui expert, din țările Americii Latine se stabilesc anual în S.U.A. tot atîția medici și studenți în medicină cîți absolvă trei dintre cele mai mari universități latino-americane.

Torentul s-a întetit după recente schimbări în legislația S.U.A. privind imigrarea, potrivit cărora specialiștii primesc cetățenia americană fără prea multe formalități.

(...) „Exodul materiei cenușii” lovește puternic țările din care pleacă savanții. Pentru țările slab dezvoltate aceasta este o adevărată tragedie... Nu sînt întimplătoare alarma și vocile care se fac auzite.

S. KONDRĂȘOV

Uzină americană, ingineri englezi... Numai în 1966 au părăsit Marea Britanie, plecînd spre S.U.A., peste 500 de specialiști din industria aeronautică

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post
Nr. 26 245

BĂTĂLIE POLITICĂ ÎN SPANIA

PRIMA ADEVĂRATĂ BĂTĂLIE politică din Spania de după războiul civil, cu 31 de ani în urmă, a început la Madrid, în momentul în care Cortesul (parlamentul spaniol) a inițiat dezbaterile asupra proiectului de lege menit să sporească puterile „Mișcării Naționale”.

Niciodată pînă acum, în istoria de trei decenii a regimului, nu s-a înregistrat o opoziție atît de fățișă și atît de unanimă împotriva unei propuneri a guvernului spaniol. Timp de cîteva săptămîni, numeroase ziare spaniole au avertizat în editorialele lor împotriva aprobării, în forma sa actuală, a proiectului care stabilește un monopol politic virtual al „Mișcării Naționale” în era post-Franco.

În momentul în care comisia Cortesului pentru legislația fundamentală, comisie formată din 55 de membri, s-a întrunit pentru a analiza această lege, ea a avut în față un volum de 500 de pagini conținînd peste 500 de amendamente separate la lege; este o sfidare excepțională la adresa dorințelor regimului.

Deși actualul Cortes, al cărui mandat expiră la sfîrșitul acestei luni, este format din deputați aleși cu grijă de guvern, amendamente de mare importanță au fost supuse de membri ai comisiei începînd cu unele elemente importante ale regimului și pînă la trei arhiepiscopi romano-catolici conservatori.

După părerea spaniolilor cu preocupări politice, în această dezbatere este în joc fie posibilitatea ca Spania să revină pe calea prudentă spre liberalizare, inițiată anul trecut, sau să rămîna blocată într-un „neo-franchism” autoritar atunci cînd liderul în vîrstă de 74 de ani va părăsi scena.

„Legea Organică a Mișcării și a Consiliului său Național” prevede într-adevăr o identificare legală a statului spaniol cu „Mișcarea Națională” într-un grad neatîns pînă acum. Mișcarea era o organizație politică amorfă incluzînd toate forțele franchiste, de la Falanga de tip fascist pînă la regalistii de dreapta. Legată de organizațiile sindicale controlate de regim și activînd la niveluri provinciale și municipale, ea exercita un patronaj puternic asupra întregului stat.

În decembrie anul trecut, cînd spaniolii au aprobat, în cadrul unui referendum, noua constituție propusă de Franco — și menită să constituie cadrul politic al Spaniei în anii viitori — „Mișcarea Națională” a fost caracterizată în mod formal drept „comuniunea spaniolilor în cadrul unui acord ordonat de păreri și al unei ordini politice deschisă tuturor”.

Mulți sperau că va aduce un oarecare grad de flexibilitate și, în cele din urmă, va deschide calea spre admiterea partidelor politice în Spania. Aceste speranțe s-au spulberat însă pe măs-

MIKA ŠPILJAK

președintele Vecei Executive Federale a R. S. F. Iugoslavia

La 18 mai, întrunit în ședința comună, Vecea Federală și Vecea Popoarelor ale Skupștinei Federale a R.S.F. Iugoslavia au desemnat noul guvern al țării (Vecea Executivă Federală). În funcția de prim-ministru (președinte al Vecei Executive Federale) a fost numit Mika Špiljak.

Mika Špiljak s-a născut în 1916, în comuna Odra, raionul Sisak din Croația. A urmat școala de meserii din localitatea Sisak și a lucrat apoi ca muncitor. În 1938 devine membru al Partidului Comunist din Iugoslavia.

Începând din 1941, Mika Špiljak participă activ la lupta de eliberare națională a Iugoslaviei, fiind purtător al „Insignei memoriale 1941”. În timpul războiului a fost comisar politic de batalion, secretar organizator al Comitetului regional al Partidului Comunist din Croația și secretar al Comitetului regional al Uniunii Tineretului Comunist din Iugoslavia. A fost, de asemenea, membru al Consiliului antifascist republican de eliberare națională a Croației, încă de la înființarea acestui consiliu. Pentru activitatea desfășurată în timpul războiului de eliberare, noului prim-ministru iugoslav i s-a conferit titlul de „Erou național”.

După eliberare, în cursul activității sale, Mika Špiljak a îndeplinit următoarele funcțiuni: președinte al Comitetului popular al orașului Zagreb, secretar al Comitetului orășenesc Zagreb al Uniunii Comunistilor din Croația, membru al Comitetului Executiv al C.C. al Uniunii Comunistilor din Croația. Între anii 1961 și 1964 a fost vicepreședinte al Consiliului Central al Uniunii Sindicatelor din Iugoslavia. În 1963 a fost ales președinte al Vecei Executive a Republicii Socialiste Croația.

Mika Špiljak este membru al Comitetului Central al Uniunii Comunistilor din Iugoslavia și al Prezidiului C.C. al U.C.I.

V. B.

sură ce diferite legi erau prezentate Cortesului, iar generalul Franco a avertizat într-un discurs ținut luna trecută că în Spania nu vor exista „niciodată” partide politice.

Astfel, legea cu privire la „reprezentarea familială” în Cortes, aprobată de comisie după dezbateri îndelungate și înverșunate, prevede că cei 108 deputați care urmează să fie aleși în mod direct pentru prima oară vor trebui să jure credință principiilor „Mișcării Naționale”. Ceilalți 486 deputați urmează să fie aleși de regim, de grupările sindicale și profesionale și de Mișcare însăși. Propunerile în sensul ca actualele „asociații familiale” provinciale să aibă posibilitatea de a prezenta candidați au fost respinse de teama că aceste asociații s-ar putea transforma cu vremea în partide politice. A fost votată o clauză prin care se cer 1500 de semnături autentificate pentru ca o candidatură să devină legală. În aceste împrejurări, la Madrid circulă părerea că nici un candidat independent nu ar avea vreo șansă în cazul când s-ar prezenta în alegeri.

Cele mai mari resentimente au fost provocate însă de proiectul de lege cu privire la „Mișcarea Națională”. Întrucât Consiliul Național al acesteia — care urmează să servească drept Cameră Superioară în care se vor lua hotărâri cu privire la constituționalitatea legilor — va fi ales numai dintre membrii Mișcării, presa a scris că această procedură înăbușă orice alte curente de opinie. „În ce fel — a întrebat un înalt funcționar guvernamental dezamăgit — vom putea înregistra păreri diferite în cadrul acestui sistem? Nu pentru aceasta am votat în cadrul referendumului”.

Ziarul monarhist „A.B.C.” din Madrid scrie într-un editorial că proiectul de lege privitor la Mișcarea Națională reprezintă „pericolul bătrâneții încă de la naștere, deoarece limitează într-o măsură extraordinară accesul oamenilor noi”.

Tad SZULC

EL NACIONAL

CARACAS

CONFERINȚA EXPORTATORILOR

CU PUȚIN TIMP în urmă, s-a ținut la Caracas prima conferință națională a exportatorilor. În cursul discuțiilor s-a putut constata cu claritate care este realitatea din Venezuela în materie de comerț exterior și ce trebuie făcut pentru diversificarea exporturilor.

Diversificarea exporturilor țării este o necesitate, dat fiind faptul că numai patru produse — petrol, fier, cafea și cacao — reprezintă 95,5 la sută din volumul total al mărfurilor exportate. Din această cauză, Venezuela este una dintre țările latino-americane cel mai direct afectate de scăderea continuă a prețurilor la materiile prime pe care le exportă și de tendința creșterii

prețurilor la produsele industriale pe care le importă.

Referindu-se la scăderea cu 16 la sută a prețurilor materiilor prime produse în țările continentului, însuși ministrul dezvoltării, Hernandez Solis, a recunoscut că, în decurs de opt ani, deteriorarea acestora a însemnat pentru Venezuela o pierdere de 3 miliarde bolivarilor; totodată, prețurile produselor importate au crescut cu aproximativ 50 la sută în ultimii 15 ani.

În anii trecuți, această problemă a constituit subiectul dezbaterilor în numeroase organisme internaționale și, în primul rând, la Conferința pentru Comerț și Dezvoltare de la Geneva (1964), precum și la sesiunile Comisiei Economice a O.N.U. pentru America Latină (C.E.P.A.L.). Dar, dacă la începutul acestui deceniu, denunțarea deteriorării raportului de schimb era făcută numai de anumite cercuri din țările latino-americane, în prezent, ea se face — în strinsă legătură cu problema asigurării independenței economice a țărilor în curs de dezvoltare — de pătri largi, inclusiv exponenți ai burgheziei naționale.

Din acest punct de vedere, este semnificativă recenta consfătuire a exportatorilor din Venezuela; și poate nu atît reuniunea în sine și rapoartele prezentate asupra exporturilor actuale ale țării, cît mai ales propunerile care s-au sugerat pentru viitor. Astfel, în discursul inaugural ținut de președintele Camerei venezueleze a exportatorilor, Antonio Diaz Martinez, a fost enunțat principiul că politica în domeniul industriei și al comerțului interior trebuie să fie coordonată cu comerțul exterior. În sinteză, punctele principale ale discursului lui A. D. Martinez au fost următoarele: înfăptuirea industrializării, nu numai în ramura bunurilor de consum ci și în sectoarele semifabricatelor și produselor finite, dezvoltarea industriei de bază fiind unul din obiectivele primordiale ce revin statului; ridicarea nivelului de folosire a forței de muncă prin crearea a cît mai multe locuri de muncă permanente; realizarea unei reforme agrare care să ducă la creșterea productivității muncii în agricultură; lărgirea piețelor.

Este important faptul că începe să apară un curent pentru înfăptuirea de transformări în domeniul economic. Asemenea transformări contrastează puternic cu vechile structuri și cu clasele care le mențin. Istoria tuturor țărilor dezvoltate de astăzi a cunoscut un moment în care evoluția lor a cerut independența economică. De exemplu, S.U.A. au reușit să-și dezvolte economia industrială numai atunci cînd au depășit dependența unui regim mono-productiv de materii prime — bumbac și tutun — impus de Marea Britanie.

O altă hotărîre adoptată de conferința exportatorilor se referă la revizuirea listei nr. 2 din Tratatul dintre Venezuela și S.U.A. (acest tratat conține prevederi care constituie serioase obstacole în calea dezvoltării exportului venezuelez — n.n.). Recomandarea privind dezvoltarea relațiilor comerciale și diplomatice cu țările din Asia și Africa constituie, de asemenea, o dovadă de înțelegere a realității. ...În sfîrșit, a fost corectă concluzia care se referă la necesitatea de a studia foarte serios și fără prejudecăți posibilitățile de schimburi pe care le oferă țările cu economii planificate. Acestea sînt țările socialiste.

O LUCRARE PUȚIN CUNOSCUTĂ A LUI D. BOLINTINEANU

Paul Popescu, comuna Nănești, raionul Sighet. Invitat să facă parte din suita domnitorului Alexandru Ioan Cuza, în călătoria pe care acesta a întreprins-o la Constantinopol în anul 1860, Dimitrie Bolintineanu spunea că „nu va lăsa să treacă ocazia de a descrie cele ce se vor întâmpla în cursul ei” și, ținându-se de cuvânt, a întocmit o broșură care a apărut la București imediat după întoarcerea din călătorie. Broșura se intitulează „Vizita Domnitorului Principatelor Unite la Constantinopol”. Semnat: D.B. București, 1860. Biblioteca Academiei posedă un exemplar din această scriere, pe care o puteți consulta când veți trece prin București.

DE CE „CASA ALBĂ”?

Virgil Virgolici, București. 1) Casa Albă, reședința oficială a președintelui Statelor Unite, se află la Washington, pe Pennsylvania Avenue, nr. 1600. Piatra fundamentală a fost pusă la 12 octombrie 1792, Casa Albă fiind astfel cea mai veche clădire federală din capitala S.U.A. Primul ei ocupant a fost președintele John Adams, care s-a instalat în noua clădire în noiembrie 1800, când Congresul s-a întrunit pentru prima oară la Washington. Pentru că zidurile de piatră albă ale reședinței prezidențiale contrastau puternic cu clădirile de cărămidă roșie din împrejur, prin 1809 a început să se spună Casa Albă. De-abia sub președinții Theodore Roosevelt s-a oficializat denumirea „The White House” (Casa Albă) dar ea era cunoscută ca atare cu mult înainte de vopsirea în alb a exteriorului după ce, în august 1814, focul pus de armata engleză îi înnebrirea fațada. Casa Albă are trei etaje și peste 100 de încăperi.

2) Nu e vorba de o schimbare a denumirii ci numai de o corectare a traducerii.

3) Inițialele respective nu au o semnificație deosebită. E vorba doar de prenumele persoanei despre care ne întrebăm.

CELE TREI GENERAȚII

Ștefan S. Gorovei, Fălticeni. Atunci când am scris „Poșta redacției” din nr. 22) că „Olanda a fost condusă de regine timp de trei generații”, am avut în vedere faptul că, între 1890 și 1899, Emma de Valdeck-Pyrmont, văduva regelui Wilhelm al III-lea, a asigurat regenta până la majoratul fiicei sale Wilhelmina. A urmat la tron regina Wilhelmina, până în 1948, când a abdicat în favoarea fiicei sale, actuala regină Iuliana.

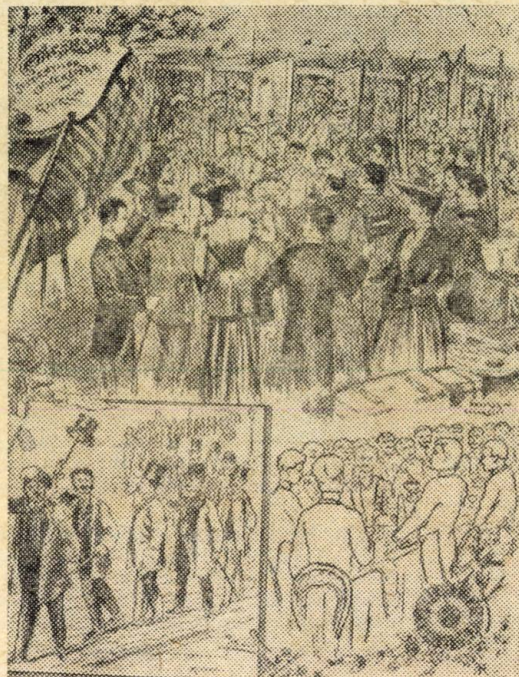
În ce privește articolul dv. el n-a apărut pentru că nici în ultima formă trimisă n-ați ținut seama de recomandările consultantului nostru de specialitate.

SALONUL AERONAUTIC

Virgil Simplăceanu, București. În acest număr vă satisfacem dorința de a citi un reportaj ilustrat consacrat Salonului aeronautilor de la Paris. Vom ține seama și de celelalte sugestii.

Mihai Haiducu, București. Faceți probabil o confuzie. Vizita la care vă referiți nu a avut loc niciodată și ca atare nu putea să fie prezentată nici de televiziune, nici de cinematografie.

PRIMUL CONGRES STUDENTESC DIN ROMANIA

I. Condurat, Giurgiu. Aveți dreptate, orașul dv. a găzduit primul congres studentesc internațional din țara noastră. Acest congres s-a ținut în zilele de 4-6 septembrie 1891; la lucrările sale au participat numeroase delegații din partea universităților din Belgrad, Sofia, Atena, Iași și București. „Giurgiuvenii” — spun zărele timpului — conformându-se tradiției străbune, au oferit cu drag ospitalitate studenților străini, aceștia devenind, pentru trei zile, copiii răsfățați ai orașului. Într-un fel, acest congres a avut și o caracteristică neamăcunoscută înainte — și-a pre-

Marius Tigoiu, București. Articolul trimis de dv. nu se încadrează în profilul revistei noastre.

SISTEMUL DE GUVERNĂMINT ÎN OLANDA

Cornel Lițu, comuna Moldova-Sulița, raionul Cîmpulung-Moldovenesc. Olanda este o monarhie ereditară constituțională. Constituția promulgată inițial în 1914 și revizuită de mai multe ori delimitează atribuțiile monarhului și ale parlamentului. Puterea executivă este exercitată de suveran (mai precis de monarh și de miniștri, numiți împreună „coroana”). Ea constă în comanda forțelor armate; conducerea afacerilor externe, cu amendamentul că este nevoie de asentimentul parlamentului (staten-generaal) pentru a declara război sau pentru a încheia pace; numirea și revocarea miniștrilor; dreptul de a dizolva una sau ambele camere ale parlamentului. Coroana este ajutată de Consiliul de stat (Raad van-state) format din 20 de membri, care avizează asupra proiectelor de lege înainte de a fi supuse parlamentului. Consiliul de miniștri (Minister raad), care exercită de facto puterea executivă, este condus de un prim-ministru numit de suveran. În caz de conflict între guvern și parlament, suveranul poate, pe răspunderea cabinetului, să facă uz de dreptul său de a dizolva parlamentul, dar numai o dată. Puterea legislativă este exercitată de suveran împreună cu parlamentul.

lungit lucrările cu încă trei zile față de program, mutându-se la București, unde au fost organizate sedințe, „soareuri” cu recitări, banchete, defilări, și la sfârșit, o uriașă horă a unirii în jurul statuii lui Mihai Viteazul, în acompaniamentul cîntecelor „Hai să dăm mină cu mină” și „Deșteaptă-te române”. (În desenul alăturat, apărut în „Ilustrația Română” septembrie 1891: sus — primirea studenților la București; stînga, jos — defilarea în monom, spre Cîșmigiu, noaptea, cu lămpioanele în bastoane; dreapta, jos — banchetul de închidere).

O CONTROVERSĂ INTERMINABILĂ

În viitor, limbile artificiale vor avea și mai puțin succes decît pînă acum. Intențiile generoase ale celor ce le-au creat, de la Zamenhof pînă la prof. I. Roseti — București, merită încontestabil cea mai sinceră considerație și truda lor trebuie de asemenea apreciată. Dar se trece prea ușor cu vederea faptul că toate aceste limbi artificiale, destinate inițial zonei „europo-atlantice”, au fost create prin sintetizarea materialului oferit de cele trei ramuri principale (neolatină, slavă, germanică) ale „trunchiului” comun indo-european. Astăzi însă, preocuparea pentru o viață culturală activă a cuprins aproape toate popoarele lumii. Ele folosesc o gamă imensă de limbi și dialecte, imposibil de concentrat într-o singură formulă filologică. Și a recomanda acestor popoare utilizarea unei limbi artificiale de rezonanță europeană ar trezi în rîndurile lor rețineră — oarecum justificată — față de o asemenea formă de „neocolonialism cultural”.

E. VICTOR
Craiova

Dv. formulați un punct de vedere just. Este numai unul dintre numeroasele argumente care condamnă la sterilitate eforturile de a impune o limbă universală. După cum ne-am putut da însă seama din scrisorile pe care le primim de la adepții unei aseme-

nea formule artificiale și mai ales de la esperantiști, zelul și entuziasmul lor le asigură un fel de impenetrabilitate față de argumentele logice. Fiecare dintre manifestările cluburilor esperantiste din diverse țări ia în ochii lor proporțiile unor evenimente de semnificație mondială. Și, la urma urmei, ce rost ar avea să ne înversunăm în a le risipi iluziile? Mai ales că, după cum subliniați și dv., intențiile lor sînt generoase, unul dintre principalele mobiluri ale activității lor fiind acela de a contribui la întărirea prieteniei între popoare.

TRANSCRIERE GREȘITĂ

Ion Fizeșan, comuna Recas, raionul Timișoara. Confuzia pe care o faceți dv. se datorește fie unei deformări prin transcriere a numelui lui Claude Eatherly (în versiunea dv. Teserly) fie, poate, copierii lui dintr-o lucrare literară în care numele au fost modificate în mod intenționat. De altfel și celelalte nume americane din scrisoarea dv. sînt ortografiate greșit.

ORAȘE AFRICANE

Constantin Apostol, București. Capitala statului Ruanda este orașul Kigali. Localitatea Aburi, în apropierea căreia a avut loc în ianuarie 1967 conferința secretă a guvernatorilor militari ai Nigeriei, se află nu pe teritoriul acestei țări ci în Ghana.

Prof. Silvia Dobru, comuna Cotnari, raionul Hîrlău. Regretăm că nu vă putem ajuta, dar noi nu dispunem de astfel de adrese. De asemenea, revista noastră nu a publicat pînă acum fotografiile de care aveți nevoie.

Ion Bunea Bunescu, București, ing. Ernil Mitrofan, Turnu Severin. Vedeți răspunsul dat cititorului E. Victor din Craiova.

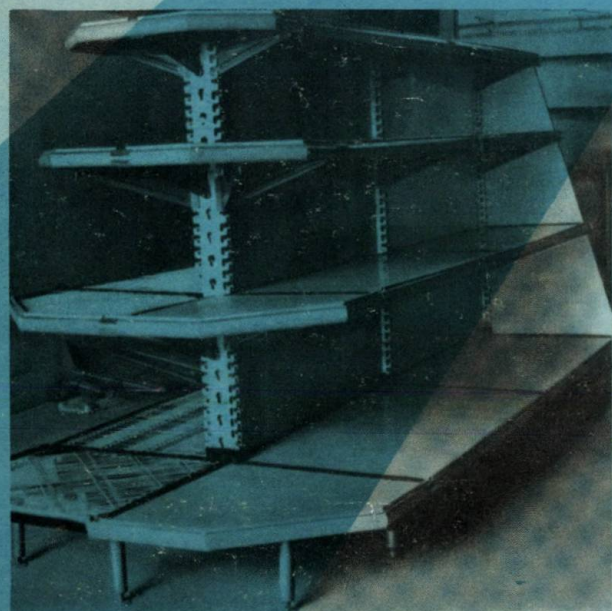
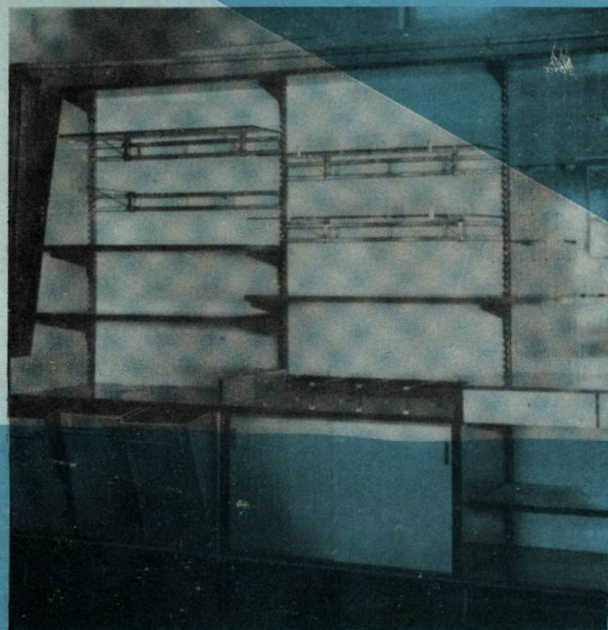
Mihai Nueleanu, comuna A-ninoasa, raionul Fîlășii. Sîntem de acord cu dv. într-o singură privință: ar fi preferabil ca cei ce ne scriu să nu repete întrebări la care s-a mai răspuns în cadrul „Poștei redacției”. În nici un caz însă nu dorim să transformăm această rubrică într-un fel de „mică publicitate” a schimbului de reviste, așa cum s-ar întâmpla dacă am publica tot mai numeroasele cereri și oferte în acest sens. „Cititorii pasionați ai revistei”, cum îi numiți dv. pe cei ce nu vor să piardă nici un număr, știu că, pentru a se asigura în acest sens, trebuie să se aboneze.

lumea

Săptămînal de politică externă
editat de Uniunea Ziaristilor din
Republica Socialistă România

Redacția și administrația: București,
Piața Științei 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul
poligrafic „Casa Științei”

Întreprinderea de industrie locală

„BĂIMĂREANA”

Baia Mare, str. M. Eminescu nr. 63

execută mobilier comercial pentru unitățile comerciale cu orice profil.

Noile tipuri de mobilier comercial executate de întreprindere au o linie modernă și sînt ultima expresie a creațiilor de acest gen.

Calitatea mobilierului produs de Întreprinderea de industrie locală „BĂIMĂREANA”, Baia Mare, str. M. Eminescu nr. 63, este binecunoscută de către consumatori. Dintre noile tipuri de mobilier pe care le va livra anul acesta către magazinele de specialitate se numără și următoarele :

- Camera combinată tip VENUS
- ” ” tip TEHNOLEMN
- ” ” tip MOGOSA
- Bucătăria tip Camelia
- Recamieuri tip TEHNOLEMN

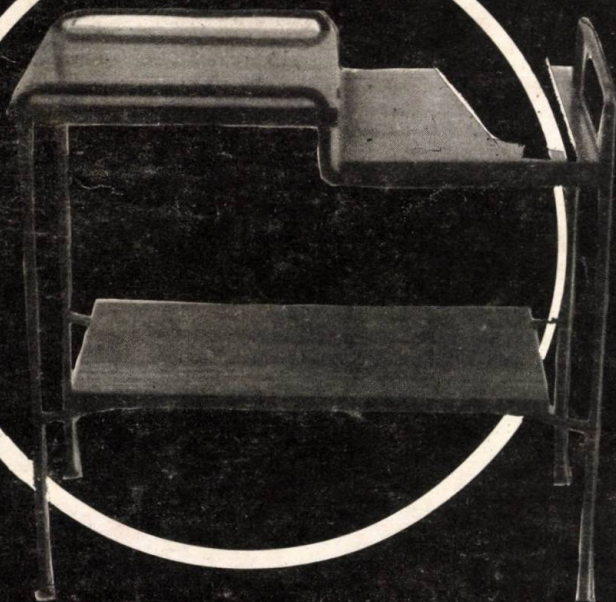
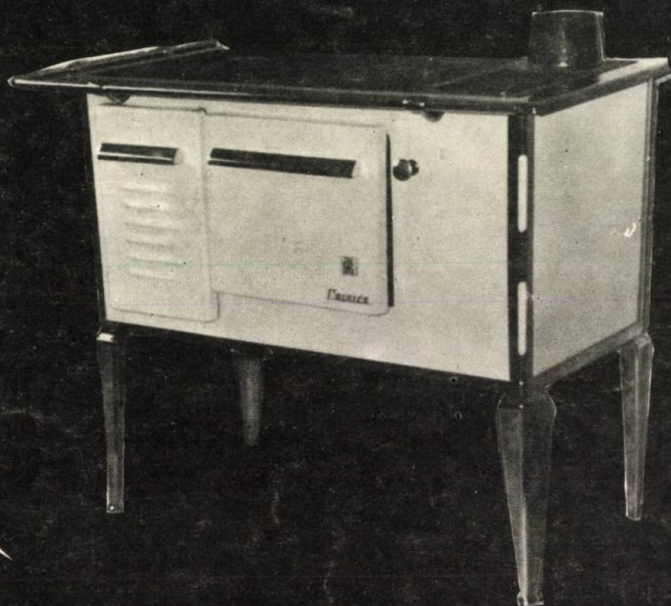
Întreprinderea de industrie locală „BĂIMĂREANA”, Baia Mare, str. M. Eminescu nr. 63, execută piese auto, printre care :

- Discuri ambreiaj pentru toate tipurile de autovehicule
- Supape
- Cric manual de 5 tone
- Cap bare

Dintre produsele de metalurgie pe care le execută pentru populație Întreprinderea de industrie locală „BĂIMĂREANA”

- Baia Mare, str. M. Eminescu nr. 63, se numără
- Cazane pentru baie
- Cazane pentru rufe.

COMBINATUL I MAI Satu Mare

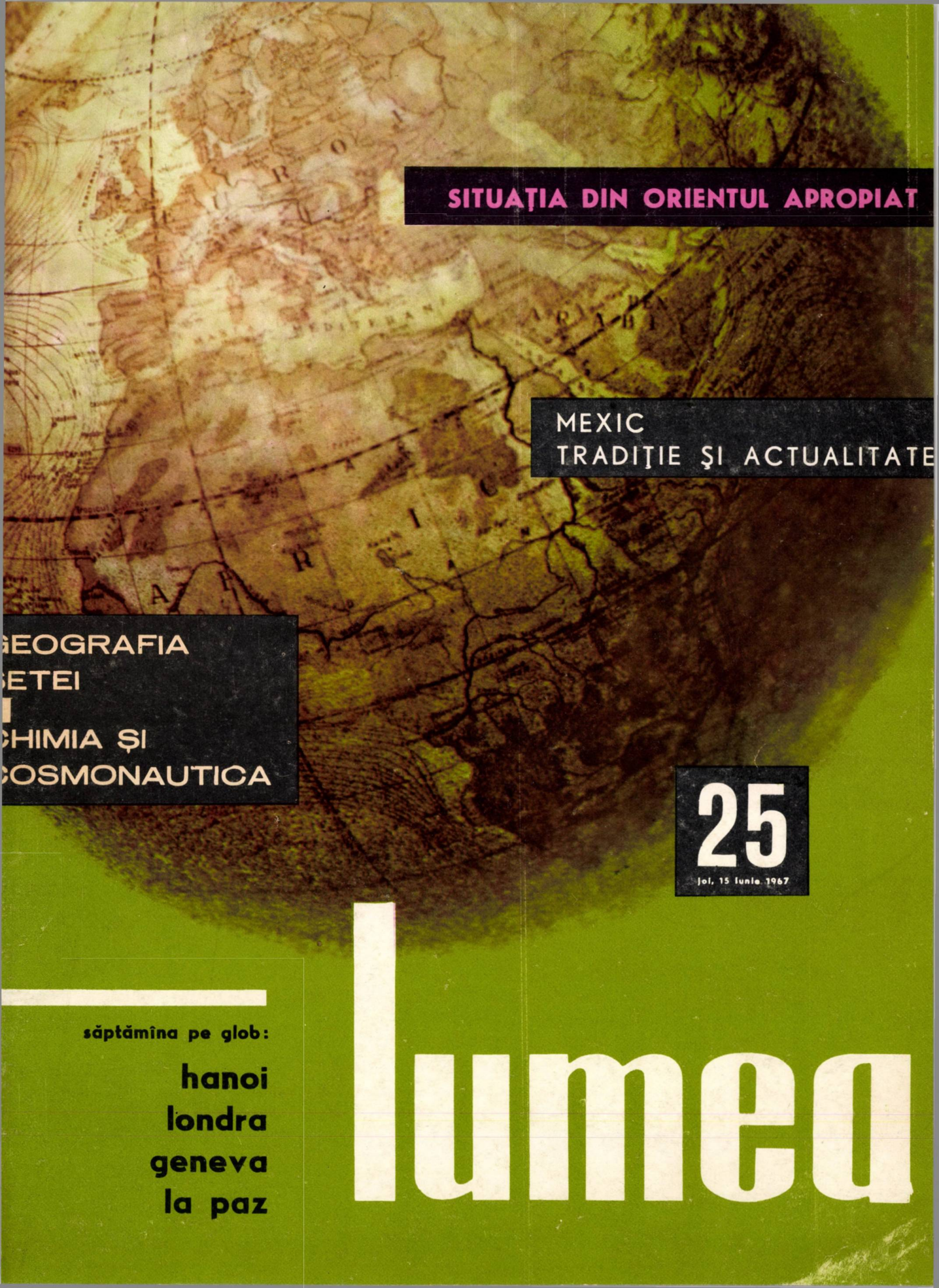
OFERA PRIN MAGAZINELE DE SPECIALITATE

■ Mașina de gătit tip „Casnica” ■ Fotolii
tip Someș ■ Cuier perete tip Marina ■ Sta-
tive de flori

Întreprinderea mai produce mobilier pentru birouri,
laboratoare, școli, cămine, precum și mobilier tehnologic
pentru industria ușoară, chimică, alimentară și meta-
lurgică.

Rugăm să vă adresați întreprinderii în orice problemă
de mobilier din metal, lemn și masă plastică.

SITUAȚIA DIN ORIENTUL APROPIAT

**MEXIC
TRADIȚIE ȘI ACTUALITATE**

**GEOGRAFIA
REȚEI
CHIMIA ȘI
COSMONAUTICA**

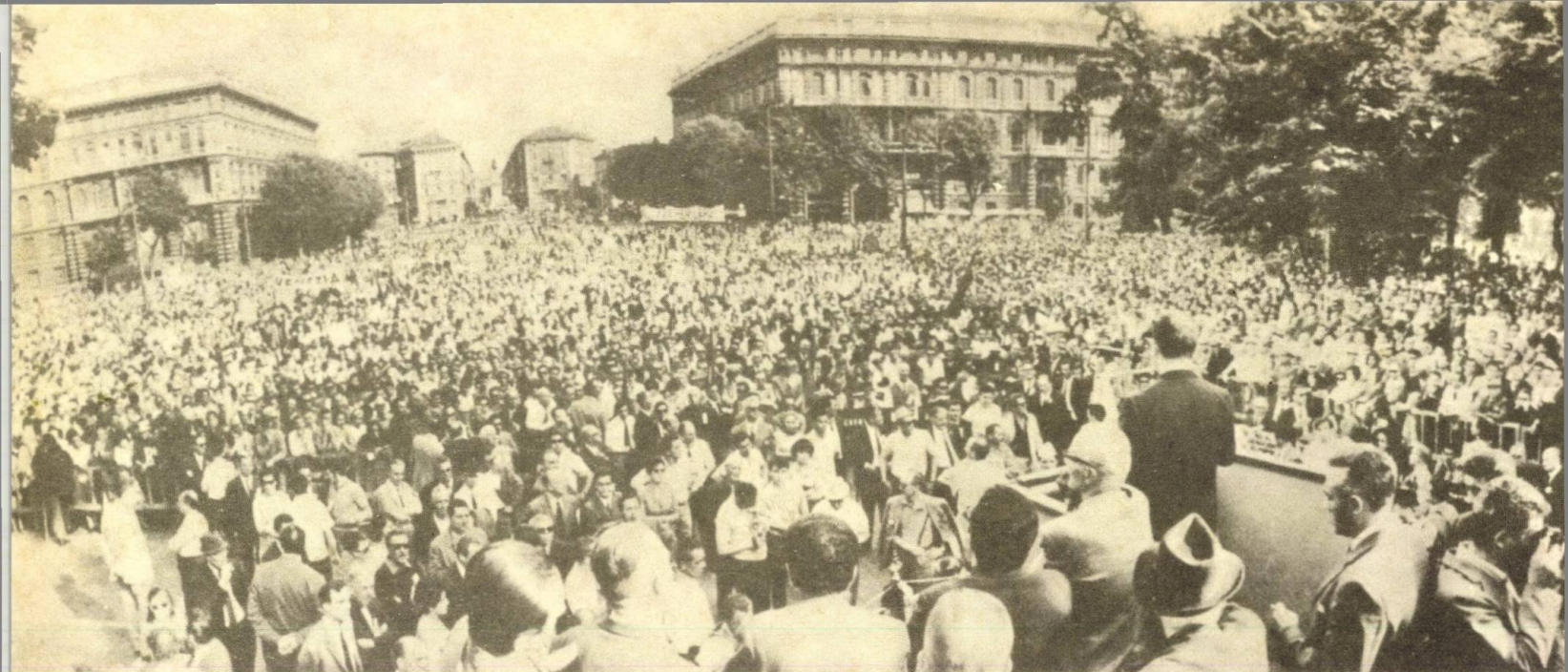
25

Joi, 15 Iunie 1967

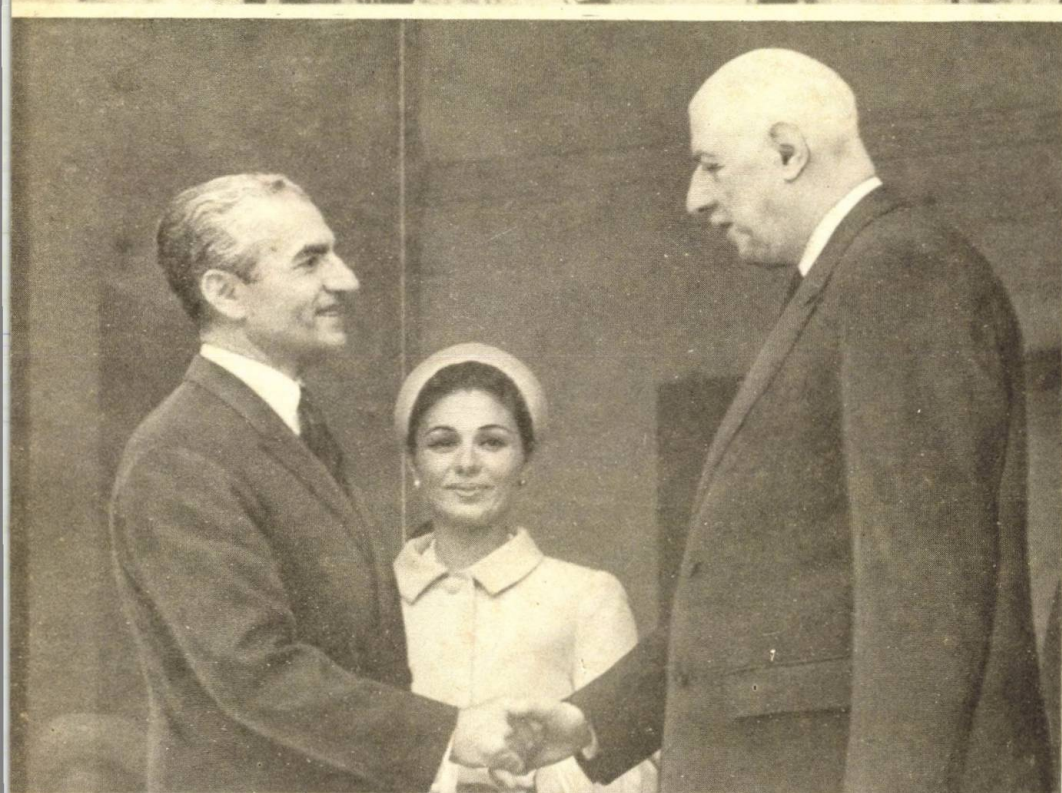
săptămîna pe glob:

**hanoi
londra
geneva
la paz**

lumea

Peste 100 000 de persoane au participat, în piața Domului din Milano, la o uriașă manifestație de protest împotriva agresiunii americane din Vietnam.

DIN ACTUALITATEA INTERNAȚIONALĂ

Înainte de a părăsi Europa, cu destinația Teheran, Șahișahul Iranului, Mohammad Reza Pahlavi, a avut o întrevedere la Paris cu președintele de Gaulle.

În Berlinul occidental, cu prilejul unei demonstrații de protest împotriva loviturii de stat militare din Grecia, manifestații cer eliberarea imediată a deținuților politici.

lumea

nr. 25 (190) - 15 iunie 1967

sumar

DECLARAȚIA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST
ROMÂN ȘI A GUVERNULUI REPUBLICII SOCIALISTE ROMANIA CU
PRIVIRE LA SITUAȚIA DIN ORIENTUL APROPIAT

MERSUL EVENIMENTELOR

5—6 Încheierea vizitelor ministrului de externe al României.
— În Vietnam. — Bolivia : stare de asediu. — Reuniuni și
întilniri interoccidentale

ARTICOLE

3 În interesul asigurării păcii în Orientul Apropiat. *Constantin Florea*
8 Commonwealthul la „ora C.E.E.” *Richard Clements*
9 Geografia setei. *Mircea Malița*
14 Tailanda, „portavion terestru” al S.U.A. *Sergiu Verona*
18 Geneva 1967. *Silviu Brucan*
20 Mexic, tradiție și actualitate. *Anca Voican*
24 Coreea de sud : „Sezonul electoral” — o formalitate. *Corneliu Vlad*
25 O pagină din istoria C.I.A. : Operația „Guyana”. *Mihai Matei*

INTERVIURI

7 TAKEO MIKI, ministrul afacerilor externe al Japoniei : Comprehensiune și respect reciproc. *Cornel Răducanu*
12 JULES MOCH, membru în Comitetul Director al Partidului Socialist Francez : Valoarea dialogului. *Horia Liman*
13 CECIL H. KING : „Bunăvoința nu se creează în sine”.
19 ADAM KRUCZKOWSKI, directorul Institutului pentru probleme internaționale din Varșovia : Cercetări în domeniul problemelor internaționale. *Florica Șelmaru*

REPORTAJ PE GLOB

16 „Cheja Saharei”. *Rodica Georgescu*

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

22 Chimia și cosmonautica. *Prof. Vasili Nikiforov*

26 Pe urmele lui Bormann et comp.

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—31 Les Temps Modernes, Izvestia, The New York Times, La Mañana, The Christian Science Monitor

SCRIITORI DIPLOMAȚI

29 Jean-Jacques Rousseau. *Victor Torynopol*

PROFIL

31 AMINTORE FANFANI, ministrul afacerilor externe al Italiei

DECLARAȚIA

COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN ȘI A GUVERNULUI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA CU PRIVIRE LA SITUAȚIA DIN ORIENTUL APROPIAT

Comitetul Central al Partidului Comunist Român, guvernul Republicii Socialiste România și poporul român își exprimă profunda îngrijorare față de evenimentele grave petrecute în Orientul Apropiat ca urmare a ostilităților izbucnite între Izrael și țările arabe, care au provocat mari pierderi materiale și umane popoarelor din această regiune, punând în pericol cuceririle democratice și independența statelor arabe, constituind în același timp o amenințare la adresa păcii și securității popoarelor din întreaga lume.

Desfășurarea evenimentelor a demonstrat că folosirea forței armate nu poate constitui un mijloc de rezolvare a problemelor litigioase dintre state, servind numai scopurilor imperialismului, în frunte cu cel american, și reacțiunii din țările respective. Învățămintele popoarelor constituie o armă perfidă folosită de multă vreme de forțele imperialiste și coloniale pentru a-și menține dominația, pentru a-și redobândi pozițiile pierdute.

Comitetul Central al Partidului Comunist Român și guvernul Republicii Socialiste România s-au pronunțat și se pronunță pentru încetarea imediată și definitivă a tuturor acțiunilor militare din Orientul Apropiat, adoptarea măsurilor ce se impun pentru ca acestea să nu mai fie reluate, pentru retragerea trupelor izraeliene de pe teritoriile ocupate, precum și a tuturor trupelor în limitele granițelor dinainte de izbucnirea conflictului.

Comitetul Central al Partidului Comunist Român și guvernul Republicii Socialiste România consideră că pentru lichidarea urmărilor ostilităților militare, pentru rezolvarea problemelor litigioase din această zonă, este necesar ca părțile în cauză să se așeze la masa tratativelor în vederea găsirii soluțiilor corespunzătoare intereselor popoarelor respective, asigurării și consolidării păcii.

Interesele popoarelor din Orientul Apropiat, precum și ale păcii generale, cer ca între țările din această zonă să existe relații de colaborare, să se excludă amestecul reacțiunii imperialiste în treburile lor interne, să se adopte soluții care să creeze o perspectivă pentru conviețuirea pașnică a acestor popoare, pentru dezvoltarea acestor țări pe calea democrației, a progresului economic, național și social.

Comitetul Central al Partidului Comunist Român și guvernul Republicii Socialiste România își reafirmă deplina solidaritate cu lupta dreaptă a popoarelor arabe împotriva imperialismului și neocolonialismului, pentru apărarea independenței naționale și a cuceririlor democratice, pentru realizarea aspirațiilor lor de unitate națională.

Partidul Comunist Român, guvernul și poporul român își manifestă sprijinul deplin față de popoarele care se ridică împotriva robiei coloniale, pentru cucerirea independenței naționale, față de tinerele state care luptă pentru progres economic și social, pentru apărarea și consolidarea cuceririlor lor democratice.

Pronunțându-se împotriva tuturor uneltirilor reacțiunii, ale imperialismului, în frunte cu cel american, la adresa țărilor din Orientul Apropiat, Comitetul Central al Partidului Comunist Român și guvernul Republicii Socialiste România își reafirmă hotărârea de a milita cu toată fermitatea pentru restabilirea păcii în această regiune a lumii.

Avem convingerea că, trăgând toate învățămintele din evenimentele petrecute în Orientul Apropiat, forțele democratice progresiste și antiimperialiste, forțele cărora le este scumpă libertatea și independența popoarelor, cauza păcii, își vor întări unitatea pentru a zădărnici planurile imperialismului, pentru a face să triumfe cauza păcii.

DECLARAȚIA ROMÂNĂ DIFUZATĂ CA DOCUMENT OFICIAL AL CONSILIULUI DE SECURITATE

La 11 iunie a.c., Misiunea permanentă a Republicii Socialiste România pe lângă Organizația Națiunilor Unite a înaintat președintelui Consiliului de Securitate Declarația Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a guvernului Republicii Socialis-

te România cu privire la situația din Orientul Apropiat, spre a fi difuzată ca document oficial al acestui organism.

În aceeași zi, Declarația a fost difuzată statelor membre ale O.N.U., ca document oficial al Consiliului de Securitate.

PRIMIRI LA MINISTRUL DE EXTERNE AL ROMÂNIEI

Ministrul Izraelului la București

În ziua de 12 iunie a.c., ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, Corneliu Mănescu, a invitat în audiență pe Eliezer Doron, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al Izraelului la București, căruia i-a adus la cunoștință, în spiritul Declarației Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a guvernului Republicii Socialiste România din 10 iunie 1967, punctul de vedere al țării noastre cu privire la situația creată în Orientul Apropiat. Ministrul afacerilor externe a arătat că, după părerea guvernului român, în momentul de față este imperios necesar să se facă totul pentru împiedicarea oricărei acțiuni care ar putea duce la re izbucnirea conflictului armat. El a subliniat îngrijorarea pe care o produc declarațiile unor persoane de răspundere din statul Izrael în care se revendică teritorii sau alte avantaje de natură similară ca urmare a situației rezultate din operațiunile militare, fapt ce poate ridica noi obstacole în calea soluționării reciproc acceptabile a problemelor litigioase, duce la agravarea încordării și crearea unor noi surse de tensiune între Izrael și țările arabe. Ministrul de externe a exprimat poziția guvernului român după care este neapărat necesară retragerea cât mai grabnică a trupelor izraeliene de pe teritoriile ocupate, retragerea tuturor trupelor în limitele granițelor dinainte de izbucnirea conflictului. El a subliniat că guvernul român socotește deosebit de importantă rezolvarea pe bază echitabilă a problemei refugiaților arabi din Palestina. Guvernul român consideră că în situația creată interesele majore ale tuturor popoarelor din zona respectivă, ale păcii și securității internaționale impun întreprinderea unor măsuri raționale și echitabile, rezolvarea problemelor litigioase dintre state pe calea negocierilor, cu deplina responsabilitate pentru soarta păcii generale.

Ambasadorul R.A.U. la București

În ziua de 12 iunie a.c., ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, Corneliu Mănescu, a invitat în audiență pe ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Republicii Arabe Unite în Republica Socialistă România, M. F. Hamad, căruia i-a înfățișat poziția țării noastre cu privire la situația din Orientul Apropiat, exprimată în Declarația Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a guvernului Republicii Socialiste România din 10 iunie 1967. Consecvent în politica sa de a milita pentru zădărnicierea uneltirilor cercurilor imperialiste, pentru respectarea dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, fără nici un amestec din afară, pentru promovarea păcii, guvernul român își exprimă sprijinul și simpatia pentru lupta dreaptă a popoarelor arabe împotriva imperialismului și neocolonialismului, pentru apărarea independenței și cuceririlor lor democratice și sociale, pentru realizarea aspirațiilor de unitate națională.

Ministrul de externe a informat că guvernul român se pronunță pentru retragerea cât mai grabnică a trupelor izraeliene de pe teritoriile ocupate, precum și a tuturor trupelor în limitele granițelor dinainte de izbucnirea conflictului, pentru rezolvarea pe bază echitabilă a problemei refugiaților arabi din Palestina. El a arătat că, după părerea guvernului român, este imperios necesar să se facă totul pentru a împiedica orice acțiuni care ar putea duce la re izbucnirea conflictului armat și ar servi astfel numai cercurilor reacționare, imperialismului internațional, în primul rând imperialismului american.

Guvernul român consideră că problemele Orientului Apropiat pot fi rezolvate în mod trainic și viabil pe calea tratativelor între părțile în cauză, depunându-se eforturi perseverente pentru găsirea unor soluții care să țină seama de interesele fundamentale și legitime ale tuturor popoarelor acestei regiuni.

Alături de cercurile largi ale opiniei publice mondiale, opinia publică din țara noastră a urmărit cu adâncă îngrijorare evoluția crizei din Orientul Apropiat care, depășind cadrul strict politic, s-a transformat, timp de șase zile, într-un conflict militar sîngeros între Izrael și statele arabe. Vestea acceptării de către părțile beligerante a rezoluției Consiliului de Securitate al O.N.U. privind încetarea focului în această regiune, telegramele anunțînd normalizarea treptată a vieții în orașele și satele țărilor care s-au înfruntat pe cîmpul de luptă au produs, de aceea, o vie satisfacție în rîndul popoarelor iubitoare de pace din lumea întreagă.

Însuși faptul că în ultimii 20 de ani între Izrael și statele arabe au avut loc trei războaie dovedește cu prisosință că folosirea forței nu poate constitui un mijloc de rezolvare a problemelor litigioase între state, că această cale este profund confrară intereselor popoarelor, cauzei păcii și progresului social. De parte de a fi rezolvat problemele politice în suspensie dintre Izrael și statele arabe, războiul s-a soldat dimpotrivă cu o agravare serioasă a relațiilor dintre cele două părți, cu apariția unor noi surse de conflict, cu mari pierderi materiale și morale pentru popoarele din această regiune. În cursul raidurilor aeriene și al luptelor terestre au fost distruse obiective economice, cartiere de locuit, monumente istorice, mii de oameni au fost omorîți. Războiul a abătut popoarele din Orientul Apropiat de la eforturile îndreptate spre consolidarea economiei naționale, lichidarea moștenirii colonialiste, ridicarea nivelului de trai al maselor, punînd în pericol cuceririle democratice și independența statelor arabe și constituind totodată o gravă amenințare la adresa păcii în întreaga lume. S-a adevărit din nou faptul că „încercările de forță”, dezbinarea și învrăbirea între state nu servesc decît imperialismului internațional, în frunte cu cel american, forțelor reacțiunii din țările respective, cercurilor care se opun păcii și progresului popoarelor, dezvoltării unor relații normale între toate statele. În acest sens, încetarea conflictului militar dintre Izrael și statele arabe a fost apreciată de cercurile largi ale opiniei publice mondiale ca un succes important al forțelor păcii și rațiunii asupra forțelor războiului, ca un prim pas care va trebui consolidat și urmat apoi de o serie de măsuri menite să asigure o reglementare trainică a relațiilor dintre popoarele Orientului Apropiat.

Consecvență principiilor călăuzitoare ale politicii sale externe, bazată pe respectarea independenței și suveranității naționale, a neamestecului în treburile interne ale altor țări, a dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe soarta sa, România — acționînd în concordanță cu interesele păcii și progresului — s-a pronunțat de la bun început împotriva oricărei ascuțiri a divergențelor dintre Izrael și statele arabe, pentru soluționarea tuturor litigiilor pe căi pașnice, prin bună înțelegere. Totodată țara noastră și-a exprimat în mod clar atitudinea fermă împotriva oricărui amestec al cercurilor imperialiste în această regiune, dezaprobind acțiunile care ar putea adînci criza și ar îndepărta momentul soluționării sale.

Încă înainte de începerea ostilităților, în cuvîntarea rostită la adunarea activului de bază al Forțelor Armate ale Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că țara noastră se pronunță „împotriva tuturor

ÎN INTERESUL ASIGURĂRII PĂCII ÎN ORIENTUL APROPIAT

uneltirilor reacțiunii, ale cercurilor imperialiste în frunte cu cele ale imperialismului american, la adresa țărilor din Orientul Mijlociu. După părerea noastră, un război sau un conflict armat între statele arabe și Izrael nu ar servi nici unora nici altora, ci numai cercurilor reacționare, imperialismului internațional. De aceea, poporul nostru își exprimă speranța că se va face totul pentru evitarea unui conflict armat, că problemele litigioase se vor rezolva pe calea înțelegerii între părți, că se va ajunge la acorduri raționale și echitabile, care să țină seama de drepturile legitime ale popoarelor interesate. Interesele popoarelor din Orientul Mijlociu, interesele generale ale păcii cer ca între țările din această zonă să existe relații de colaborare, cer excluderea amestecului reacțiunii imperialiste în treburile lor interne, asigurarea progresului economic național și social al acestor țări.

După izbucnirea războiului, animat de năzuința sinceră de a contribui la încetarea cît mai rapidă a acestuia și la restabilirea păcii, la statornicirea unor relații normale între statele Orientului Apropiat, guvernul Republicii Socialiste România, într-o comunicare făcută reprezentanților guvernelor R.A.U. și Izraelului, și-a exprimat îngrijorarea față de începerea ostilităților și a adresat un apel celor două părți pentru încetarea imediată a ostilităților și soluționarea pe calea negocierilor a problemelor litigioase, respectîndu-se drepturile legitime ale popoarelor interesate.

Această poziție a fost reafirmată cu toată claritatea în Declarația C.C. al P.C.R. și a guvernului Republicii Socialiste România cu privire la situația din Orientul Apropiat în care este expus punctul de vedere al partidului și guvernului nostru privind căile de rezolvare a problemelor din această parte a lumii. „Comitetul Central al Partidului Comunist Român și guvernul Republicii Socialiste România — se spune în Declarație — consideră că pentru lichidarea urmărilor ostilităților militare, pentru rezolvarea problemelor litigioase din această zonă, este necesar ca părțile în cauză să se așeze la masa tratativelor în vederea găsirii soluțiilor corespunzătoare intereselor popoarelor respective, asigurării și consolidării păcii.

Interesele popoarelor din Orientul Apropiat, precum și ale păcii generale, cer ca între țările din această zonă să existe relații de colaborare, să se excludă amestecul reacțiunii imperialiste în treburile lor interne, să se adopte soluții care să creeze o perspectivă pentru conviețuirea pașnică a acestor popoare, pentru dezvoltarea acestor țări

pe calea democrației, a progresului economic național și social”.

Situația din Orientul Apropiat prezintă numeroase aspecte de o complexitate deosebită. Cu atît mai mult se impune ca toate țările interesate să acționeze cu luciditate și calm, să exploreze cu răbdare și tenacitate drumurile care duc spre o soluționare temeinică și echitabilă a tuturor problemelor în litigiu. În practica internațională cîștigă tot mai mult teren ideea că rezolvarea problemelor litigioase, a tuturor situațiilor, indiferent de gradul lor de complexitate, trebuie să se realizeze pe calea tratativelor, prin prisma respectării intereselor naționale fundamentale ale popoarelor.

În diferite țări ale lumii, cercuri oficiale, oameni politici, reprezentanți ai vieții publice și-au exprimat imediat după încetarea ostilităților hotărîrea de a contribui cît mai eficient la apianarea conflictului, restabilirea deplină a păcii și găsirea unei soluții negociate. În fața deputaților majorității parlamentare franceze, primul ministru Pompidou a declarat că Franța se străduiește „pentru a înlesni găsirea unei soluții durabile conflictului” prin mijloace pașnice. La Roma, președintele Consiliului de Miniștri al Italiei, Aldo Moro, a făcut cunoscut că a lansat țărilor interesate „un apel presant și prietenesc de a favoriza o soluționare pașnică a conflictului”.

Pentru asigurarea unei păci trainice în regiunea Orientului Apropiat este deosebit de important ca încetarea focului să nu fie considerată doar ca o simplă pauză, un prilej de refacere a forțelor militare în vederea declanșării unui nou război, ci ca un punct de plecare pentru o rezolvare trainică a problemelor, pentru instaurarea unei atmosfere de colaborare și prietenie între popoarele acestei regiuni. Tocmai de aceea și în interesul unei asemenea rezolvări a problemelor este necesar, așa cum se arată în Declarația C.C. al P.C.R. și a guvernului român, să se adopte toate măsurile necesare pentru ca încetarea focului să fie efectivă, iar ostilitățile militare să nu mai fie reluate, să se evite orice acțiuni care ar putea duce la aștirea unui nou conflict cu toate urmările nefaste inevitabile pentru popoarele acestei zone. În acest scop se impune retragerea trupelor izraeliene de pe teritoriile ocupate, precum și a tuturor trupelor pe pozițiile anterioare izbucnirii conflictului, deoarece numai astfel — și nu prin anexiuni teritoriale care ar complica într-o măsură și mai mare situația, ar învenina și mai mult relațiile dintre Izrael și statele arabe — pot fi create condiții favorabile pentru rezolvarea prin tratative a problemelor

litigioase, pentru reglementarea rațională, trairică a conflictului.

Ministrul afacerilor externe al României a arătat că, după părerea guvernului român, în momentul de față este imperios necesar să se facă totul pentru împiedicarea oricărei acțiuni care ar putea duce la re izbucnirea conflictului armat. El a subliniat îngrijorarea pe care o produc declarațiile unor persoane de răspundere din statul Izrael în care se revendică teritorii sau alte avantaje de natură similară ca urmare a situației rezultate din operațiunile militare, fapt ce poate ridica noi obstacole în calea soluționării reciproc acceptabile a problemelor litigioase, duce la agravarea încordării și crearea unor noi surse de tensiune între Izrael și țările arabe. Ministrul de externe a exprimat poziția guvernului român după care este neapărat necesară retragerea cât mai grabnică a trupelor izraeliene de pe teritoriile ocupate, retragerea tuturor trupelor în limitele granițelor dinainte de izbucnirea conflictului.

„Încetarea focului în Orientul Apropiat — declara John Gollan, secretarul general al Partidului Comunist din Marea Britanie, în ziarul „Morning Star”, trebuie să fie urmată de retragerea forțelor pe pozițiile ocupate la 4 iunie, înainte de a începe luptele. Acest lucru trebuie să înlesnească discuțiile pentru o reglementare politică care să asigure interesele tuturor popoarelor din Orientul Mijlociu. Indiferent de rezultatul luptelor, nimeni nu trebuie să-și facă iluzia că succesele militare ale Izraelului vor aduce stabilitate sau vor menține pacea în această regiune”. În același sens se exprima ziarul „The Washington Daily News”: „Ar fi o nebunie dacă izraelienii ar cere cîștiguri extravagante în urma victoriilor lor... Poate că cerem mult, dar ambele părți, învingător sau învins, trebuie să făurească din ruinele celui de-al treilea război arabo-izraelian o soluție care să preîntîmpine un al patrulea”.

Este însă neîndoielnic că problemele care există în această parte a lumii — la fel, de altfel, ca și în alte regiuni — pot fi rezolvate cu succes numai dacă se pleacă de la recunoașterea realităților istorice statornicite aici după cel de-al doilea război mondial, de la existența ca state de sine stătătoare a țărilor arabe și a Izraelului, de la necesitatea respectării dreptului legitim al tuturor popoarelor de a-și afirma ființa națională, de a-și stabili singure calea pe care să o urmeze. Refuzul de a lua în considerare aceste realități în Orientul Apropiat ca și în alte zone ale lumii constituie o piedică serioasă în instaurarea unui climat de pace și înțelegere între popoare, contravine cauzei păcii și securității internaționale, poate fi numai în avantajul forțelor imperialiste reacționare, interesate în existența unor focare durabile de tensiune și animozități care să poată fi folosite la momentul socotit oportun de către imperialismul internațional, în interesul acestuia. Singura cale spre asigurarea păcii în regiunea Orientului Apropiat o constituie renunțarea la orice anexiuni teritoriale, rezolvarea — în spiritul normelor dreptului internațional al principiilor umanismului — a drepturilor populației arabe strămutate din Izrael, statornicirea între statele arabe și Izrael a unor relații de egalitate, stimă și respect reciproc, de prietenie și cooperare.

„Situația internațională, a spus Luigi Longo, secretar general al P.C.I., este gravă și periculoasă: ordinul O.N.U. de încetare a focului în Orientul Apropiat a adus o anumită clarificare, dar acest prim pas alții nu l-au urmat pentru a da contradicțiilor o soluție justă pe baza respectării drepturilor legitime ale popoarelor arabe și a dreptului la existență a Izraelului”. Cine dorește reinstaurarea păcii în Orientul Mijlociu și afirmarea unei coexistențe pașnice între țările arabe și Izrael — a spus Longo — trebuie să caute să respingă propunerile anexioniste, care sînt un adevărat atentat la adresa păcii, trebuie să accepte reîntoarcerea trupelor izraeliene pe pozițiile anterioare.

Abordînd problema relațiilor viitoare dintre Izrael și statele arabe, primul ministru al Canadei, Lester Pearson, spunea: „Dacă Izraelul are dreptul la viață și prosperitate, la rîndul lor arabii au dreptul de a fi asigurați că nu vor pierde nici o porțiune din teritoriul lor”. De asemenea, Guy Mollet, secretarul general al Partidului socialist francez (S.F.I.O.), a declarat: „Trebuie ca atît arabii cît și izraelienii, musulmani și evrei, să-și dea seama că nimic nu-i opune în mod fundamental; dimpotrivă ei trebuie deci să învețe să trăiască alături, iar într-un viitor apropiat să coopereze”.

Popoarele din Orientul Apropiat au suferit secole în șir efectele nefaste ale stăpînirii coloniale. După lupte dirze care s-au încheiat cu lichidarea dominației imperialiste, R.A.U., Siria, Algeria și alte țări arabe s-au angajat pe calea unei dezvoltări independente, a lichidării înapoierii și a asigurării progresului social, obținînd o serie de rezultate pozitive în această privință. Lupta popoarelor arabe pentru apărarea și consolidarea independenței lor naționale, pentru dezvoltarea de sine stătătoare, opoziția lor fermă față de încercările de amestec în treburile lor interne întreprinse de cercurile imperialiste s-au bucurat și se bucură de sprijinul și simpatia forțelor progresiste și democratice din întreaga lume. Profund solidar cu aspirațiile de libertate și progres ale popoarelor, poporul român, partidul și guvernul nostru și-au manifestat întotdeauna și în mod activ solidaritatea cu lupta dreaptă a popoarelor arabe pentru apărarea independenței și cuceririlor lor democratice și sociale, pentru realizarea aspirațiilor lor de unitate națională. Poporul român se bucură în mod sincer de fiecare succes pe care popoarele țărilor arabe le obțin în lichidarea moștenirii colonialiste, în dezvoltarea unei economii proprii, în înfăptuirea transformărilor cu caracter progresist pe plan politic, social, economic și cultural.

Interesele reale ale popoarelor arabe pot fi asigurate numai în condițiile unei păci trairice, ale unui climat care să excludă orice posibilitate de amestec a cercurilor imperialiste în această regiune. În același timp, interesele statului Izrael cer ca el să contribuie la menținerea păcii și colaborării în regiunea Orientului Apropiat, să nu se lase antrenat în planurile cercurilor imperialiste agresive, să dezvolte cu țările arabe relații bazate pe respectul reciproc, pe neamestecul în treburile interne.

În ultimele decenii, numeroase fapte au confirmat că ori de cite ori în Ori-

entul Apropiat s-au creat momente de încordare, situații critice, cercurile reacționare internaționale și în primul rînd imperialismul american au căutat să le speculeze în propriul lor interes. Cercurile imperialiste poartă o grea răspundere pentru situația anormală și mereu încordată existentă în Orientul Apropiat în ultimele decenii. Exprimînd interesele companiilor petrolifere dornice să exploateze nestîngerit bogățiile din această zonă (producția de petrol a acestei zone reprezintă circa o treime din producția lumii nesocialiste, fiind controlată aproape în întregime de aceste monopoluri), cercurile imperialiste au promovat încă din primii ani postbelici o politică de ațîtare artificială a conflictelor și contradicțiilor între statele arabe și Izrael. Elaborarea doctrinelor Truman (1947) și Eisenhower (1957), agresiunea imperialistă împotriva Egiptului în 1956, intervenția militară a trupelor engleze și americane în Liban și Iordania, trimiterea flotei a 6-a a S.U.A. în Marea Mediterană, crearea unei rețele întregi de baze militare și a blocului agresiv C.E.N.T.O., sprijinirea unor regimuri reacționare — toate acestea au constituit o expresie concretă a politicii agresive a cercurilor imperialiste din Occident. Referindu-se la amestecul imperialismului în treburile interne ale țărilor din Orientul Apropiat, rezoluția adoptată recent la conferința Partidului Comunist din Austria sublinia: „Problemele nerezolvate în relațiile dintre Izrael și țările arabe au furnizat numai pulberea care a dus la explozie. Însă acțiunile de război nu au ușurat în nici un caz marile probleme litigioase și au creat noi amărăciuni și noi materii inflamabile. Isteria războinică ațîtată fără răspundere nu poate schimba cu nimic faptul că numai eliminarea influențelor și manevrelor imperialiste poate duce la acele relații între popoarele Orientului Apropiat care sînt bazate pe principiile coexistenței pașnice și suveranității tuturor popoarelor”.

Țara noastră s-a pronunțat și se pronunță cu hotărîre împotriva tuturor uneltirilor reacțiunii, ale imperialismului, în frunte cu cel american, la adresa țărilor din Orientul Apropiat, a depus și depune eforturi perseverente pentru dezvoltarea normală a relațiilor între toate țările pe baza respectării dreptului fiecărui popor de a hotărî singur asupra destinului său. În Declarația C.C. al P.C.R. și a guvernului României cu privire la situația din Orientul Apropiat a fost reafirmată hotărîrea țării noastre de a milita cu toată fermitatea pentru restabilirea păcii în această regiune a lumii, în condițiile respectării drepturilor legitime ale tuturor popoarelor. „Avem convingerea — se spune în Declarație — că, trăgînd toate învățămintele din evenimentele petrecute în Orientul Apropiat, forțele democratice progresiste și antiimperialiste, forțele cărora le sînt scumpe libertatea și independența popoarelor, cauza păcii, își vor întări unitatea pentru a zădărnici planurile imperialismului, pentru a face să triumfe cauza păcii”.

Poziția României în problemele Orientului Apropiat corespunde în întregime intereselor popoarelor din această regiune, intereselor socialismului, democrației și păcii, este în deplină concordanță cu politica externă a partidului și guvernului nostru de apărare consecventă a păcii, de dezvoltare a înțelegerii și prieteniei între toate popoarele.

Constantin FLOREA

7 iunie

— **Tovarășul Nicolae Ceaușescu**, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, și **tovarășul Ion Gheorghe Maurer**, președintele Consiliului de Miniștri, au primit pe **tovarășul M. A. Lesecko**, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., conducătorul delegației sovietice la lucrările primei sesiuni a Comisiei interguvernamentale de colaborare economică româno-sovietică.

— **Tovarășul Nicolae Ceaușescu**, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a primit pe **Sir Cecil H. King**, președintele lui International Publishing Corporation Ltd., președintele Asociației proprietarilor de ziare din Anglia, președintele Companiei de hirtie „Reed Paper Club”, director la Banca Angliei, care a făcut o vizită în țara noastră la invitația Ministerului Afacerilor Externe.

— **Prim-vicepreședintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România**, **Emil Bodnaraș**, a primit pe **Korom Mihály**, ministrul Justiției al R. P. Ungare, care a făcut o vizită în țara noastră.

8 iunie

— **Tovarășul Nicolae Ceaușescu**, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, împreună cu **tovarășul Ion Gheorghe Maurer**, președintele Consiliului de Miniștri, au primit pe **tovarășul Zenon Nowak**, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Polone, președintele părții polone în Comisia guvernamentală de colaborare economică româno-polonă, care a participat la înființarea președinților comisiei.

9 iunie

— **Vicepreședintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România**, **Petre Blajovici**, s-a înapoiat în Capitală, venind din R.A.U., unde a făcut o vizită la invitația vicepremierului **Abul Nur Abdel Mohsen**.

12 iunie

— **Tovarășul Nicolae Ceaușescu**, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a primit pe **ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Republicii Populare Mongole în Republica Socialistă România**, **Togocin Ghenden**, la cererea acestuia.

— A sosit în Capitală **tovarășul Otakar Šimunek**, vicepreședinte al guvernului Republicii Socialiste Cehoslovace, președintele părții cehoslovace în Comisia mixtă guvernamentală româno-cehoslovacă de colaborare economică și tehnico-științifică, care participă la înființarea președinților celor două părți ale comisiei.

— **Ministrul afacerilor externe**, **Corneliu Mănescu**, a primit în audiență pe **ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Danemarcei în Republica Socialistă România**, **Svend Aage Sandager Jeppesen**, în legătură cu prezentarea scrisorilor sale de acreditare.

13 iunie

— **Președintele Consiliului de Stat**, **Chivu Stoica**, a primit pe **ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Regatului Danemarcei în Republica Socialistă România**, **Svend Aage Sandager Jeppesen**, care și-a prezentat scrisorile de acreditare.

8 – 14 iunie

Încheierea vizitelor ministrului de externe al României.

În săptămâna aceasta a luat sfârșit călătoria oficială a ministrului de externe al României, **Corneliu Mănescu**, în Pakistan, Singapore, Japonia și Danemarca.

Această vizită, efectuată pentru prima oară de un ministru de externe român în țările asiatice menționate, se înscrie pe linia politicii externe românești de consecvență promovare a unor relații de colaborare cu toate țările, indiferent de orînduirea lor social-politică. În același timp, ea ilustrează o dată în plus contribuția pozitivă pe care contactele directe, bilaterale, le pot aduce la realizarea unui climat de pace și înțelegere, la extinderea continuă a relațiilor de colaborare între toate statele, atunci cînd ele sînt bazate pe principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

Un bilanț sumar al acestei călătorii arată că — așa cum a reieșit și din comunicatele comune — convorbirile au fost rodnice, că ele au evidențiat noi posibilități de intensificare a colaborării între România și celelalte trei țări. Astfel, miniștrii de externe român și pakistanez s-au înțeles, în principiu, asupra semnării unui acord cultural între cele două țări, reafirmînd totodată dorința și hotărîrea ambelor guverne de a facilita dezvoltarea relațiilor comerciale bilaterale și de a încuraja dezvoltarea unei cooperări economice mul-

tilaterale și de durată între cele două țări.

Prin actul stabilirii de relații diplomatice la rang de ambasadă între România și Singapore s-a marcat, de asemenea, un pas important în dezvoltarea legăturilor bilaterale și, firește, prin aceasta s-a creat un cadru mai favorabil intensificării colaborării în toate domeniile între cele două țări.

O etapă deosebită a călătoriei ministrului de externe român a constituit-o vizita sa în Japonia. Convorbirile purtate cu acest prilej au evidențiat necesitatea unei și mai mari diversificări a cooperării economice româno-japoneze, un pas concret pe această cale constituind acordul în vederea încheierii unui tratat de comerț și navigație.

Convorbirile și contactele pe care reprezentanții români le-au avut cu omologii lor la Islamabad, Singapore și Tokio au prilejuit de asemenea un util schimb de păreri cu privire la situația internațională, o reafirmare a pozițiilor guvernelor respective în principalele chestiuni la ordinea zilei. În comunicatele comune s-a subliniat necesitatea de a se intensifica eforturile spre destindere, pentru promovarea păcii și cooperării între popoare. „Aș găsi explicarea evoluției relațiilor între Pakistan și România — declara ministrul afacerilor externe al Pakistanului, **Syed Sharifuddin Pirzada**, trimisului special al revistei noastre — în atașamentul nostru ferm la principiile independenței, neintervenției

în afacerile interne, respectării dreptului la autodeterminare a popoarelor și luptei pentru reducerea tensiunii internaționale pe calea promovării unor relații prietenești între state, chiar dacă ele nu aparțin aceluiași grupări politice sau sisteme sociale” (vezi „Lumea” nr. 23). Iar în comunicatul comun româno-japonez se afirmă că cele două părți „au fost de acord ca România și Japonia să-și continue eforturile pentru a promova cauza păcii și cooperării internaționale pe baza principiilor suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neintervenției în afacerile interne și avantajului reciproc” (vezi și interviul acordat de ministrul de externe al Japoniei, **Takeo Miki**, trimisului revistei noastre — pag. 7).

La sfîrșitul acestei călătorii a ministrului de externe român se poate, astfel, afirma că, în ciuda distanțelor geografice și diferențelor social-politice, rezultatele s-au dovedit a fi rodnice, ele deschizînd noi perspective de dezvoltare a relațiilor bilaterale între România și aceste țări. Iar acestea reprezintă — implicit — o contribuție constructivă la cauza păcii și înțelegerii internaționale.

În Vietnam: într-o singură săptămînă — 1 700 de atacuri americane; sau, altfel spus, în fiecare 24 de ore — 300 pînă la 400 de raiduri americane deasupra R.D. Vietnam. Au fost concentrate o treime din forțele aeriene aflate în zona Pacificului. Războiul aerian s-a desfășurat cu virulență deosebită în regiunea Hanoiului. Comunicate americane recente recunosc, de altfel, că au fost lansate mari cantități de bombe asupra centrelor feroviare din jurul capitalei, asupra unor centre situate la cîteva mile, precum și asupra altor căi de comunicație ale orașului. Agresorii plătesc scump: numărul total al avioanelor americane doborîte în R.D. Vietnam se ridică la 2 014.

În același timp, forțele patriotice, sub conducerea Frontului Național de Eliberare, își înmulțesc atacurile împotriva intervenționiștilor americani, provocîndu-le pierderi grele. Astfel, în ultimele zile s-au înregistrat atacuri în forță, în-cununate de succes, ale patrioților sud-vietnamezi, în regiunea instalațiilor militare de la Pleiku și la Da Nang. În această perioadă au fost organizate zilnic circa 2 000 de atacuri ale patrioților pe întreg cuprinsul Vietnamului de sud.

Eșecul operațiunilor americane în sezonul uscat este în general recunoscut și la Washington. Și este simptomatic că, pentru a face față cerințelor iraționale ale escala-

În cursul vizitei în Marea Britanie, delegația de academicieni români a avut o întrevedere la Londra cu membrii lui Royal Society. În centrul fotografiei: Miron Nicolescu, președintele Academiei Republicii Socialiste România, și P. M. S. Blackett, președintele lui Royal Society, care au semnat un document de prelungire a Convenției de colaborare dintre cele două instituții

Unul din avioanele americane doborâte deasupra Hanoiului s-a prăbușit pe acoperișul Clubului internațional al presei. Imediat după încetarea alarmei au fost arătate ziariștilor rămășițele avionului

dării și pierderilor tot mai mari (e de ajuns să amintim că numai în ultimele șase luni au fost scoși din luptă 175 000 de militari americani și sud-vietnamezi), generalul Westmoreland, comandantul suprem al forțelor americane din Vietnamul de sud, prevede o sporire a efectivelor (în prezent de 462 200 de oameni) pînă la 600 000. Această nouă operațiune a și început: după cum indică surse oficiale, numai în ultima săptămînă au sosit în Vietnam 7 000 de oameni; ceea ce înseamnă o creștere simțitoare a numărului de recrutări în S.U.A. (în această problemă, vezi și la rubrica „Puncte de vedere” — pag 27, articolul reproduș din revista „Les temps modernes”, care oferă o amplă imagine a mișcării de protest din S.U.A. față de recrutările pentru războiul din Vietnam.)

Bolivia: stare de asediu.

Guvernul Barrientos a decretat starea de asediu. Toate garanțiile constituționale sînt suspendate, reuniunile și manifestațiile sînt interzise, poliția și armata au puteri discreționare. Ministrul de externe a declarat că au fost operate „doar cîteva arestări”. În fapt, este vorba de peste 150, printre deținuți figurînd conducători sindicali, ai organizațiilor studentești, membri ai mișcării naționale revoluționare și ai Partidului național revoluționar de stînga. Spre Sierra de Naucahuazu, unde e concentrată mișcarea de partizani, au fost trimise unități de militari în scopul „lichidării grabnice a focarului rebel”. Rezultatul luptelor e mai curînd în defavoarea armatelor guvernamentale. Și s-ar putea

ca, pentru a treia oară, generalul René Barrientos să sufere un eșec în tentativa sa de „lichidare definitivă” a mișcării de partizani.

Este semnificativ că, în ultima vreme, s-a dezvoltat o mișcare de împotrivire față de regimul actual chiar în rîndurile armatei boliviene (care acum doi ani și jumătate a participat la răsturnarea lui Estenssoro și instalarea lui Barrientos) și, în același timp, se poate constata o anume recrudescență a opoziției. Însăși funcția președintelui e pusă în discuție de o serie de ofițeri superiori. Se pare că se formează și un front unit al partidelor de opoziție (printre care și Uniunea națională revoluționară). Proclamarea stării de asediu vizează, printre altele, și înăbușirea acestei tentative de regroupare a forțelor potrivnice guvernului Barrientos. În aceste condiții, împotrivirea față de regimul lui Barrientos ia, pe zi ce trece, mai pregnant, forma rezistenței armate.

Reuniuni și întîlniri interoccidentale. Între 13 și 16 iunie, la Paris, în Palatul Iena, are loc sesiunea adunării Uniunii Europei occidentale (cei șase și Marea Britanie).

În primele zile, parlamentarii au dezbătut, cu precădere, probleme ca aderarea Angliei la Piața comună, viitorul alianței atlantice, relațiile dintre Europa occidentală și S.U.A., decalajul tehnologic între țările vest-europene și Statele Unite. Ales președinte al adunării, italianul Vittorio Bodini Confalonieri a declarat, în discursul său, că „europenii trebuie să recunoască simultan două obiective: construirea unei comunități economice largite și elaborarea unei politici externe comune a puterilor europene”. El s-a pronunțat

pentru intrarea Marii Britanii în Piața comună, precizînd însă că trebuie să se facă o serie de concesiuni de o parte și de alta (Discuțiile pe această temă s-au purtat pe marginea raportului prezentat de parlamentarul britanic Maurice Edelman).

Dezbătînd problema cooperării în domeniul științific și tehnic între țările vest-europene, adunarea a adoptat o rezoluție care preconizează, printre altele, crearea unei comisii științifice și tehnice. Reprezentanții celor șapte țări membre ale U.E.O. au mai adoptat în unanimitate o recomandare care invită guvernele respective să consimtă construirea în comun a unui aerobuz european precum și a avionului cu geometrie variabilă.

Orientul Apropiat, Vietnamul, relațiile Est-Vest, cu alte cuvinte probleme ale actualității internaționale, formează temele de discuție și în cadrul sesiunii de primăvară a Consiliului ministerial atlantic care a avut loc între 13 și 14 ale lunii, la Luxemburg. Miniștrii de externe ai celor 15 țări membre veniți la reuniune au dezbătut, la inițiativa Italiei (propunerea din toamna trecută a lui Fanfani), și problema tehnologiei, adică a rămîinerii în urmă a Europei occidentale față de Statele Unite. (Această chestiune este de competență și a altor organisme, ca de pildă O.E.C.D.; dar o conferință a miniștrilor pentru problemele tehnologiei ai țărilor membre ale O.E.C.D. este prevăzută de-abia pentru anul 1968.) În ce privește Orientul Apropiat, la această sesiune nu s-au putut stabili liniile unei politici unitare a țărilor membre ale alianței atlantice, căci, după cum se știe, Franța consideră că nu aceasta este misiunea alianței. A fost, de fapt, o reuniune de rutină a Consiliului ministerial, consacrată numai problemelor politice, cele militare urmînd să fie discutate în alt cadru, la o dată încă nefixată.

Pe planul relațiilor interoccidentale s-au mai înregistrat săptămîna aceasta și unele acțiuni în sfera comunitară. Belgianul Jean Rey a fost numit — așa cum era de așteptat — președinte al Comisiei unice a celor trei executive (C.E.E., Euratom, C.E.C.O.). El va prelua această funcție după intrarea în vigoare a tratatului de fuzionare, pe data de 1 iulie 1967. Cei trei vicepreședinți vor fi probabil italianul Lionello Levi-Sandri (vicepreședinte al Comisiei C.E.E.), francezul Pierre Chatenet (actualul președinte al Comisiei Euratom) și vest-germanul Fritz Hellwig (membru al înaltei autorități a C.E.C.O.).

În ultima vreme, experții Pieței comune au hotărît să propună în cadrul G.A.T.T.

realizarea globală, la data de 1 iulie 1968, a primelor două trepte de reducere a tarifelor vamale din runda Kennedy (în loc de o reducere în două etape, la 1 ianuarie 1968 și 1 ianuarie 1969).

Întîlnirea de Gaulle—Wilson (19 iunie) se află printre evenimentele cele mai așteptate de comentatorii occidentali. Este pentru prima oară cînd președintele Republicii Franceze va primi pe unul din oaspeții săi la Trianon, după ultima restaurare a celebrului palat construit în secolul XVII de Mansart, reședința lui Ludovic al XIV-lea și a lui Napoleon. De obicei, generalul de Gaulle își primea oaspeții la castelul Rambouillet. Aici l-a primit el pe Macmillan, cu puțin înainte de veto-ul francez la prima tentativă a Marii Britanii de a intra în Piața comună. Același lucru îl va discuta acum — la Trianon — Harold Wilson cu de Gaulle. Dar nu va fi singurul subiect de discuție: cei doi oameni de stat au căzut de acord să confere asupra tuturor chestiunilor de interes comun. De asemenea, este destul de probabil ca evenimentele din Orientul Apropiat să constituie o temă pe care cei doi să o studieze în amănunt.

Nu se face nici un secret, de o parte și de alta a Canalului Mîneei, că atât C.E.E. cit și implicațiile occidentale în Orientul Apropiat vor marca cîteva momente dificile în cadrul apropiatelor întreveneri, dat fiind cunoscutele divergențe în aceste probleme (vezi la rubrica „Puncte de vedere” — pag. 30, articolul reproduș din „The New York Times” tratînd despre divergențe mai vechi și mai noi dintre Londra și Paris).

Radu PASCAL

La Atena continuă arestările

**TAKEO
MIKI**
ministrul
afacerilor externe
al Japoniei

COMPREHENSIUNE ȘI RESPECT RECIPROC

Prezența României în atenția opiniei publice japoneze continuă să se manifeste cu pregnanță în aceste zile. O confirmare autorizată a aprecierii de care se bucură evoluția relațiilor japoano-române o prezentăm astăzi cititorilor revistei noastre prin interviul pe care ministrul de externe al Japoniei Takeo Miki l-a acordat cu multă bunăvoință, în intervalul dintre două ședințe ale Dietei consacrate problemelor Orientului Mijlociu, trimisului special al revistei „Lumea”.

— Cum apreciați, domnule ministru, rezultatele vizitei ministrului de externe român și perspectivele relațiilor romano-japoneze?

— Îmi face plăcere să vorbesc despre aceasta și vă sînt recunoscător că v-ați propus să comunicați cititorilor dv. opiniile mele în această problemă. Abia de câteva zile mi-am luat rămas bun de la colegul meu Corneliu Mănescu pe aeroportul Haneda și am avut impresia că a plecat cu satisfacția unor obiective împlinite în cursul vizitei sale de șapte zile în Japonia. Între țările noastre, Japonia și România, este o mare distanță geografică. Dar aceasta n-a împiedicat cituși de puțin posibilitatea apropierei celor două țări. În timpul vizitei au avut loc ample întâlniri și schimburi de păreri cu dl Mănescu, cu care prilej, (și îi sînt recunoscător pentru aceasta), am înțeles și mai bine politica și activitatea diplomatică a României, eforturile țării dv. de a contribui la asigurarea păcii în Europa și în întreaga lume. Japonia își dedică și ea politica externă asigurării păcii în Asia și în lume și face totul în acest sens, pe măsura posibilităților ei. Am constatat astfel cu satisfacție similitudini de poziții între țările noastre în atingerea aceluiasi obiectiv comun, asigurarea păcii.

Referindu-mă la relațiile economice, aș vrea să subliniez că România este țara din Europa de răsărit cu care avem cele mai dezvoltate legături comerciale

și sperăm că în viitor vor fi și mai mari. Ați observat și dv., desigur, că oamenii de afaceri japonezi manifestă cel mai mare interes pentru intensificarea acestor relații și cred că există toate condițiile în acest sens. Dacă pe plan cultural relațiile nu înregistrează încă prea multe realizări, avem totuși încredere, ținînd seama de interesul care există de ambele părți, că în viitor vom înregistra succese și pe această linie. Noi vom face totul în acest scop.

Iată deci, pe scurt, cum stau lucrurile în domeniul politic, economic și cultural, care interesează cele două țări. Asistăm la o evoluție ascendentă, multilaterală, într-un timp relativ scurt. Explicația este simplă: relațiile dintre România și Japonia sînt bune, se bazează pe comprehensiune și respect reciproc, în folosul ambelor țări.

— Știindu-vă ocupat tocmai în aceste momente cu examinarea în Dietă a unor importante probleme internaționale și fixarea corespunzătoare a poziției Japoniei, vă rugăm să împărtășiți și cititorilor noștri opiniile dv. față de chestiunile în discuție.

— Noi credem că astăzi există condiții ca Japonia să joace un rol crescînd și tot mai plin de răspundere în problemele internaționale, așa cum se așteaptă din partea noastră. Pentru țara noastră, aceasta corespunde cu obligația poporului japonez, conștient de situația sa de națiune asiatică dezvoltată, de a face

toate eforturile pentru rezolvarea așa-numitei probleme nord-sud (acesta este termenul curent în Japonia pentru definirea diferențelor existente între țările dezvoltate ale emisferei nordice și cele slab dezvoltate ale emisferei sudice, — n.n.), cu atenție specială pentru problema sărăciei în Asia, în cooperare cu Națiunile Unite și cu toate țările interesate.

În ceea ce privește chestiunea Orientului Apropiat, sînt deosebit de satisfăcut că ostilitățile au încetat și sper că vor fi luate hotărîri capabile să aducă o pace trainică în această regiune.

Pe de altă parte, constat cu adînc regret că problema vietnameză a rămas încă nerezolvată. Doresc cu sinceritate ca țările direct interesate să ajungă fără întârziere la un acord care să restabilească pacea pe baza principiilor de justiție și libertate, pentru ca poporul vietnamez să se poată consacra construcției țării sale, ceea ce constituie, desigur, principala lui preocupare. În ceea ce privește Japonia, sîntem hotărîți să facem tot ce ne este posibil pentru a contribui la realizarea acestui obiectiv. Noi considerăm că pentru menținerea păcii în lume trebuie luate măsuri corespunzătoare efective pentru a reduce pericolul unui război nuclear. În acest sens, avînd în vedere că răspîndirea armelor nucleare mărește pericolul unui conflict nuclear, Japonia sprijină sensul fundamental al unui tratat de neproliferare nucleară. Cu toate acestea, vreau să subliniez că o atenție corespunzătoare trebuie acordată securității națiunilor care nu posedă arma nucleară, astfel încît acestea să nu fie tratate discriminatoriu în domeniul folosirii pașnice a energiei atomice.

— Este cunoscută atenția acordată de Japonia relațiilor ei economice cu toate țările lumii. Care sînt obiectivele dv. actuale în această direcție?

— Sub raportul dezvoltării economice, Japonia se situează printre primele locuri din lume, exportul și importul țării noastre ridicîndu-se astăzi la 20 miliarde dolari în ambele direcții. Fiind o națiune puternic industrializată, Japonia își recunoaște importanțele ei responsabilități față de dezvoltarea economică a comunității internaționale și, ca atare, se străduiește cu fermitate să încadreze propria sa dezvoltare economică în contextul progresului mondial. Din acest punct de vedere, Japonia a avut o atitudine pozitivă față de negocierile din cadrul „rundeii Kennedy”. O dată încheiate aceste negocieri, ne concentrăm atenția asupra problemei deosebirilor nord-sud, asupra întăririi relațiilor de cooperare în zona Asia-Pacific și pentru dezvoltarea și promovarea comerțului Est-Vest.

Aș vrea să repet că, fiind o țară situată în Asia și în mare măsură depinzînd de comerțul cu țările slab dezvoltate, Japonia este preocupată în mod special de problema nord-sud și în acest sens se pregătește și pentru Conferința mondială pentru comerț și dezvoltare din februarie anul viitor.

— Vă mulțumesc, domnule ministru, pentru promptitudinea cu care ați răspuns cererii noastre.

— Aș vrea să mai adaug ceva. Poporul japonez are sentimente amicale și de respect față de poporul român. Vă rog să transmiteți această înaltă considerație cititorilor revistei dv. și vă mulțumesc pentru ocazia ce mi-ați oferit-o în acest sens.

Tokio, 13 iunie

Nu se prevede nici o reuniune la nivel înalt, criza rhodesiană mocnește fără evenimente spectaculoase, dar situația Commonwealthului, mai exact declinul abrupt al acestei organizații, continuă să-i preocupe pe comentatori. Cererea britanică de primire în Piața comună aduce în actualitate Commonwealthul prin aceea că guvernul de la Londra se arată dispus să renunțe la structura economică — poate ultima ipostază mai reală a eterogeneității organizației. Articolul scris pentru Lumea de Richard Clements, redactor-șef al săptămânalului englez Tribune, analizează declinul Commonwealthului și efectul demersului britanic pe lângă C.E.E. asupra acestui proces (să reamintim că asocierea cu țări situate în atâtea părți ale lumii reprezintă, conform aprecierii recent exprimate a guvernului francez, unul din obstacolele în calea admiterii Angliei în C.E.E.).

Articol scris pentru „Lumea“
de Richard Clements

Commonwealth-ul la „ora C.E.E.“

Din punct de vedere politic, relațiile dintre Anglia și Commonwealth nu ar putea fi mai slabe. Au existat perioade în cursul ultimilor 15 ani când anumite crize au făcut ca relațiile între unele țări membre ale Commonwealthului și „țara mamă” să devină foarte încordate, dar nimic nu a existat pînă acum care să se asemeze cu actuala situație.

În anumite privințe, este vorba de un paradox. Într-adevăr, unul dintre primele acte ale guvernului laburist, atunci cînd a venit la putere în octombrie 1964, a fost acela de a încerca să întărească legăturile dintre țările Commonwealthului. La Londra a fost format un secretariat condus de un canadian capabil și energic, Arnold Smith, care s-a arătat extrem de doritor să vadă întărindu-se legăturile politice și economice între aceste țări diferite.

Dar lucrurile nu aveau să evolueze în această direcție. Eșecul trebuie pus pe seama a trei factori. Primul, și cel mai vădit, îl constituie problema Rhodesiei. Este vorba de o situație în privința căreia țările mai noi ale Commonwealthului au considerat că ar trebui adoptată o acțiune energică. Ele au fost însă aduse la stupefacție și apoi la disperare de atitudine de completă indiferență a guvernului britanic. Într-adevăr, guvernul britanic, departe de a accepta solicitările acelor țări ale Commonwealthului care erau cel mai direct implicate în aceste probleme — Zambia, Tanzania și alte țări africane din Commonwealth — a căutat să le evite.

Sprijinul pe care guvernul britanic l-a obținut din partea țărilor mai vechi ale Commonwealthului — cu excepția Canadei — a făcut ca sciziunea să devină inevitabilă. Țările slab dezvoltate au avut impresia că vechile diviziuni apăreau din nou, așa cum se întimplase întotdeauna. Pentru numeroase state membre ale Commonwealthului, a reprezentat un șoc faptul că Anglia era dispusă să treacă la acțiune militară împotriva „rebelilor” de culoare, dar nu împotriva celor albi.

Cea de-a doua problemă a izvorât din situația economică a Angliei și din felul în care această țară a hotărât s-o rezolve. O oarecare perioadă de timp, multe din țările mai mici ale Commonwealthului au primit, prin agențiile Commonwealthului, un anumit ajutor economic. Datorită însă perspectivelor de criză economică în țară, guvernul laburist a revenit asupra unora din promisiunile sale multă vreme respectate și a redus ajutorul pentru străinătate. Desigur, a-

cest lucru a pus în imposibilitate numeroase din aceste țări să-și mențină legăturile lor comerciale tradiționale cu Anglia și ele au început să caute în altă parte atît ajutor cît și schimburi comerciale.

Din punctul de vedere al Angliei, aceasta a fost o poziție net dezavantajoasă. În ciuda animozităților create în perioada guvernării coloniale, multe din noile țări ale Commonwealthului s-au arătat deosebit de doritoare să-și mențină aranjamentele comerciale cu Anglia, aproape în aceleași condiții existente înainte. Acum, restringînd ajutorul, Anglia a obligat aceste țări nu numai să-și reconsidere politica comercială dar și afiliațiile lor politice.

A treia lovitură dată concepției Commonwealthului a constituit-o persistența Angliei de a cere intrarea sa în Piața Comună Europeană. S-a produs o considerabilă încordare în 1963, atunci cînd fostul guvern conservator a cerut prima dată intrarea în această organizație. Australia și Noua Zeelandă, în special, au considerat că drepturile lor comerciale fundamentale erau amenințate și, începînd de atunci, nutresc îndoieli cu privire la intențiile guvernului britanic de a se menține pe poziția unei politici comerciale a Commonwealthului. În consecință, ele au început să caute piețe în alte părți. S-ar putea ca Anglia să întîmpine mari dificultăți în cazul cînd recenta ei ofertă de alăturare la Comunitatea Economică Europeană ar da greș. Aceste două țări mai vechi ale Commonwealthului vor încerca în mod inevitabil să-și reducă dependența de comerț cu Anglia.

Pentru țările în curs de dezvoltare din Commonwealth, problema intrării Angliei în C.E.E. era într-adevăr diferită. Așa cum a fost cazul Nigeriei — care a negociat un statut de asociată cu C.E.E. — sau al altor state africane, problema nu are un caracter cu totul economic. Aceste țări se temeau că dacă Anglia ar intra în Piața comună, ele s-ar găsi în aceeași poziție neocolonialistă

în care s-au trezit numeroase foste colonii africane. Aceste țări, deși nu se opun în mod atît de categoric ultimei încercări britanice, doresc desigur să se dezangajeze de consecințele politice ale unei asemenea acțiuni.

Ce rămîne așadar din Commonwealth? Din punct de vedere economic, mai există zona lirei sterline. Cea mai mare parte a țărilor Commonwealthului obțin unele avantaje din faptul că Anglia continuă să dețină un rol de bancher mondial. Dar cele mai multe din țările aparținînd Commonwealthului încep să se întrebe cît timp va continua Anglia să-și mențină acest rol? Răspunsul nu este greu de dat. Din punct de vedere comercial, continuă să existe vechile tipare rămase de pe urma tarifelor preferențiale. Dar aceste tipare se clatină astfel încît majoritatea țărilor Commonwealthului nu se arată doritoare să-și plaseze toate ouăle în ceea ce pare a fi un coș englezesc șubred. Ele privesc spre alte țări în care ar putea obține piețe mai sigure.

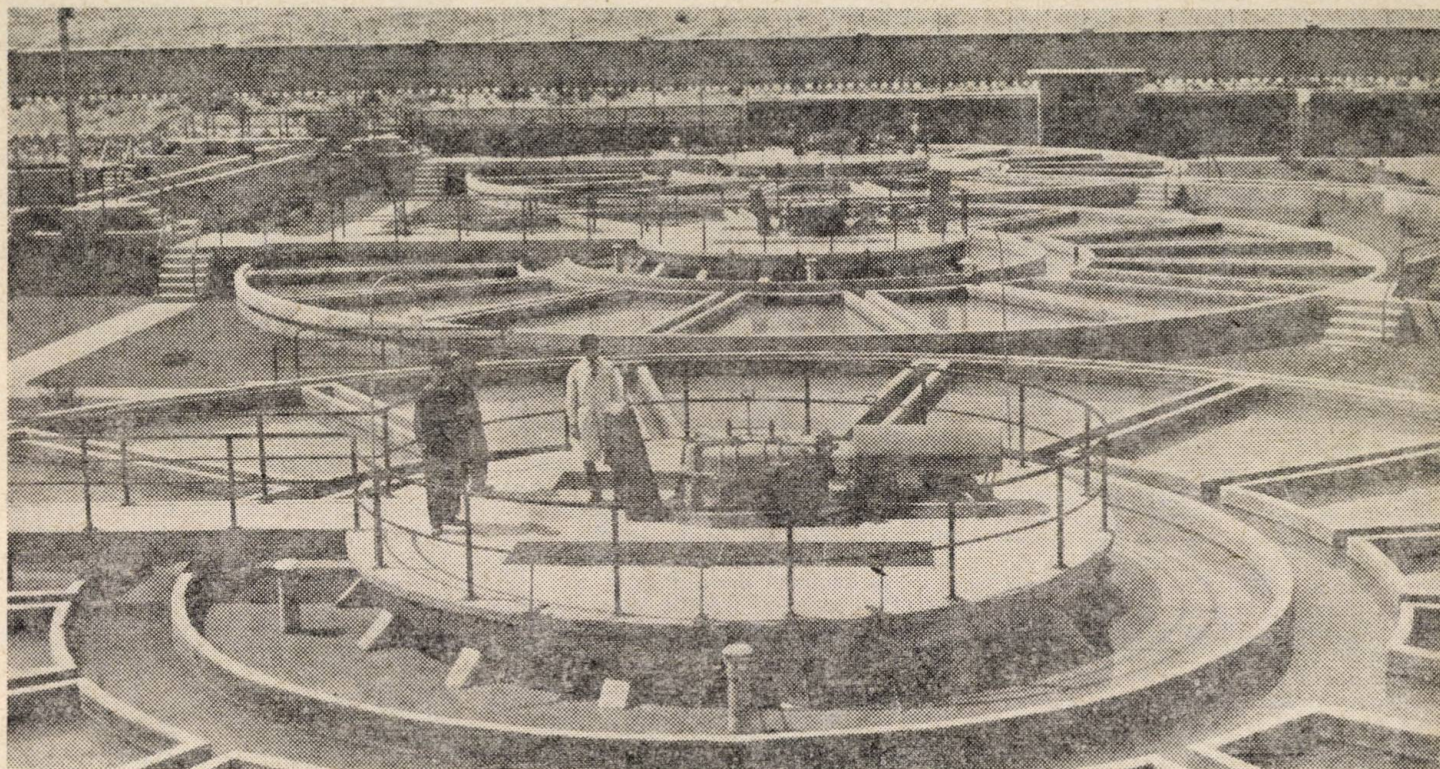
Din punct de vedere politic, nu mai există mare lucru. De fapt însă Commonwealthul a reprezentat întotdeauna un clișeu politic. El avea un caracter oarecum romantic și cu totul nepractic. Primii miniștri se arătau doritori să considere această organizație drept „un teren de întîlnire” între continente și rase. Dar cel mai important punct comun pentru majoritatea țărilor era acela că cei mai mulți dintre ei jucau acel straniu joc englezesc care se numește cricket.

În Commonwealth au existat și unele semne de speranță. O scurtă perioadă de timp, cînd au apărut noile țări și cînd atitudinea lor militanță adia ca un vînt proaspăt în Commonwealth, s-a putut produce excluderea Africii de sud. Au existat însă probleme politice mai importante de rezolvat. În cadrul „războiului rece” majoritatea noilor țări ale Commonwealthului au adoptat soluții de nealinieră. Ele luptau pentru a-și ridica nivelul de trai și cel ce se arăta doritor să le ajute era prietenul lor.

Dar vechiul Commonwealth „predominant alb” — era strict aliniat din punct de vedere al „războiului rece”. În cadrul Commonwealthului presiunile au devenit tot mai mari și a apărut o spărtură de o dimensiune diferită. Nici una din vechile țări nu s-a arătat doritoare să facă un pas (din nou cu excepția Canadei și nici aceasta nu a făcut un pas prea important). Acest lucru s-ar fi putut întîmpla dacă Anglia însăși s-ar fi arătat doritoare să pășească dincolo de limitele strîmte ale propriei ei alinieri. Dar ea nu a făcut-o.

Și astfel, am ajuns aproape la capătul drumului. Commonwealthul continuă să existe, dar nu mai funcționează. Singura țară care ar mai putea reda viață întregii concepții este Anglia, dar ea este prea încurcată, pentru moment, de propriile ei probleme. Poate în viitor dacă Anglia va fi respinsă de către Piața comună, ceea ce pare destul de probabil, și va fi obligată să revină la propriile sale resurse, alternativa Commonwealthului va apărea, desigur, mai atractivă decît continua subordonare față de Statele Unite.

Londra, 14 iunie

Instalațiile moderne de decantare ale uzinei Djelalih din Teheran asigură epurarea apei destinată consumului urban

GEOGRAFIA 2. SETEI

Mircea Malița

Cine este mai setoasă : industria sau agricultura ?

Dacă ținem seama de cifrele care arată că în Anglia 60 la sută din consumul total de apă revine industriei, s-ar părea că industria ocupă primul loc ; dar Anglia este o țară cu umiditate ridicată. În Franța, nevoile de apă ale agriculturii (45 la sută din consumul total) sînt mai mari decît cele ale industriei (43,3 la sută).

SETEA OGORULUI

Avînd în vedere că, pentru o tonă de cereale, este necesară în medie o cantitate de apă de 550 m³, agricultura apare, în ce privește consumul mediu de apă, pe aceeași linie cu industriile, a lîinii de exemplu. Dar industriile și-au asigurat sau sînt pe cale de a-și asigura reciclajul, apele folosite fiind decantate și reutilizate. Chiar și apele de consum sînt reciclate, curățite și repuse în uz. În agricultură, pierderile sînt însă absolute.

Să luăm acum un exemplu privind raportul dintre cantitatea de apă folosită de

agricultură și cea folosită pentru consum într-o regiune irigată. California are trei milioane hectare irigate din opt milioane hectare cultivabile. Ea consumă 28 miliarde m³ apă pentru irigații, față de 2,5 miliarde m³ apă pentru consum.

Agricultura este mai setoasă decît industria dacă ținem seama că pe suprafețele imense ale regiunilor aride și semiaride nevoile irigației sînt mari și că în viitor, pe măsura instalării echipamentului de pompi, cerințele ei vor crește și mai mult. Irigarea ogoarelor este o operație complicată. Schimbări aparent neînsemnate pot modifica echilibrul natural, distruge solul, risipi apa. Două orașe sumeriene, care utilizau apele Eufratului pentru irigații, s-au certat în urmă cu peste patru mii de ani. Unul din ele și-a construit un canal nou care aducea apele Tigrului. Apa a venit în cantități prea mari, excesul a atins pînza de apă subterană, aceasta s-a ridicat la nivelul solului, salinitatea a crescut prin evaporare și pămîntul și-a modificat compoziția, devenind impropriu pentru cultură. Cunoștințele hidrogeologice fi-

ind pe atunci extrem de reduse, nenorocirea a fost atribuită zeilor. Dezvoltarea cunoștințelor hidrogeologice nu înseamnă că astăzi, ca și acum patru mii de ani, n-ar fi posibile calcule greșite. În Turcia, o pînză de apă subterană a fost exploatată peste posibilitățile rezervei existente. Primul puț dădea acum treizeci de ani 2500 m³ apă pe zi. După ce au fost forate însă 19 puțuri, debitul total al apei nu a depășit 6000 m³.

Materia vegetală conține între 60 și 95 la sută apă. În același timp, calculele savanților și experiența țăranilor cultivatori concordă în a arăta că 400, 600 și citeodată 1000 kg apă sînt necesare pentru formarea fiecărui kilogram al restului de materie uscată a plantei. Sfecla de zahăr, de exemplu, conține 85 la sută apă, ceea ce face ca, dintr-o recoltă de 50 tone la ha, 42 500 kg să fie apă. Pentru a se forma cele 7 500 kg materie organică uscată ale acestei recolte au fost necesare $7\,500 \times 600 = 4\,500\,000$ kg apă, ceea ce corespunde cu înălțimea de 450 mm a coloanei de apă pluviometrice. Pe baza unui calcul similar se pot stabili coloanele pluviometrice necesare diferitelor plante, după cum urmează :

Griu (cu paie, recoltă uscată)	460 mm
Ovăz (cu paie, recoltă uscată)	470 mm
Cartofi	360 mm
Bumbac	550 mm
Lucernă	720 mm

În regiunile noastre temperate, aceste necesități sînt rareori acoperite. Recolte satisfăcătoare, pentru o populație care crește foarte repede și care vrea să se hrănească din ce în ce mai bine, nu se pot obține fără aportul irigațiilor decît în anii cu ploi multe. În lume, insuficiența ploilor este cvasigenerală. Cifrele indicînd necesitățile menționate mai sus trebuie înregistrate în perioada de vegetație activă a plantelor care, în medie, este de 6 luni. Bazinul parizian, de exemplu, primește în această perioadă doar 350 mm de precipitații, din care abia jumătate — 175 mm — este disponibilă pentru setea plantelor, restul

pierzându-se rapid în atmosferă prin evaporare. Iată deci că grîul francez are nevoie de un aport suplimentar de apă la hectar de 460—175=285 mm de apă; tradus din milimetrii apei „cerești” în kilogramele de apă date plantelor prin efort uman, aceasta înseamnă 2 850 000 kg apă pentru producția unui hectar de grâu.

Și mai setos este porumbul. În Bărăgan, la Fundulea, pentru 1 ha cultivat cu porumb este nevoie de o cantitate de 4 200 m³ apă de irigație, aproape dublul cantității pe care o dau precipitațiile în perioada de vegetație (246 mm). Diferența pînă la cei 800 mm necesari o acoperă, în verile precedate de ierni bune, cu zăpadă multă, rezerva de apă din sol, care se cifrează la 140—160 mm de apă.

Exemplele date se referă la regiuni temperate. Aportul artificial de apă, eforturile și, implicit, investițiile umane trebuie să fie mult mai mari în regiunile uscate. Apa trebuie găsită, și încă destul de aproape de locul de cultură, adusă în acest loc și apoi repartizată între toate plantele, în cantități determinate. Greutățile și costul (diferite de la un loc la altul pentru aceste trei etape), nivelul tehnic al țării în care se pune această problemă fac ca diferite metode de irigații aplicate într-un loc să nu mai poată fi aplicabile în altul. Aplicabilitatea și eficacitatea diferitelor metode de irigații — prin scurgere, submersiune, infiltrație sau aspersiune — constituie și în prezent obiectul unei aprite dezbateri.

În lămurirea acestor probleme și în sprijinirea eforturilor naționale pentru alegerea și aplicarea celor mai bune metode de irigații, un rol important îl joacă Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.). Din fondurile Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.), F.A.O. efectuează în diferite țări ale lumii proiecte-model de irigații. Verificate astfel pe o scară mai redusă, cele mai bune metode și utilaje vor putea fi folosite cu șanse de succes mult sporite pe suprafețe mai mari.

Insuficiența precipitațiilor se poate deci acoperi prin irigații. Ea mai poate fi parțial remediată printr-un complex de metode și măsuri care permit solului să-și păstreze, în cel mai înalt grad posibil, umiditatea obținută pe cale naturală („dry-farming”). Toate acestea pentru a înlocui precipitațiile. Nu putem însă obține și ploaie artificială? Această întrebare a preocupat pe mulți cercetători, inclusiv din țara noastră. Recent, savanți americani au verificat posibilitatea de a provoca ploaia bombardind un nor cu gheață carbonică pulverizată sau cu iodură de argint, care cristalizează în același sistem hexagonal. Experimentele efectuate în acest sens sînt interesante și vor conduce poate în viitor la aplicații practice; și în acest caz va fi însă necesar să avem deasupra noastră potențialitatea umidă a norului deoarece, pînă acum, nu s-a putut provoca condensarea vaporilor de apă pe un cer senin. Este încă deci prea devreme pentru a vorbi de ploaie artificială, utilizabilă în agricultură.

În găsirea apei și aprecierea cantităților existente în rezervoarele subpămîntene omul folosește o largă gamă de mijloace: de la săparea primitivă a puțurilor pînă la utilizarea celor mai moderne măsurători bazate pe radioactivitate.

Măsurători permanente ale concentrației apei tritiale în apa de la suprafață, însoțite de măsurători similare ale concentrației ei la diferite adîncimi, ne oferă date extrem de prețioase asupra timpului necesar pentru ca apa să ajungă la adîncimea dată, asupra volumului de apă înmagazinată, asupra duratei reîmprospătării rezervorului subteran etc.

Trasori radioactivi, creați artificial de această dată, au permis specialiștilor români să determine mai repede și mai ieftin decît cu metode clasice (în beneficiul constructorilor hidrocentralelor de la Porțile de Fier și de la Izlaz-Somovit) parametrii deosebit de importanți ai formațiunilor acvifere subterane ca: direcția și viteza de curgere, porozitatea și capacitatea de înmagazinare a rocilor. Acestor categorii de probleme, ca și altora, legate de aplicarea izotopilor radioactivi în hidrologie, Agenția Internațională pentru Energia Atomică (A.I.E.A.) le acordă o importanță deosebită, sprijinind cooperarea internațională cea mai largă. Cu participarea A.I.E.A. și a altor organisme internaționale a fost organizat, în 1963, sub egida Asociației Internaționale de Hidrologie Științifică, un congres mondial dedicat celor mai diverse aspecte ale acestui domeniu, la care specialiștii noștri în radiohidrologie au prezentat lucrări de deosebit interes. Cu începerea din 1962, A.I.E.A. organizează, de asemenea, anual, grupe de lucru în probleme de radiohidrologie.

Pe baza contractelor de cercetare Agenția finanțează efectuarea a numeroase studii care pun în lumină rolul, în lupta pentru apă, al unuia dintre cele mai subtile mijloace de cercetare descoperite de om — izotopii radioactivi. Pe baza unui astfel de contract, specialiștii români au cercetat, în legătură cu folosirea izotopilor radioactivi, procesele de curățire a apei și vor studia problema măsurării debitului „solid” al cursurilor de apă (aluvioni, nisipuri etc.), deosebit de importantă pentru orice construcție hidrotehnică și care nu se poate realiza cu precizie prin metodele clasice.

DECENIUL HIDROLOGIC INTERNAȚIONAL

În ceea ce privește cooperarea internațională în domeniul apei putem enumera optsprezece organizații internaționale importante. Nouă sînt organisme complexe, consacrate unor probleme mai largi ale dezvoltării economice, inclusiv problemelor apei. Din această categorie fac parte: O.N.U., U.N.E.S.C.O., O.M.M., O.M.S., F.A.O., A.I.E.A., O.C.D.E., A.I.D., C.E.E.). Alte nouă organisme sînt specifice hidrologice: A.I.H.S. cu sediul în Belgia, A.I.H. (Paris), I.W.S.A. (Londra), A.I.S.S. (Amsterdam), A.I.R.H. (Moscova), I.A.W.P.R. (Washington), I.U.G.G. (Bruxelles), F.E.P.E. (Zürich), I.G.U.?). Nu se poate considera că ar fi vorba de o suprapunere a scopurilor, unele organisme urmînd obiective tehnice, iar altele științifice; unele studiază ciclul hidric complet, altele — ciclul parțial. O parte sînt specializate în asistența tehnică, altele, cu vocație economică mai largă, cum este Comisia Economică O.N.U. pentru Europa, înscriu problema apei printre principalele lor preocupări. Astfel, numai la o singură sesiune (a XX-a) a acestei Comisii au fost adoptate două rezoluții care, în domeniul utilizării raționale a resurselor de apă și, respectiv, al poluării apelor, trasează liniile directoare de acțiune. Organismele cu caracter științific sînt reunite în Consiliul Internațional al Uniunilor Științifice (Roma), care a constituit de asemenea un Comitet științific de cercetare a apei.

Înmănuncherea eforturilor pentru un atac frontal în problema apei se face în actualul Deceniu Hidrologic Internațional (D.H.I.). Început la 1 ianuarie 1965, el reprezintă primul efort concentrat pe plan mondial de a evalua resursele de apă dulce — a căror epuizare este accelerată de progresul civilizației — și de a cerceta metodele menite să asigure o mai bună folosire a acestor resurse.

Organizat sub egida Națiunilor Unite, Deceniul Hidrologic Internațional reunește, alături de eforturile naționale ale țărilor participante, aportul următoarelor organizații internaționale: O.N.U., F.A.O., O.M.M., O.M.S., A.I.E.A., U.N.E.S.C.O. și C.I.U.S. În sprijinul unei acțiuni cît mai eficiente a tuturor factorilor interesați s-a constituit, în cadrul U.N.E.S.C.O., un Consiliu de Coordonare al D.H.I. alcătuit din 21 state. Ca o recunoaștere a activității depuse în cadrul Deceniului Hidrologic Internațional și, în general, a nivelului științific și tehnic la care problemele apei sînt cercetate și rezolvate în România, la cea de-a 14-a sesiune a Conferinței generale U.N.E.S.C.O., țara noastră a fost aleasă membră a acestui Consiliu pe perioada 1967—1968.

O sumară trecere în revistă a agendei celei de-a treia sesiuni a Consiliului, care are loc actualmente la Paris (6—16 iunie), ne poate edifica asupra numeroaselor acțiuni ce se desfășoară în cadrul D.H.I. Printre preocupările sesiunii notăm: stațiunile și rețelele de stațiuni hidrologice mondiale; bilanțul hidric mondial; harta hidrogeologică a Europei; măsurarea variațiilor ghețarilor pe scara mondială; influența omului asupra ciclului hidrologic; probleme hidrologice privitoare la schimbările artificiale și naturale ale calității apei și altele.

Rolul organizațiilor internaționale, de tipul U.N.E.S.C.O., O.M.M., F.A.O. etc. în cadrul Deceniului Hidrologic Internațional constă, în principal, în activități de coordonare, sprijinire și asistență tehnică. Proiectele de cercetări propriu-zise sînt îndeosebi opera țărilor acționînd individual. Printre cele mai interesante proiecte figurează cele asupra bazinelor fluviale, care au fost clasificate în „reprezentative”, „experimentale” și „bazine-reper”. Studiarea primelor bazine, în număr de 380 în întreaga lume, va permite o mai bună cunoaștere a legăturii existente între diferitele aspecte ale ciclului hidrologic. Bazinele „experimentale”, care vor fi stabilite în minimum 31 de țări, vor servi pentru determinarea efectelor zăpezii asupra regimului hidrologic. În sfîrșit, „bazinele-reper”, stabilite în minimum 21 de țări, în general în regiuni nelocuite, sînt destinate definirii tendințelor naturale ale factorilor hidrologici, pe termen lung, astfel încît să poată fi comparate cu direcțiile de evoluție din

¹⁾ O.N.U.: Organizația Națiunilor Unite; U.N.E.S.C.O.: Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură; O.M.M.: Organizația Meteorologică Mondială; O.M.S.: Organizația Mondială a Sănătății; F.A.O.: Organizația Națiunilor Unite pentru Agricultură și Alimentație; A.I.E.A.: Agenția Internațională pentru Energie Atomică; O.C.D.E.: Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică; A.I.D.: Asociația Internațională pentru Dezvoltare; C.E.E.: Comisia Economică O.N.U. pentru Europa.

²⁾ A.I.H.S.: Asociația Internațională de Hidrologie Științifică; A.I.H.: Asociația Internațională a Hidrologilor; I.W.S.A.: Organizația Internațională de Resurse de Apă; A.I.S.S.: Asociația Internațională a Solului; A.I.R.H.: Asociația Internațională de Cercetări Hidraulice; I.A.W.P.R.: Asociația Internațională de Cercetări în Domeniul Poluării Apelor; I.U.G.G.: Uniunea Internațională de Geodezie și Geofizică; F.E.P.E.: Federația Europeană pentru Protecția Apei; I.G.U.: Uniunea Geografică Internațională.

regiunile în care acțiunea omului perturbă regimul natural. În cadrul D.H.I., un mare număr de țări studiază posibilitatea de a aplica în cercetarea hidrologică măsurătorile de la distanță și de la mare distanță cu ajutorul sateliților meteorologici. Cooperarea regională, fertilă în multe domenii, își vedește roadele și atunci când apa este obiectul ei. Astfel, Danemarca, Finlanda, Norvegia și Suedia vor determina împreună mișcarea vaporilor de apă în atmosferă și bilanțul hidric al marilor lacuri ale acestei zone.

De asemenea, tot în cadrul D.H.I., hidrologi americani și canadieni vor studia timp de un an unul din marile lacuri ale Americii de Nord, probabil Ontario. Se speră că această acțiune, la care sînt invitați și savanți din alte țări ale lumii, va contribui la sporirea cunoștințelor generale despre bilanțul energetic și hidric al lacurilor și regularizarea nivelului lor de apă.

Aria de preocupări și profunzimea cu care problemele apei sînt atacate în cadrul D.H.I. depășesc cele cîteva aspecte ale acțiunii internaționale, națio-

nale și regionale, descrise mai sus. Meritul principal al D.H.I. constă în faptul că va concentra atenția asupra unui domeniu al științei mai puțin explorat. Se poate constata că, în ultimele decenii, capitolele științei cu aplicații mai mari pe plan militar s-au bucurat de mai multe investiții și interes. A organiza o campanie internațională într-un domeniu eminamente pașnic este un fenomen pozitiv, cu atât mai mult cu cît lipsa progresului în acest domeniu ar putea costa omenirea în viitor pierderi incommensurabile.

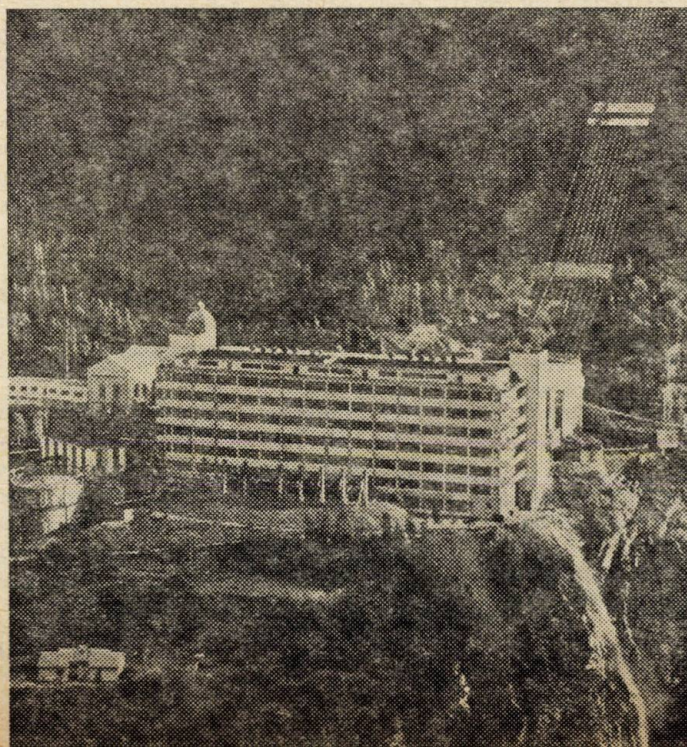
Cheltuielile cerute de o acțiune internațională sînt minime în raport cu alte cheltuieli neproductive și apar perfect justificate dacă ținem seama de rezultate.

Vechile așezări ale poporului nostru, ca și ale altor popoare, s-au făcut pe firul apei.

În era civilizației industriale, apa rămîne tovarășul nostru nedespărțit și cu cît crește complexitatea civilizației, cu atât folosirea apei e mai complicată și ridică probleme mai acute. Dar știința este de natură a potoli setea omenirii crescînde și a mașinilor sale.

Tehnică ancestrală în țările aride: canal de irigație în regiunea Arequipa (Peru)

Hidrocentrală la Rjukan, în Norvegia, țara unde abundența căderilor de apă permite furnizarea celui mai ieftin curent electric din lume

reflector

"IMPUTERNICIRILE SPECIALE" ÎNTRE ADUNARE ȘI SENAT

Săptămîna trecută, proiectul de lege privind „imputernicirile speciale” cerute de guvernul francez s-a întors, respins de Senat, în fața Adunării Naționale. Motiunea de cenzură depusă de către grupurile parlamentare de stînga a reunit și de data aceasta exact același număr de voturi ca și la prima lectură (236, necesare pentru adoptarea ei fiind 244); ca și la prima lectură de altfel, premierul Pompidou angajase răspunderea guvernului. „Considerat ca adoptat” și de astă dată, proiectul a revenit în fața Senatului, de unde, din nou respins, a revenit miercuri 14 iunie în Adunare pentru cea de a treia și decisivă lectură. Votul final este prevăzut pentru vineri 16 iunie.

NIGERIA : REMANIEREA GUVERNAMENTALĂ ȘI PRESIUNILE MILITARILOR

Șeful statului federal nigerian, generalul Yakubu Gowon, a procedat la o remaniere ministerială, introducînd în componența guvernului 12 miniștri civili (Gowon și-a asumat portofoliile apărării și al afacerilor externe, l-a numit pe Awolowo — lider al populației Yoruba — vicepreședinte al Consiliului executiv federal și ministru al finanțelor, pe Enahoro — ministru al finanțelor, pe Tarka — ministru al transporturilor). Se constată că, în intenția de a menține unitatea țării, Gowon a încredințat o serie de funcții-cheie unor reprezentanți ai diferitelor grupuri etnice. Totodată, el a precizat că este hotărît să pună capăt secesiunii provinciei orientale, proclamată stat independent sub numele de Republica Biafra.

Ultimele știri arată că unele cercuri militare exercită totuși presiuni asupra guvernului central, cerînd intervenția armatei asupra provinciei orientale. Astfel, guvernatorul militar al provinciei din nord, lt. col. Usman Hassan Katsina — informează agenția U.P.I. — a exercitat presiuni asupra generalului Yakubu Gowon pentru ca acesta să ordone trupelor amplasate la granița estică începerea atacului asupra așa-numitei Republici Biafra. După o convorbire pe care acesta a avut-o cu Gowon, în capitala provinciei nordice Kaduna, Katsina a declarat că și șeful statului federal nigerian s-ar fi pronunțat pentru un atac imediat. În același timp, în provincia orientală se fac pregătiri militare, iar radio Biafra transmite îndemnuri la rezistența armată în vederea unui virtual atac al trupelor federale. Alte știri provenind din Enugu, capitala provinciei orientale, potrivit cărora trupe din nord ar fi început atacul, au fost dezmințite de ministerul federal al apărării. Situația este însă destul de încordată și, dată fiind influența militarilor — majoritatea favorabili unei soluții militare — observatorii nu exclud posibilitatea unui atac împotriva Biafrei chiar și fără ordinul generalului Gowon.

PROGRAMUL BIOLOGIC INTERNAȚIONAL

Luna aceasta se încheie faza pregătitoare (3 ani) a Programului biologic internațional, după care urmează o fază operațională de 5 ani. Desfășurat sub egida U.N.E.S.C.O., Programul biologic internațional are drept scop coordonarea studiilor de bază în vederea soluționării problemelor ridicate de alimentația insuficientă a populațiilor din regiunile în curs de dezvoltare ale globului, prin cercetări asupra productivității biologice și asupra adaptabilității umane. Primind pînă acum sprijinul specialiștilor din 46 țări, Programul biologic internațional cuprinde planuri amănunțite de cercetare a zonelor de păduri tropicale, precum și a producției biologice a recifelor de corali și a estuarelor etc.

Jules MOCH

Participant activ, în ultimii patruzeci de ani, la viața publică a Franței, fostul vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, Jules Moch, este un interlocutor căutat de ziariști. Opiniile sale — uneori controversate — cuprind o largă arie de probleme. Am folosit un prilej recent pentru a-i pune câteva întrebări.

În vîrstă de 74 de ani, Jules Moch, membru în Comitetul Director al partidului socialist S.F.I.O., este absolvent al Școlii Politehnice. Poate că natura însăși a activității profesionale pe care a desfășurat-o l-a apropiat de viața politică. Director — în anii următori primului război mondial — al serviciilor pentru despăgubirea de către Germania a daunelor în industrie și agricultură, inginer al marinei militare, este ales pentru întâia oară deputat în 1928. Secretar general al președinției Consiliului de Miniștri în primul cabinet Leon Blum (1936), subsecretar de stat în anul următor, apoi ministru al lucrărilor publice, este mobilizat în 1939 și arestat după votul anti-Pétain din 1940. Ia parte activă la Rezistență, mai întâi în Franța, apoi la Londra și la Alger, participă în cadrul armatei Franței Libere la operațiile din Mediterană.

După eliberare, ales deputat aproape fără întrerupere, este succesiv ministru al lucrărilor publice și transporturilor (în patru cabinete), al economiei naționale și reconstrucției, al afacerilor interne și vicepreședinte al Consiliului (1947—1950), al apărării, din nou al afacerilor interne. Între 1953 și 1960 a fost reprezentantul permanent al Franței în Comitetul O.N.U. pentru dezarmare.

Paralel cu activitatea politică propriu-zisă, desfășoară o vie activitate de scriitor politic, abordînd o gamă foarte largă de teme ale vieții publice interne și internaționale. În ultimii ani, volumele „Non à la force de frappe” (1964) și „Histoire du réarmement allemand” (1965), exprimînd unele din preocupările autorului în legătură cu dezarmarea, au suscitat numeroase discuții.

cînd eram reprezentantul Franței în Comitetul pentru dezarmare. Sînt de acord cu el atunci cînd afirmă că problema Vietnamului n-are un caracter strict local, că se repercutează asupra situației politice mondiale. Aș vrea să subliniez că ea are efecte deosebit de dăunătoare asupra situației internaționale. În ce sens? Nu vorbesc numai despre numărul morților, despre faptul în sine al existenței războiului. Mă refer la efectul restrictiv pe care acest război îl are asupra posibilității de a se realiza o destindere în raporturile internaționale. Escalada constituie un pericol grav. Sper însă că se va ajunge la oprirea ei, la o soluție, înainte de a se crea o primădie acută de conflagrație mondială.

— Prin ce mijloace, după opinia dv.?

— Prin discuții. Prin discuții în conferințe, în întâlniri de tot felul, care să demonstreze americanilor că ostilitatea față de acest război nu se manifestă numai în țările din Est, ci și în țările occidentale. Cunoscînd această realitate, pot să afirm că, dacă nu sînt foarte optimist, în schimb nici pesimist nu sînt.

— Credeți că deosebirile dintre ideologii ar putea influența desfășurarea unor asemenea convorbiri?

— Bineînțeles că da. Dar au existat totdeauna deosebiri ideologice și totuși ele n-au dus neapărat la intervenții militare. Și astăzi asistăm la asemenea confruntări...

Insistă cu vivacitate:

— Nu, nu, soluția războiului nu corespunde concepțiilor noastre. Războiul modern este un lucru atît de cumplit, încît anulează însăși rațiunea sa de a fi. Și apoi, farmecul vieții constă tocmai în posibilitatea confruntării ideilor.

Recunosc în această reflecție pe autorul a mai bine de douăzeci de volume care au însoțit — expunînd, analizînd, polemizînd sau justificînd — activitatea omului politic.

— Care ar putea fi aportul intelectualilor în acțiunea pentru cooperare, pentru destinderea internațională?

— Ei trebuie să lumineze opinia publică, să sublinieze riscurile pe care le prezintă războiul, să arate mai ales că oamenii, indiferent sub ce regim trăiesc, au aceleași năzuințe și aceleași drepturi la viață. În ziua cînd noi toți vom înțelege aceasta, se va fi făcut un pas către o lume mai fericită.

VALOAREA DIALOGULUI

— Recent ați fost în România cu ocazia vizitei făcute de delegația Partidului Socialist Francez. Ce ne puteți spune despre impresiile culese în țara noastră?

— Am fost invitați de conducerea Partidului Comunist Român. Cred că s-a atins scopul acestei vizite, acela de a încerca să ne cunoaștem reciproc, să ne înțelegem mai bine. În unele puncte, după cum am constatat, există între noi deosebiri ideologice, poziții diferite. Dar aceasta n-a împiedicat cele două părți să încerce a descifra și a găsi punctele care ne apropie.

Am fost impresionat de efortul de construcție și de modernizare care se desfășoară în România. Am asistat la defilarea de 1 Mai din București și ne-a frapat mulțimea manifestanților, spiritul sărbătoresc în care au apărut, vesel, senin. Am vizitat o serie de uzine, cooperative agricole, ne-am interesat de situația minorităților naționale, ca aceea a germanilor din regiunea Brașov, și tot ceea ce am văzut a fost deosebit de agreabil. Am plecat din România cu impresii din cele mai bune și-mi propun să revin...

Convorbirea se desfășoară mai departe abordînd îndeosebi marile pro-

bleme internaționale ale vremii noastre. La un moment dat, gravitează în jurul principiilor de drept care reglementează raporturile între state. Întreb:

— Dreptul internațional este axat pe principiile egalității suverane dintre state; el exclude folosirea forței și implică neintervenția, ideea de autodeterminare a popoarelor. Cum apreciați, în consecință și în raport cu prevederile Cartei Națiunilor Unite, prezența trupelor străine pe o parte a teritoriului vietnamez?

— Întrebarea pe care mi-o puneți obligă la o cercetare mai aprofundată a multiplelor aspecte ale problemei. Este însă neîndoielnic că, atunci cînd vorbim despre așezarea principiilor de drept internațional la baza relațiilor interstatuale, trebuie să fim de acord că aceasta presupune respectarea egalității dintre state, respectarea suveranității lor.

— Un alt aspect. Recent, ministrul de externe canadian Paul Martin a declarat: „Problema Vietnamului nu este o chestiune locală. Ea se repercutează asupra unor arii largi ale vieții internaționale...”

— Paul Martin mi-e prieten. Am discutat adesea împreună aceste probleme,

Horăa LIMAN

Geneva, iunie